

Árúku

Ísu kwíyómpa'a irówana Árúku évakar-ima maisuwéna Ísun-aai agaimakáiyé. Árúku íma Yútaa-kwaasiman-ivo ó'onkaa-kwaasigoma éna sontaa-máyái mairáiyé. Kíríki-kwaasi Ísun-aai isáígwáe séna maanáúvái agairáiyé. Kíríki-kwaasi arupí umáímo máyáamba tirááíma tain-kwáásímán-owe séna maanáímbá agairáiyé. Ísu árai'a arupí-kwaasima póna arumbá kwéumatinkaiwaiman-iyé. Áánútumpa'a námúnaa sen-áíné Áánútun-amankon-aaine sáwí'o kwéumbeyamba Áánútu kwémaisiyuwain-aine mirán-áímbá Árúku agaimakáiyé.

1 ¹⁻⁴ anóndako Tíóvíraasiyo moórá-kwasai sénaumpo isaaó. Áánútu kentáávímbá paáruraimba aiva'á awánaraan-kwaasi mintántáákón-áái simátíma'maesa iráamba isasá kentáá kwésimasimewe. sáwíwarawai mináímbá árrair-aimba agaimakáamba mináínkóná ááimba kawé'a umái isé'a aivakén-áímbá avupinkén-áímbá naaénken-aimba agaimái amúne. Ísaraanda-aimba árrair-aina'i. kampar-áíná'iyompo mindáyave'a maanáúvámá agaimái amúmpo awáné isaaó.

Yónimba marankánín-aimba simámakain-kwasai.

⁵ Yútiyaaa-maravaken-kawaanako áwí'a Éróti máyon-kanaavimba moóráwai áwí'a Sékáraya kwemá Ápáísana akún-ándárákén-kwáásí ména Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémayowai máyowana awainínkó áwí'a Érisapeti kwemá Érónina akún-ándárákén-ínímbá póna Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémayon-kwaasiti akún-ándárákén-ínímbá úwasarai ⁶ Áánútu aúranka'a minákwá'á kawé'a umái mésarai Ísóigo arááíma kwégwaresarai kwená amáámba kawé'a umái isésarai ⁷ iyámpói iyaaimba ageínímbá ména anónu'mai áráankamba karááiyé.

⁸⁻⁹ anónu'mai áráankamba kamáguyasa Sékárayaana akúmbá Áánútuna mono'-náúmpá'á mayái kwémaesa mirá úmae kwéiyesa miwítí mayái taaínkaar-ésa Sékárayaamba usásinankowana áséi-kwiyumba índa-yantaa'a agayáíndayavena Ísóigona anóm-bono'-naumpa'a iyúwasa ¹⁰ áséi-kwiyumba índa-yantaa'a agayái-kánaámá amápa'a Yútaa-kwaasi máá'aruva'a mésa Áánútumpa'a námúnaa kwésuwana ¹¹ Sékáraya Ísóigona anóm-bono'-naumpa'a iyúwana áséi-kwiyumbo íf-yántáá'ó agayái-tááréígoná ayáánúrapa'a kwíyómpaken-kwayo'na'a paárúwana

12 Sèkàraya awánéna kantúmba éna inkaisúwana 13 kwíyómpakewai séna Sèkàrayaao íma inkaisiyó. Áánútumpa'o námúnaamo sénda ísáintavena enawainínkó Érisapeti iyámpói mayánívo miníyámpóigó áwí'a Yóniye siyó. 14 marankáinana enarunkó aamoí kwéinasa á'on-kwaasigwara'a aamoí ónááowe. 15 marankáindara'a Áánútun-amanko miníyámpóigó arumpimbá anómba ínana ándá-aran-domba uwo'aó'-nómbá íma naíno. Áánútu aúranka'a kwenáwí'a anómba íníye. 16 kwemá anón-éna Ísareri-kwaasiyomba tavisínasa miwítí Ísóigo Áánútumpa'a ókwara'a ténááowe. 17 kwemá Áánútun-aai simátímakowai áwí'a Íráiyaa uráintemba asiramái ména Ísóigona aiva'á kwéna tivoísáíye táánimbaate tavisínasa tágárotamai ménaaowe. aaimó ímo isáíyan-kwaasi tavisínasa arupí-kwaasimo íyantemba miwí ésa kawer-ímáyáá ónááowe. miráumai Ísóigomo kumíníntavena kwená kwaási to'mayaa umátinkaniye kwíyómpakewai súwana 18 Sèkàraya séna kesé kesuwainínté anónu'mai áráankamba kágurauvo nóra séra mináíntávé'a áraire sénaumno súwana 19 kwíyómpakewai séna kemá Képarieri mé'a Áánútu aúranka'a máyaunana kawé-kwásái siména si'maráísa'a móru simámundayavai 20 íma áraire sémpo emá íma aaf sindá ménana naaén-kanaa kemó súnda-yantaa'a paárina kawé'á umái aaf síníyone súwasa 21 máá'aruva'a máyón-kwaasi Sèkàrayaamba amu'matuwé mésa sésa anóm-bono'-naumpa'a nóintavena ayáátááka'a máyáíyo kwésuwana 22 máápa'a kuména íma aaf súwasa anóm-bono'-naumpa'a kaainkáání'a umái awáraiye suwaná ayáán-awaame'a kwéena íma aaf súmba ména 23 kwená mayái-kánáá ánásowana kwená naaópa'a kuráíye.

24 komáyowana awainínkó Érisapeti ámú'a paáréna aúpá'á éva'aasei-kwiyomba ména 25 séna Ísóigo kawé'á umásinkena mirá uráintave'a aamoí é'a ayáátááka'a iyámpói íma tinkáúnda misígáémó imbá kwéanasaiye Érisapeti siráíye.

Ísumba marankáín-aimba simámakain-kwasai.

26 Érisapeti ámú'kwá'a ména ava'moraé-kwiyomba maisuwówana Áánútu kwená kwayó'ná'á áwí'a Képarierimba kwíyómpakemba ai'marówana Káríri-marava'a Násáreti-naopa'a kuména 27 moórá-arasigomba áwí'a Máriaaamba simámindayavena kunkáíye. minárásígó íma kwaai mairón-arasigo Tévíti-andaraken-kwaasira'a áwí'a Yósépinka'a siváúmaresa ítámakowana 28 kwíyómpakewai Máriaanopa'a kuména séna mé'ono. Áánútu aamoí umánkena esé máyáíye simámuwana 29 anón-imayaa uwááena séna mináínkóná ááimba nóran-aintavaiya síyó kwésuwana 30 miwámá séna Máriaaao Áánútu aamoí umánkáívo íma áá'a kaíno. 31 ámú'o kaumáímo iyámpóímo maranké Ísuwe se áwí'a tamánkaniyone. 32 kwemá anón-éna anón-kwaasi-i'a ínasa usáyaaítamai-Isoigo ááninkoman-iye sénááowe. aík'wá'náon-awí'a

Tévítimo kawáá-máyái mairóntemba Áánútu kawáá-máyái amínana
³³ Yákópon-andaraken-kwaasi kawáá-máyái kwaikwai'a ínana minkáwáá-
kwí'á íma ánásainda kwaikwai'a íníye Képarieri súwana ³⁴ Máriaa
séna nóra se seénó. kemá íma kwaai mairé'a úwoi máyaumne súwana
³⁵ kwíyómpakewai séna Áánútun-amanko esé máyainana usáyaaitamai-
Isoigona asirayámbá embá amína po maránkénasa ó'oran-iyampoi
Áánútu áánimban-iyé sénááowe. ³⁶ enamááraa-ininko áwí'a Érisapeti
áránkamba kéna ámú'a kauráiyé. ageínimbán-iyé kwésewana ámú'a
kauréna ava'moraé-kwiyomba maisukáiyé. ³⁷ Áánútu amápa-tantaa'a
etóyói kwéena kwenkwár'á mirá kwéumankaiye súwana ³⁸ Máriaa séna
Áánútuna kwayór-árásí úmpo simásimendantemba Áánútu kembá mirá
íníye súwana Áánútu ai'mákowai auwéna iráiyé.

Máriaa Érisapetina namu'á kuráin-kwasai.

³⁹ iyúwana sáwíyanka'a Máriaa ména usásinena avekáán-umai
Yútiyaa-marava'a omápar-ayampa'a moórá-naopa'a kwéna ⁴⁰ Sékárayaana
naaúmpa'a iyéna Érisapeti áwí'a mói tówana ⁴¹ Érisapeti Máriaa
amósámba isówana iyámpóigo anówan-arumpimba ména úwauwa
úwana Áánútun-amanko Érisapeti arumpimbá anómba úwana
⁴² anónka'a séna Áánútu kawé'á umánkena ó'on-inimba kítoka'a kawé'á
umátinkena embá anónka'a kawé'á umánkaraiye. marankáníyonda-
iyampoigonkwara'a kawé'á kwéumankaiye. ⁴³ íma súwíkwarrar-inimba
úndanivo kesí Ísóigomba marankáníyonda-inimba éma kesí namu'á
kwétene. ⁴⁴ enamósámba isáúnana sirumpimbá máyáin-iyampoigo aamoí
éna úwauwa uráiyé. ⁴⁵ Áánútu simámakain-aimba árai'a paáriníye
séndayavena Áánútu kawé'á kwéumankaiye Érisapeti siráiyé.

Máriaa Áánútuna aamoí éna imá siráin-kwasai.

⁴⁶ súwana Máriaa séna kesí imáyáago Ísóigo áwí'a mósá kwémaraisa'a
⁴⁷⁻⁴⁹ Áánútuna kwayór-árásí úwoi-arasi únana kentávéna imáyáa
isaná sirunkó kawé'á isa'á Áánútu kawer-ámpá'á mésínkaiwaimba
aamoí kwéumankaumne. Áánútu anón-asirayankwarawai anómba
umásínkáimba pósa kentávésa sésa Áánútu kawé'á umánkaraiye
sénááowe. ívé'a máyáan-kwaasigwara naaémbo paáronaaon-
kwaasigwara'a mináímbá símaesa kónááowe. Áánútu ó'orawaima
éna ⁵⁰ kwenáísamaivimbo máyáan-kwaasiyavena naaóvá'ó
maémáen-kwaasigwara ívé'o máyáan-kwaasigwara naaémbo paáronaaon-
kwaasigwara'a arumbá umátínkámaena iyíníye. ⁵¹ Áánútu asiramái ména
asirayám-báyái maéna kentúwí'o mósá máráan-kwaasi ti'mátu'makaiye.
⁵² Áánútu túwí'o kwáyáin-kwaasi sáwíyanka'a móruna umátinkena
ímo túwí'o kwáyáin-kwaasi anónka'a mósá kwéumatinkaiye. ⁵³ táái
kwétinkain-kwaasi kawé-tántáá'á tiména sáwíva-tantaa'a makáan-

kwaasi íma tiména ti'mátukaiye. ⁵⁴⁻⁵⁵Áánútu kentáá síkwá'nágwara Ááváramuntavaigwara'a asiramái séna enkwára enáisavutantambo iyawaigwara'a sirumbá umátínkámae iyónaumne siráin-aimba ááka'a makéna kentáá Ísareri-kwaasiya kwená kwayó-kwáásíyá kwésuwa'naa-iyé Máriaa séna ⁵⁶Érisapetiye ména kaumbo-kwíyómbá maisuwéna kwená naaópa'a kunkáiyé.

Érisapeti Yónimba maránkarain-kwasai.

⁵⁷kumúwana Érisapetina kanaamá túwana iyámpói maránkówasa ⁵⁸Ísóigo arumbá umánkarain-aimba isésa kwenamááraawe kwená naaópakewaiye isésa anówankwara'a aamoí umánkaraawe.

⁵⁹aamoí uwaná miníyámpóigó avakaumboé-no'waamba kwaúwasa áúra'a káramai araa'éna ónáe sésa avowá áwí'a Sékárayaawe simánkanae uwaná ⁶⁰anówama séna ímanivo kwenáwí'a Yóniye seró súwasa ⁶¹miwí sésa íma ená kwaásiva'a mirán-kwí'á kwáyáiyé suwaná ⁶²avowámbá áá'a kaúnkowska tiyáándeí umásítai'a ésa nóran-kwira tamáminiyono suwaná ⁶³avowámá aúvái-kwandaai síméro séna umásítai'a úwasa máámúwana agaimaréna kwenáwí'a Yóniye séna timúwasa awánésa anón-imayaa uwaná ⁶⁴Sékáraya agaimaréna ói'a etóyói úwana aai séna Áánútu áwí'a mósá marówasa ⁶⁵mindáópaken-kwaasi táá'a kówana Yútiyaa-marava'a omápar-ayampa'a mináímbá kóyáwé umágúwasa ⁶⁶ísówai anón-imayaa ésa sésa miníyámpóigó naaémba nóran-kwaasiya méníyo sésa Ísóigona asirayámbá kwesé máyáiyé siráawe.

Sékáraya siráin-kwasai.

⁶⁷miníyámpóigó avowámbá Sékárayaamba Áánútun-amanko anómbe umánkowska Áánútun-aai simátiména séna ⁶⁸Áánútu kentáásí Ísóigo éna kwená kwaásiya Ísareri-kwaasiya súwa'naa ena sáwí-imayaa tátoraimpinkemba iyásinkaindayavenaya kwéimba póta kwenáwíta mósá maránaumne. ⁶⁹Áánútu kwená kwayó-kwáásí Tévítin-andarakewaimba asirayán-kwáásí usásinankaraimba póna sáwí'o umáíyaamo máyaundavinkemba kawer-ámpátá mésinkaniye. ⁷⁰naaóv'á'á Áánútu mináímbá kwená kawé-kwáásí simátimuwasa agaimakáawe. ⁷¹naaóv'á'á Áánútu kentááyávéna asiramái séna tíyámbo kembó umátínkén-kwaasi namuro-kwáásí tátokaampinkemba métiranaumne siráiyé. ⁷²naaóv'á'á Áánútu kentáá síkwá'náyavena arumbó umátinkanin-aimba séna kwená asirayán-áímbá ááka'o maránín-aimba siráiyé. ⁷³⁻⁷⁴Áánútu Ááváramu kentáá síkwá'náyavena kentáásí namuro-kwáásítópakemba mésinkainata íma sáá'a kwégainata kwená mayáí maéta ⁷⁵kwenáúranka'a kawé'á umái arupí umái maí'mai'a ónaunda-ainta asiramái siráiyé. Sékáraya simásuwéna séna ⁷⁶kesááninkoo entávésa usáyaitayan-Isoigon-aai simátiminyondawai óne sénááowe. aiva'á kwé Ísóigona aambá

kwiýíníyone. ⁷⁷Ísóigo kwená kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwéna kawer-ámpá'á métinkanin-aimba kwésimatime Ísóigona aambá kwiýíníyone. ⁷⁸kentáásí Ísóigo ávááraumai arumbá umásinkenaya aaváúmó iyénamo sámó kaintembá kawer-ámpátá mésinkenaya sama kamásinkanintaawe. ⁷⁹túnín-ayampa'o máyáawai puwónááontavena táá'a kaiwái sama kamátinkena kawer-ámpá'á métinkaniye Sékáraya siráiyé.

⁸⁰súwana miníyámpóigó anón-éna kawer-ímáyáá kwéena kavóná-marava'a ména Ísareri-kwaasi túranka'a paárinin-kanaa kwétuwana kavóná-marava'a méraiye.

Máryaa Ísumba maránkarain-kwasai.

Mátíyu 1:18-25

2 ¹minkánaávimbá Áróamáani-kamaani-anondako áwí'a Ógásitasi kwemá simátimena séna amápa'-marava-kwaasi túwí'a agayánááowe siráiyé. ²aiva'á túwí'o agayón-kanaavimba Sáíriniyasi Síriyaa-kwaasiti kawáánákó máyón-kanaavimba ³namupa'ó maivá kuráawai koyauwerésa kentí akúmbó máyópa'a túwí'a agayáiyantavesa tiráawe. ⁴Yósépi Tévítin-andaraken-kwaasi póna Kárrí-marava'a Násáreti-naopa'a tuwéna Yútiyaa-marava'a Tévítina naaópa'a téna mindáó-kwí'a Pétáremuva'a túwana ⁵awainínkó-árásígó Máryaa ámúkwari'a úwana áwí'a mayáíndayavena áí'maena túwana ⁶mindáópa'a ména iyámpóimo ankáikánáá túwana ⁷aivar-iyámpói marankéna iyámpóigona unáánkwátói úsúrena purumakankóná táávepimba ánkariye. túwí'a kwéagayowasa sáwíva-kwaasi kwirómpimba kwaásimo kwááyumo kwáén-daumpa'a íma ména purumakankóná naaúmpa'a ména maránkaraiye.

sipisípira'o tavíkwówai simátímakain-kwasai.

⁸mimbápá'á sipisípira'o tavíkwówai no'wáámba uvá'á kwégawaa-esa máyówana ⁹Ísóigo kwená kwayó'ná'á kwíyómpakemba ai'marówana sipisípira'o tavíkwówaitopa'a paárúwana Áánútuna ságayamba tuwówana kumúwasa awánésa ávááraumai táátavesa uwaná ¹⁰kwíyómpakewai séna íma táá'a kaíno. áséi-kwasai kusimátimunda pósa sáwíva-kwaasi kwéisesa ávááraumai aamoí umánkanaaowe. ¹¹ívé'a Tévítina naaópa'a iyámpói maránkáísana miníyámpóigóntávésa Áánútu usásinankaiwai Ísóigoman-íye sénááowe. miníyámpóigó keináraware ó'on-kwaasiye sáwí'o umáimo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métinkaniye. ¹²miníyámpóimá ampantanéi úsúmai purumakankóná táávepimba máráisa'a koawáné'a sé'a simásímakain-aimba árair-aimba kentáá kawer-ámpá'á mésinkaniwaimba maránkaraiye sénááowe súwasa ¹³avekáámbá kwíyómpakendarawa'a sáwíva'a paárésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa ¹⁴kwíyómpa'a Áánútu áwí'a mósá maráúmne. marapá'á Áánútu aamoí umátínkain-kwaasi paru umái máyáawe siráawe.

sipisípira'o tavíkwai Ísumba koawánaraan-kwasai.

¹⁵kwíyómpakendarawa'a kwíyómpa'a kuntuwerésa íyúwasa sipisípira'o tavíkwai sésa Ísóigo simásímakain-kwasaiyaveta Pétáremuva'a koawánanaisaiye sésa ¹⁶avekáán-umai kumbá Máriyaae Yósépiye mésarai purumakankóná táávepimba Ísumba ánkaroymba taawánésa ¹⁷kwíyómpakewai sirón-kwasai miníyámpóigóná kwaasái tasimátimesa ¹⁸⁻²⁰koyauwerésa simásímakain-ainta árair-aine sésa ísaron-aintavesa koawánontavesa Áánútu áwí'a mósá makáawe. sipisípira'o tavíkwai simátimun-aimba ísówai imáyáa uwaná Máriyaa mináímbá áákar-aaka'a éna imáyáa uráiyé.

Ísu áwí'a tamámakain-kwasai.

²¹iyámpói ánkáyuwena avakaumboé-no'waamba kwaúwasa miníyámpóigó áúra'a kárámai araa'éna uwaná áwí'a tamánkena anówamo ímo ámúkwari'o urónka'a kwíyómpakewai sirón-kwi'a tamánkena Ísuwe siráiyé.

Símiyoniye Ánaae Ísumba awánaraayan-kwasai.

²²naaóv'á Mósési aaraimó iyámpóimo tinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'o iyónáaon-aimbo siráin-kanaa túwasarai Yósépi Máriyaae Ísumba áí'mesarai Ísóigombo amíyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááiyé. ²³Ísóigona amáámba Mósési agaimaréna séna Ísóigo séna kentí iyámpói aiva'á inaamai-iyámpóiyómbá tí'mae'a kesópa'a mátinke'a ená iyámpóiyé sénááowe Ísóigo siráiyé Mósési agaimaréna siráiyé. ²⁴moóráva'a Ísóigona amáámba agaimaréna séna Áánútuntavekai ísámai máái-numa kae'á vamái agáyáákaiyo. ímo mááimo makékai mááiraan-dumago áráá'a kae'á maimái agáyáákaiyo siráiyé. mináímbá mirá óyááoiyantavesarai Ísumba áí'mesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááiyé.

²⁵kuyaná moóráwai áwí'a Símiyoni kwemá Yérúsaremuva'a ména kawe-kwáásí póna Áánútun-aaiyavena asiramái ména Ísareri-kwaasi kawe'á umátinkaniwaimba amu'maréna máyowana Áánútun-amanko kwesé ména ²⁶ááéma simáména séna íma ááéma puwíníyompo Ísóigomo usásinankaiwaimba awáné puwíníyone simámakaimba ²⁷Áánútun-amanko imáyáa amúwana anóm-bono'-naumpa'a umáyowasarai Ísu anóvowi amáámba mirá siróntavesarai Ísumba áí'mesarai anóm-bono'-naumpa'a íyúyana ²⁸Símiyoni miníyámpói tapéna Áánútuntavena súwi simásuwéna séna ²⁹Ísóigoo simásímakaanda-aimba ívé'a paárisana sirunkó kawe'á kwéimba pó'a úwoi puwónaumne. ³⁰⁻³¹amápa-kwaasiyavai ísámai kawer-ámpá'ó métinkaniwaimba usásinankaana'a á'a kwéawanaumne. ³²ó'onkaa-kwaasi sáma kamátinkena kawer-ámbá agaráátinkainana póna Ísareri-kwaasi súwíta iyíníyé Símiyoni siráiyé.

³³ Símiyoni miniyámpóigóntávéna súwasarai anóvowi isésarai anón-imayaa uyaná ³⁴ Símiyoni séna Áánútu kawe'á umátinkaniye simásuwena miniyámpóigó anówantavena séna Áánútu maaniyámpói usásinankaiye. kwentávésa Ísareri-kwaasi évakarawai Áánútuntavesa kawe'á umái méwasa évakarawai tínaaemba umámenaaowe. Áánútu kwembá awaamékáámbá umánkáísasa sáwí-aimbo simánkanaaowaiti ³⁵ sáwí-imayaa amápa-kwaasi túranka'a paáriniye. ááigwara-tantaako airaráisanamo áí'o intenkáámbá umbai-yántáá'á enarumpimbá tíníye Símiyoni Máriaantavena siráíye.

³⁶⁻³⁷ moórá-ininko áwí'a Ánaa kwemá Áánútun-aaí simátímakon-ininko ména Ásan-andaraken-inimba Vániyueri ayáámúnko póna kwaai mairéna avakaeté-ima maisuwówana awaíko puwúwana ayáátááka'a 84 ima maisuwéna áráankamba kéna aasiyaasi-táwai anóm-bono'-naumpa'a uména enónka'a aavýaavimba no'wáámba Áánútu áwí'a mósá kwémarena námúnaawe su'mai síndayavena íma toómbá kwénena ³⁸ Símiyoni kwésun-tawai kwegwárá'á egwaa'á taména Áánútuntavena súwi séna miniyámpóigón-áái simátiména Áánútu Yérúsaremuwaken-kwaasi sáwí-imayaa tátokaimpinkemba iyásinkaindavenaya sirániwaimba kwéamu'maraundawaintavena miniyámpóigón-áái simátímakaiye.

Yósépiye Máriaae Násáreti-naopa'a kurááyan-kwasai.

³⁹ Yósépiye Máriaae Ísóigo siráin-amaamba ánásamasuwesarai Káririmarava'a mindáraití naaópa'a Násáreti-naopa'a komáyóyana ⁴⁰ mindáraití iyámpóigo anón-umagwena asiramái ména kawer-ímáyáá kwéuwana Áánútu kawe'á kwéumankowana méraiye.

Ísu iyámpói maúnka'a anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.

⁴¹ naaóv'á'á Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá túntemba Ísu anóvowi Yérúsaremu-naopa'a kóyo urááiye. ⁴² Ísu sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima maisukónka'a kóyo uyambá pósarai mintánómbá nayááoiyantavesarai Ísumba áí'maesarai Yérúsaremuva'a komáyóyana ⁴³ mintánón-kánáá ánásowasa miwítí naaópa'a kóyáwé uwaná Ísu Yérúsaremuva'a máyowasarai anóvowi íma awánésarai ⁴⁴ imáyáa ésarai kwenamááraewa aampa'á kwégwiyo-imayaa ésarai aampa'á kwégwesarai enónka'a kwétoyo uwasaráí mindárai miwítí naaóraavimba timááraavimba tíndawe sésarai avakáá uyambá ⁴⁵ íma awánésarai avakáá uwááesarai ó'a tayauwerésarai Yérúsaremuva'a koavakáá úmaesarai kuyambá ⁴⁶ kaumbo-táwai ánásowana anóm-bono'-naumpa'a máyowasarai anóvowi awánaraaiye. Yútaa-kwaasi aaimó simátímúnkwaasiti avumpimbá Ísu ména miwí táái kwéisená mináíntávéna tísaa úwasa ⁴⁷ anondá kwembá áísaa uwaná kwená kawer-ímáyáávínkémbá

simátimuwasa isésa táátavai uwasarái ⁴⁸ anóvowi taawánésarai táátavai ésarai tiyáamba tuvimpínésarai anówama séna kesááninkoo enavowé kesé avakáá úmaekai kwénaauyana sirunkó umbaí kwétaivo nóra éwa mirá kwéono súwana ⁴⁹ Ísu séna nóra ékai sivakáá kwéoyo. kesivoná naaúmpa'a máyaumpo nóra ékai íma ísaraaiyo súwasarai ⁵⁰ mináínkóná ááimba íma kawe'á umái ísaraaiye.

⁵¹ Íma ísóyana Ísu anóvowiye Yérúsaremuvakemba Násáreti-naopa'a téna miwí tááiyavena kató úmae kwéiyena tamáyowana anówama Ísumo uráimba imáyáa umái máyowana ⁵² Ísu anón-umagwena kawer-ímáyáa kwéuwasa Áánútugwara kwaásigwara'a aamoí umánkaraawe.

Yóni simátimakain-kwasai.

Mátíyu 3:1-12, Máaka 1:2-8, Yóni 1:19-28

3 ¹ Árómáani-kwaasiti anóndako áwí'a Táípiriyasi ména kawáá-máyái mairéna sísamaivakemba éva'aasei kumbaimái-ima maisuwónka'a Yútiyaa-marara-kawaanako áwí'a Póntíyasi Páírátí máyowana Káírí-marara-kawaanako áwí'a Éróti máyowana áváko áwí'a Vírípi kwemá Ítúréa-maravare Tárékónaitisi-maravare kárákwírowana Áráiseni Ápíríni-marava'a kárákwírowasa ² miráumai-kwaasi kárákwíronka'a Ánásiye Káyavaasiye aiva'-mónó-káwáánákái máyoyana Sékáraya ááninko áwí'a Yóni kavóná-marava'a máyowana Áánútu aaimá simámuwana ³ Yóni Yótáni-nonkona arúv'á kwénaaena simátimena séna sáwí-imayaa tuwé'a Áánútunopa'a tíya'a nombá pétinkaanana Áánútu kentí sáwí-imayaa maitiyuwáníye Yóni siráiyé. ⁴ mirá súntavena naaóv'á Áánútun-aaí simátimakowai áwí'a Áísáya agaimaréna séna

moóráwai kavóná-marava'a ména aayamáírakemba séna Ísóigona aambá kwirankánááomba kwená aambá arupí íyana minámp'á kwíno. ⁵ om'á káramai ukwítu'mae koró. kae'náér-amba arupí oró. kuváúsaavau-amba maimái kawe'á oró. ⁶ Áánútu sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámp'á métinkaniwaimba ai'maráínana kumínimba amáparawaima awánanaaowe

Áísáya agaimaréna sirónka'a póna Yónintavena mináimbá siráiyé.

⁷ súwasa Yóni nombá pésinkainkwaé séna sáwíva-kwaasi kwenópa'a tóyo uwaná Yóni simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Áánútu kentí sáwí-meyamba timínívo nááwa simátímísara iséra inkaiséra kwéteo. ⁸ kentí sáwí-mayai tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a kawe'-máyái máyéwa'a tuwánanaumne. Ááváramu kentáá síkwá'ná imbá póta Áánútuna kawe-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáa íma oró. Áánútu Ááváramu aísavutantamba ónááowe sénaraankasi maanóntámpínkémbá kanaám-po'a kwaási aúráaro sisa'á aúrásino. Ááváramu aísavutantamba uráundawai póta kawe-kwáásíyá úne sé'a mirán-ímáyáa íma oró. ⁹ íma kawer-árámbá íyain-taima ááimpimba kwéayaisuwesa iravímbó

agaisúwáantemba Áánútu miráumai kentí sáwí-meyamba timíniye Yóni siráiyé.

¹⁰ súwasa isésa sésa simásimenda-ainta nóraya ónaumno suwaná ¹¹ Yóni séna kaer-únánkwátói makáawai ímo makáawaima moórá-mora-umai tímatsuwaaro. toómbá makáawai ímo makáawaima moórá-mora-umai tímatsuwaaro Yóni súwasa ¹² táákisi-ontamba kwémayon-umoyan-kwaasi Yóni nombá pésinkainkwaé sésa kwenópa'a tésa sésa anóndako ómpo nóraya ónaumno suwaná ¹³ Yóni séna íma kampa'á simái anón-ontamba maé'a táákisi-ontane su'mai máyáaro súwasa ¹⁴ i-kwáási sésa kesáá nóraya ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óisamba mayánáe íma seró. kamparámbá kwésimatime'a miwítí óisamba mayánáe íma seró. kentí mayáígoná meéyántávé'a íma kayoré'a tirunkó kawé'a kwéina'a máero Yóni siráiyé.

¹⁵ Yútaa-kwaasi Áánútumo usásinankaiwaimba amu'marésa mésa Yónin-ai isésa anón-imayaa ésa sésa Áánútumo usásinankaiwai kwemá Yóniya'i. á'owaawa'iyó kwésuwana ¹⁶ Yóni séna kesínaaemba tíníwai kwemá anóndakoma kembá usáyaitaraimba pó'a kwemó aaimó síndavimba kemá aaimá sendamá uwóv'í'a ónaumne. kemá nombá pétinkaundanivo kwemá Áánútun-amankomba ai'maráínana kuména keinárawapimba anómba umátinkaniye. iramó agáyáantemba íniye. ¹⁷ aawinkwínaumo sípétivimbo mósá makésamo iyaavumasúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásima úndáomo tútúwaisasamo kaíkaí'o ínín-iravimbo kwiyúmaimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá máráantemba kwaási miraráámbá íniye Yóni séna ¹⁸ Áánútuna áséi-kwasai ísámai kawer-ígwáe séna mirán-ámbá simátíma'maena iráiyé.

Ísumba nombá pérankarain-kwasai.

Mátíyu 3:13-17, Mááka 1:9-11

¹⁹⁻²² Yóni simátíma'maena kwéiyena sáwíva-kwaasi nombá kwévetinkena naaémba Ísumba pérankowana námúnaa kwésuwana sokón-tawaai taaínkaar-úwana Áánútun-amanko mááiraamba úmaena anel'á kumbáyowana aaigówé su'mai kwiyómpakemba séna emá kesááninko óna'a ená imáyáa kwé'e'a ávááraumai aamoí umánkaumne siráiyé.

Yóni Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimumbanivo Káríri-marara-kawaanako áwí'a Érótima áváko awainínkó áwí'a Erotíyasimba mairówana mindáyavena ó'on-o'on-tantaa'a sáwí'a uráintavena Yóni séna sáwísawaa kwéone súwana Éróti Yónimba ál'mai ándáva'a ankéna mindáyavena sáwí-mayai maimaéna iráiyé.

Ísu aíkwá'nái túwíkona kwaasái.

Mátíyu 1:1-17

²³ Ísu marapá'á kumbéna kaumbo-síyáánkái-ímá maisuwéna kwénaaena Áánútun-ai simátiminimba ááimba asówasa kwaási imáyáa ésa sésa Yósépi ááninkoman-iyé kwésewe.

- Yósépi avowá áwí'a Írai úwana
 24 Írai avowá áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta avowá áwí'a Árívái úwana
 Árívái avowá áwí'a Méokai úwana
 Méokai avowá áwí'a Yánai úwana
 Yánai avowá áwí'a Yósépi úwana
 25 Yósépi avowá áwí'a Mátátayasi úwana
 Mátátayasi avowá áwí'a Émósi úwana
 Émósi avowá áwí'a Néamu úwana
 Néamu avowá áwí'a Ésérai úwana
 Ésérai avowá áwí'a Nágai úwana
 26 Nágai avowá áwí'a Méata úwana
 Méata avowá áwí'a Mátátayasi úwana
 Mátátayasi avowá áwí'a Sémeni úwana
 Sémeni avowá áwí'a Yóséke úwana
 Yóséke avowá áwí'a Yóta úwana
 27 Yóta avowá áwí'a Yóánana úwana
 Yóánana avowá áwí'a Árésa úwana
 Árésa avowá áwí'a Sérápápeo úwana
 Sérápápeo avowá áwí'a Sítatio úwana
 Sítatio avowá áwí'a Nérai úwana
 28 Nérai avowá áwí'a Méokai úwana
 Méokai avowá áwí'a Étai úwana
 Étai avowá áwí'a Kósamu úwana
 Kósamu avowá áwí'a Éómetamu úwana
 Éómetamu avowá áwí'a Eyá úwana
 29 Eyá avowá áwí'a Yósúwa úwana
 Yósúwa avowá áwí'a Éríyesa úwana
 Éríyesa avowá áwí'a Yórimu úwana
 Yórimu avowá áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta avowá áwí'a Árívái úwana
 30 Árívái avowá áwí'a Símíyoni úwana
 Símíyoni avowá áwí'a Yútaa úwana
 Yútaa avowá áwí'a Yósépi úwana
 Yósépi avowá áwí'a Yónamu úwana
 Yónamu avowá áwí'a Éráyakimu úwana
 31 Éráyakimu avowá áwí'a Mériya úwana
 Mériya avowá áwí'a Ména úwana
 Ména avowá áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta avowá áwí'a Nétáani úwana
 Nétáani avowá áwí'a Tévíti úwana
 32 Tévíti avowá áwí'a Yési úwana

Yési avowá áwí'a Ópéti úwana
 Ópéti avowá áwí'a Póási úwana
 Póási avowá áwí'a Sára úwana
 Sára avowá áwí'a Násoni úwana
 33 Násoni avowá áwí'a Ámínátapa úwana
 Ámínátapa avowá áwí'a Á'mini úwana
 Á'mini avowá áwí'a Ánái úwana
 Ánái avowá áwí'a Éséroni úwana
 Éséroni avowá áwí'a Pérési úwana
 Pérési avowá áwí'a Yútaa úwana
 34 Yútaa avowá áwí'a Yákópo úwana
 Yákópo avowá áwí'a Áísákaa úwana
 Áísákaa avowá áwí'a Ááváramu úwana
 Ááváramu avowá áwí'a Téra úwana
 Téra avowá áwí'a Né'lo úwana
 35 Né'lo avowá áwí'a Séráka úwana
 Séráka avowá áwí'a Áríyu úwana
 Áríyu avowá áwí'a Péréki úwana
 Péréki avowá áwí'a Ípa úwana
 Ípa avowá áwí'a Síra úwana
 36 Síra avowá áwí'a Kénááni úwana
 Kénááni avowá áwí'a Avakatí úwana
 Avakatí avowá áwí'a Sému úwana
 Sému avowá áwí'a Nówaa úwana
 Nówaa avowá áwí'a Árémeki úwana
 37 Árémeki avowá áwí'a Métúsara úwana
 Métúsara avowá áwí'a Ínóki úwana
 Ínóki avowá áwí'a Yéreti úwana
 Yéreti avowá áwí'a Má'árario úwana
 Má'árario avowá áwí'a Kénááni úwana
 38 Kénááni avowá áwí'a Ínosi úwana
 Ínosi avowá áwí'a Sėti úwana
 Sėti avowá áwí'a Áándamu éna kwemá Áánútu áanimban-iye.
 miwí Ísu aikwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

Sáátáánigo Ísumba áisaa umai isánáe siráin-kwasai.

Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13

4 ¹Yóni Ísumba nombá pérankaronka'a Áánútun-amankoma
 Ísumba anómba kwéumankena simámuwana Ísu Yótáni-nomba
 tuwéna kavóná-marava'a komáyowana ²Sáátáánigo Ísu sáwí'o
 índa awánanae kwésuwana Ísu íma toómbá nombá ména kae-
 kwáái aiyayaan-do'waamba 40 no'waamba kwaúwana ávááran-ai

ankówana ³Sáátáánigo séna emá Áánútu áánimba úne kwésempo maanóntánkóntávái toómbá aúréné'a naanó siyó súwana ⁴Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba séna

toómbó náiyawaiye su'mai kwaási íma tátoranivo Áánútu siráini'a amápa'a íyana tátoraniye

siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana ⁵Sáátáánigo Ísumba áí'maena iyéna avekáán-umai amápa'-marava'a kárákwiron-kwaasi agaráárankena ⁶séna amápa'-marava'o kárákwiyuwo sénamo símakaimba moóráwaimba kesí imáyáavinkemba kanaán-umai timénaunda isa'á embá aménana enáwí'a iyíniye. ⁷kesí imáyáamo mósá máréné'a o'é'a kárákwiyi-mayai aména kárákwiyiniyone Sáátáánigo súwana ⁸Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba séna

kesí Ísóigo Áánútumba imáyáa é'a kwenáwíre su'mai mósá maré'a kwená mayáiyé su'mai máyáaro

siráimba pó'a emó sénda íma mirá ónaumne súwana ⁹⁻¹¹Sáátáánigo Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a kwéna anóm-bono'-nankona ávúmayaapa'a móankena séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba séna

Áánútu kwíyómpakemba kwená kwayó'nárawa'a ti'maráínasa enká'á kárákwiyonaawe.

ó'omba séna

óntanka'a aísamaima turaráanavo sésa tiyáándeí aramónááowe

siráiye. miráumai emá Áánútu áánimba úne kwésempo maankákémbá ásávenasa kwíyómpakendarawa'a arámbaesa marapá'á móru ankánááowe Sáátáánigo súwana ¹²Ísu séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba á'a mirá siréna moórá-ainkwara'a séna

kentí Ísóigo Áánútumba áísaa umai isánáe íma seró

siráimba emó séndantembo mirámó ékai Áánútumba áísaa umai isáúsino. mindáyavai emó sénda íma mirá ónaumne Ísu súwana ¹³Sáátáánigo amápa-tantaatavena Ísumba áísaa umai isáiyuwena séna sáwíyanka'a ó'a taáísaa umai isánaumne séna auwéna kuráiyé.

Ísu kwená mayáímó ááimbo ásárain-kwasai.

Máttyu 4:12-17, Máaka 1:14-15

¹⁴kúwana Áánútun-amankona asirayámbá Ísumpimba kwáyowana Ísu kavóná-marava'a tuwéna Káíriri-marava'a komáyowasa kwenááigo amápa'-mapa'a kóyáwé úwana ¹⁵miwítí mono'-náúmpímpá'á Ísu simátimuwasa amáparawai kwenáwí'a mósá makáawe.

Násáretivakewai Ísumba tínaaemba umánkaraan-kwasai.

Máttyu 13:53-58, Mááka 6:1-6

¹⁶ minkákémbá Ísu kítokomo maémáin-daopa'a Násáreti-naopa'a koména Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaama aasiyaasi-táwai mono'-náúmpá'á umaémáintemba miráumai uména Áánútun-aaí aúvái-kwandaavinkemba simátimindayavena usásinowasa ¹⁷naaóv'á Áánútun-aaí sirówai Áísáya agaimakón-kwandaai ámúwana mairéna kwéarirena moórá-aimba awánéna táámpamai séna

¹⁸ Ísóigon-amanko kesé máyáiyé. úwoi-kwaasiyavai kesí áséi-kwasai kosimátimiyo séna si'mákaimba póna Ísóigon-amanko kesé máyáiyé. tátokaan-kwaasiyave'a kemá ayútínkáana'a máéro siyé-áimbá kosimátimiyo. túrambo kavíkáin-kwaasiyavai ó'a túramba awánamai kawe'á umátinkaa-aimba kosimátimiyo. tirumbó umbaimó táínda-kwaasiyavena minúmbái-yántáá'á ánásaniye siyé-áimbá kosimátimiyo. ¹⁹Ísóigo kwená kwaási kawe'á umátinkanin-kanaagon-aaí kosimátimiyo séna si'mákaiye agaimaréna siráiyé Ísu simásuwena ²⁰mináúvái-kwándáái tavúmai kárákwírowaimba aména aaí simátimindayavena mara'á máyowasa mindáúmpá'á máyón-kwaasi aaí síníye úwasa aúrampimba karákówana ²¹Ísu séna mináímbá táámpamai súna'a iséiraan-aimba avora'á kwévaariye súwasa ²²isésa aiva'á kawer-áimbá kwésiye sésa aamoí umánkesa naaémba anón-imayaa ésa sésa Yósépi ááninko éna maankákéwái póna kesáámó úndanten-kwaasiman-ivo nóra séna mirán-áimbá kwésiyo suwaná ²³Ísu séna kwaási kwántámai-aimba sésa emá sontaa-kwáási ómpo enáúra'a eyááríka'a kawe'á uwó kwésewe. mináímbá kentáv'é'a simásuwe'a sé'a Kápénéamu-naopa'a kawe'-má'yái mairáanata ísaraumpo maanká ená naaópakwara'a mirám-báyái mayaaó kentáv'é'a sénááombanivo ²⁴árai'a simátimé'a sé'a Áánútun-aaí simátímíwai kwená kwaásitopa'a Áánútun-aaí kosimátiminyenamo kwimbá kwenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasiman-iye sésa kwenáwí'a íma mósá kwémaraawe. ²⁵árai-aimba sénaumpo ísáaro. naaóv'á Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa máyonka'a kaumbo-ímá umái ava'moraé-kwiyomba maisuwéna íma aa'á téna ayawaimá tówana minkánáámá Ísareri-kwaasiti marav'á'a ketor-ínímbá sáwíva'a máyówana ²⁶Áánútu íma minkétór-ínímbá kotúwa'naa íníyone séna ó'om-baravaken-ketor-inimba Sáítóni-marava'a Sárévati-naopaken-inimba koáwa'naa uwó séna Áánútu Íráiyaaamba ai'marówana kuráiyé. ²⁷naaóv'á moóráwai Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráisa máyonka'a Ísareri-kwaasiti marav'á'a túma karón-kwaasi sáwíva'a máyówana Áánútu minkwáásíyómbá íma asóvamatinkaraimbanivo ó'om-barava'a Síriyaa-maravaken-kwaasi áuma karón-kwaasi áwí'a Néamanimba asóvamankaraiye Ísu súwasa

28 mimbónó'-náúmpá'á máyówai isésa imáyáa ésa kentááyávéna
 Áánútu íma túwa'naa íníye Ísu siyé sésa tirunkó ikaa'á wówasa
 29 usásinesa Ísumba tátokesa tavisímaesa máápa'a kunákáruwesa
 miwítí naaór-omapa'a ámémpa'a améntáyuwanae uwaná 30 ánivo Ísu
 minkwáásímívkemba tuvíyuwena kóuraíye.

arumpimbá taraváá-kwámbá máyowaina kwaasái.

Mááka 1:21-28

31 Ísu Káriri-marava'a Kápénéamu-naopa'a koména Yútaa-kwaasi
 monor-áímbá kwéison-kanaara'a mono'-náúmpá'á uména aai
 simátimuwasa 32 isésa asiramái súntavesa anón-kwaasigoraamba siyé sésa
 táátavai uráawe.

33 táátavai uwaná mimbónó'-náúmpá'á moóráwai taraváá-kwámbá
 kwenarumpimbá máyon-kwaasigo ména anónka'a séna 34 Ísu
 Násáretivakewai óne. kentáá nóra éwa tasínkambaiya ánásaniyono.
 embá awánáúndawai Áánútuna kawé-kwáyó'ná'á óne súwana 35 Ísu
 taraváá-kwántávéna asiramái séna aaiseré minkwáásí tiyuwé kóao
 súwana mintáraváá-kwánkó minkwáásí toká'mái túranka'a tuvámbarena
 íma sáwí'a umánkena úwoi kóúwasa 36 awánésa táátavai ésa keáímbá
 sésa nóran-aina kwésiyo. asirayán-áímbá taraváá-kwántávéna asiramái
 kwésimatimisasa tirumpinkémbá kwégowe suwaná 37 mirán-áímbá Ísun-
 aai mináyámpá'á kóyáwé úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasi asóvatinkarain-kwasai.

Mátíyu 8:14-17, Mááka 1:29-34

38 ísówana Ísu mimbónó'-náúmpá'á tuwéna Sáímonina naaúmpa'a
 íyúmba Sáímoni aísáankomba kokotámba kwéankowana máyowasa
 Ísumba simámúwana 39 iséna kwenópa'a téna kokotánkонтavena séna
 ánásao súwana minkókótámba ánásowana usásinkwena toómbá agaimái
 tímakaiye.

40 toómbá agai-timúwasa enónka'a ó'on-o'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa
 Ísunopa'a mátínkówana ayáámba tátorowasa asóvaraawe. 41 mirá úwasa
 taraváá-kwámbá sáwíva-kwaasi tirumpinkémbá tiyuwésa anónka'a sésa
 Áánútu ááninko óne simásuwesa kóuraawe. taraváá-kwámbá imáyáa
 ésa Ísuntavesa Áánútumo usásinankaiwaima iyé-ímáyáá untávéna Ísu
 aaiséráaro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

Yútiyaa-ayampa'a Ísu simátimakain-kwasai.

Mááka 1:35-39

42 kóuwana aaváúmá usónka'a Ísu mindáópa'a tuwéna námúnaa
 síndayavena íma kwaási máyópa'a komáyowasa avakáá-umai awánésa
 sésa kónavo keséya maiyó suwaná 43 Ísu séna ó'on-daopimpakwara'a áséi-

kwasai Áánútu kwená kwaási kwégawaaain-aimba kosimátimenaumne. mirá ónaundayavena Áánútu si'mákaisa'a kunkáumne séna ⁴⁴tiyuwéna Yútiyaa-ayampa'a koména mono'-náúmpímpá'á simátíma'maena iráiyé.

Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 4:18-22, Mááka 1:16-20

5 ¹moórá-tawai Ísu nonkwaaúnkón-awampa'a áwí'a Kénésáréti-kwaaunkon-awampa'a máyowasa Áánútun-aaí isánáe sésa tóyo ésa kwenkuvará'á úmaesa tuwaná ²⁻³kae'á sáwíyan-dompi-sipi nonáamááíva'a kwáyowana moórá Sáímonindei kwáyowana awánówasa noyáá'a tóroyan-kwaasi mindómpí-sípí tuwésa kwase-únámbá kwése uwaná misípí úwoi kwáyowana awánéna Sáímonina nompí-sípívímbá usáatena Sáímonintavena séna egwaa'á maimáe kwaaó súwana egwaa'á avúsúmaena nonawámpá'á kúwana Ísu mimpímbá mara'á ména amápa-kwaasi simátímakaiye.

⁴simásuwena Sáímonintavena séna nompí-sípí avúsúmae nonavuvumpá'á kuré egwára ená kwaásigwara'a kwase-únámbá túwéwana nompímbá kumína'a noyáá'a asínáaro súwana ⁵Sáímoni séna anóndakoo ívé'-no'waamba mirá úmae iyúndaya íya noyááta asinéta úwoiya máyaundayaanivo emó séndantemba ónaumne séna ⁶nonavuvumpá'á kwésa kwase-únámbá túwówana nompímbá kumúwana sáwíva'-noyaa'a minúnámpímbá ógwitena taráráara'naraamba úwasa ⁷moórá-nompi-sipivimba miwítí kwaási máyówasa awánéna tiyáán-tuwaa'a ésa tasúwa'naa oro suwasá tésa minkáé-sípívímbá noyáá'a mósá márówana ógwitena umbaí téna nompímbá kunávekora'naraamba úwana ⁸Sáímoni Pítaa mirámó úmba awánéna Ísuma anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kívarirena séna Ísóigoo sáwí-kwaasi úmpo siyuwé kwaaó siráiyé. ⁹sáwíva'-noyaa'a asínóntavena Pítaawe kwesé máyón-kwaasiye táátavai uwasá ¹⁰Sáímoniye noyáá'a to'maésarai nááyúyawai Sépéti ááninkai túwí'a moóráwai Yémési úwana moóráwai Yóni mindáraiye táátavai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntavena séna Ísóigoo sáwí-kwaasi úmpo siyuwé kwaaó súwana Ísu séna íma áá'a kaíno. noyáá'o to'maé kwénaaomba mimbáyái ivátuwe'a ívé'a kwaási tavisíyasa kesirááíma kwaráaro súwasa ¹¹mindómpí-sípí tavisímaesa nonáamááíva'a mámaresa miwítí mayáímá ivátuwesa Ísun-ánaaemba kwa'maésa kwénaaowe.

Ísu áuma karón-kwaasi kawé'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 8:1-4, Mááka 1:40-45

¹²moórá-tawai Ísu moórá-naopa'a máyowana moóráwai amápa-kuva'a áuma karón-kwaasi Ísumba awánéna anóndakoman-iyé séna aísamaivimba takívarirena séna kentávénamo ankáínamo e kanaán-umai aúnái'a umásinkaniyone súwana ¹³Ísu ayáámba ane'á tátorena séna mirá ónaumpo

enáúra'a karevú'a kawáúgwiyé súwana avekáámbá kawáúguwana ¹⁴Ísu asiramái séna enáúra'a kawáúgwimba po naaóvá'ó Mósesimo siráintemba mono'-má'yái-kwáásítóp'a kwéma enáúma máagaraatinke póima tímínasa Áánútuntavesa ísámai tuvú'mái agayáiyasa amáparawai awánésa áurakemba kawáúgwiyé sénááowe. ánivo enáúra'o umánkaunda-aimba simátimunavo se kwaaó Ísu súwana ¹⁵ivátuwena kawe'á umánkon-aimba simátíma'maena iyúwana mináinkó naaó'-nao'a kóyáwé úwasa sáwíwarawai tóyo ésa kwenáái kwéise'a onaná tí'o in-kwáásí asóvamatinkainkwaé sésa tóyo uwaná ¹⁶ánivo Ísu Áánútumpa'a námúnaa síndayavena kavóná-marava'a kóyo uráiyé.

Ísu aísamai pukówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 9:1-8, Mááka 2:1-12

¹⁷moórá-tawai évakarawai áamáan-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé Yérúsaremu-naopakemba Káriri-ayampakemba Yútiyaa-ayampakemba tóyo ésa Ísu moórá-naumpa'a aái kwésimatimumba taísaraawe. Áánútu Ísumba asóvamatinkanin-asirayamba ámakowana máyowasa ¹⁸évakarawai aísamaimo pukówaimba kwandaavímbá marésa taagwiya'maésa tésa Ísunopa'a máánkáananaya kawe'á ínkwaé sésa tumbá ¹⁹mindáúmpá'á sáwíva-kwaasi sisipáá úwasá íma kanaán-umai iyóra'naraan-esa naanamiva'á taagwiya'maésa umésa avaa'á akósámaresa ándára tátoresá túwówana kumeémena kwaásivimbo Ísumo máyompimba aúranka'a kumúwana ²⁰Ísu taagwiya'maésamo tun-kwáásímó árai'a kawe'á umánkaniye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna kesí kwaásiyo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa ²¹ámáan-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásiyé iséise esa sésa Áánútu kweyáá sáwí-imayaa maitiyuwánívo kwaási íma mirá ónááovo Áánútumba aká'áamba kwésimankaiye suwaná ²²Ísu minímáyáámó umbá awánéna séna nóra éra mirán-ímáyáá kwéoo. ²³moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo ená sáwí-imayaa mayauwáúmne sínasamo ésa áraira síí. kappará sííyo sénááowe. ánivo moóráwaimo aísamaimo pukáindawaintavaimo sénamo eyááríka'a usásine kwaaó sínasamo ésa áraira síí. kappará sííyo awánanaaowe. ²⁴kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai marapá'á máyaunda kwaásiti sáwí-imayaa maitiyuwáúnda-asirayamba tokáunda pó'a agaráátínkáanda awánanaaowe séna aísamaimo pukón-kwaasiyavena séna isaaó. usásinke ená kwandaaimá maimaé ená naaópa'a kwaaó súwana ²⁵túranka'a usásinkwena kwená kwandaaimá kwémaena Áánútu áwí'a mósá kwémarena kwená naaópa'a kúwasa ²⁶amáparawai táátavai ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa íma awánaraundai'a isa'á awánáúmne sésa táátavai ésa tiyáamba tóipimba áákaawe.

Ísu Áríváimba ááyarain-kwasai.

Mátíyu 9:9-13, Mááka 2:13-17

²⁷naaémba Ísu aampa'á kwégwena awánómbe táákisi-mayai kwémayowai áwí'a Árívái táákísimo máyón-daumpa'a máyowana Ísu

awánéna séna usásine kesé tiyó súwana ²⁸ usásinena amápa-tantaa'a tuwéna kwenánaaemba kwa'maéna kwéna ²⁹ Ísuwe náíndayavena kwená naaúmpa'a anón-tomba agayówasa táákisimo máyón-kwaasiye ó'on-o'on-kwaasiye Árváina naaúmpa'a tamésa mindáraiye tamésa tagwémandowasa ³⁰ amáán-kawaa-kwaasiye miwítí amáamba sun-kwáásiyé Ísuna kwayó'nárawatavesa áwáá'a tiyésa tísaa esa sésa táákisi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásiyé toómbá kwénao suwaná ³¹ Ísu iséna séna sontaa-kwáásígó kawe'ó umáimo máyáan-kwaasi íma kwétuwa'naa-ivo tí'o in-kwáási kwétuwa'naa-iyé. ³² mindáyave'a arupí umái máyáan-kwaasi táayaanasa Áánútunopa'a tígwaé sé'a íma kunkáumpo sáwí'o umáimo máyáan-kwaasi táayaanasa Áánútunopa'a tígwaé sé'a kunkáumne Ísu siráiyé.

toómbá aawesuráan-kwasai.
Máttyu 9:14-17, Máaka 2:18-22

³³ suwasá évakarawai Ísuntavesa sésa Yóni nombó pétinkaiwaina kwayó'nárawa'a moórá-mora-tawai Áánútuntavesa imáyáa ésa toómbá íma kwénesa námúnaawe su'mai kwésewasa amáán-kawaa-kwaasiti kwayó'nárakwara'a mirá kwéovo ená kwayó'nárawa'a íma mirá ésa toómbá nombá úwoi kwénaawe. nóra ésa mirá kwéoo suwaná ³⁴ Ísu séna moóráwai aaraí mayáíndawai amáaraawi tanómba kauntimínimba miwísé máyainasa aamoí ésa mintómbá íma a'áo sénááovo úwoi nánááowe. ³⁵ naaémba minkwáásígómbá áí'maesa kówíyasa minkánáámá amáaraawi tirunkó sáwí'a ínasa toómbá a'áo sénááowe Ísu séna kwemó ménamo naaémbo tiyuwénamo iyíníntavena mináímbá siráiyé.

³⁶ Ísu mináímbá simásuwena maarán-áímbá kwántámai-aimba séna ááeraan-ampantamo avaa'ó kwáyáísasamo ombá aúna-ampanta íma kárámai kwéaraapaawe. mirámó íyana aúna-ampanta sáwí'a ínana ááeraan-ampantao aúna-ampantaraani'a íma íníye. ³⁷ aúna-anda-aran-domba ááérea-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba íma kwéatimaraawe. mirámó íyanamo éna aúna-anda-aran-domba anón-éna ááeraan-anaveumba kavámbaena sáwí'a ínana mindómbá úwoiva'a atígwiñiyé. ³⁸ mindáyavesa aúna-anda-aran-domba aúna-sipisipi-auwarasi-anaveumpimba kwéatimaraawe. ³⁹ ááeraan-anda-aran-domba naawáímó ombá sésa ááeraan-anda-aran-domba áséi kwéiye kwésesa aúna-anda-aran-domba íma kwésinkaiye kwésewe.

Ísu savaatirár-áímbá siráin-kwasai.
Máttyu 12:1-8, Máaka 2:23-28

6 ¹ moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kanaara'a Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé kígauvimba úwítí-ton-kigauvimba kwégwesa kwená kwayó-kwáási úwítí-aramba kútúmai ásima pítuwesa kwénowasa

2 ámáán-kawaa-kwaasi évaka'a tuwánésa sésa agándaan-kanaama aambá áumbakaawa'a nóra era mirá kwéoo suwaná 3 Ísu séna naaová'a Tévítimo urómbe aúvávimba agaimarón-ainkona áaimba íma ísaraawe. Tévítiye kwená kwaásiye táái kwétinkowana 4 Tévíti Áánútuna mono'-náúmpá'á iyéna Áánútu aúranka'o makón-tomba umairéna kwénena kwená kwaási tímúwasa narááwe. mintómbá úwoi-kwaasi íma némáembanivo mono'-má'yái má'yón-kwaasi némáembaní. Tévíti mintómbá umairéna tímúwasa nonká'á Áánútu íma áwáá'a siráimbanivo kesí kwaási mirá kwéowa'a áwáá'a ímo seráámbá áwáá'a kwésewe. 5 kwíyómpakemba kwaási úranda'a pó'a agándai-kanaara'o kárákwiraundawai úmpo agándai-kanaamo kwaásimo mayái kwémayaamba kendéímán-íye Ísu siráíye.

ayáamba kawévaigurain-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 12:9-14, Mááka 3:1-6

6 moórá-tawai Yútaa-kwaasi agándon-kaaara'a Ísu mono'-náúmpá'á iyéna kwésimatimuwana moóráwai ayáánúrapar-ayaamba kawévaiguron-kwaasi máyowasa 7 ámáán-kawaa-kwaasiye áamáamba sun-kwáásíyé mésa Ísuntavesa agándaira'a póna minkwáásímó kawe'ó umánkainataamo éta táto'maiya aavintá mayankánaumne sésa Ísumba awánomba 8 Ísu mínímá'yáámó umbá awánéna ayáamba kawévaiguron-kwaasiyavena séna usásine kemó máyaundara'a umaíyó súwana usásinena Ísunopa'a túranka'a umaúwana 9 Ísu miwíyávéna séna moórá-aintave'a tísaa ónái'a súné. kentáásí ámáán-aimpimba nóin-aina kwáyáíyo. agándai-kanaara'a póta kawe'-má'yáíyá kwémayaum. sáwí-mayaiya kwémayaumno. kwaási áwa'naa onanayá kawerá umáíya méní. inkámónanaya puwíníyo tísaa ena súwasa íma aai suwaná 10 Ísu móyuwana meyuwana éna ayáamba kawévaiguron-kwaasiyavena séna enayáamba árútuwaaó súwana ayáamba árútuwowana kawe'á umánkowasa 11 miwí tirumbá ávááraumai sáwí'a úwasa nóra umáíya inkamónaumno sésa kemó máyómpimba iséise uráawe.

Ísu kwená kwayó'nárawa'a tááyarain-kwasai.

Mátíyu 10:1-4, Mááka 3:13-19

12 minkánáávímbá Ísu enónka'a omápa'a uména íma aúmá kwaéna Áánútumpa'a námúnaa símaena kwéiyuwana 13 móirarowana Ísun-ánaaemba kwarón-kwaasi tááyowasa íyúwana minkwáásívínkémbá sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi táámpámarena séna kesí aantá-kwaasin-owe séna túwí'a taráíye.

14 miwí túwí'a téna moóráwai áwí'a Sáímoniye séna aúná-kwi'a tamámena Pítaawe súwana séna moóráwai Pítaa áváko áwí'a Éndaru moóráwai áwí'a Yémési moóráwai áwí'a Yóni moóráwai áwí'a Vírípi moóráwai áwí'a Pátóromu 15 moóráwai áwí'a Mátíyu moóráwai áwí'a

Tómáasi moórawai Árávíási ááninko áwí'a Yémési moórawai áwí'a Sáimoni kwemá Árómáani-kamaani-kwaasi ti'mátuwanae siráiwai ¹⁶moórawai Yémési ááninko áwí'a Yútási moórawai Yútási Isakéríóti kwemá naaemba Ísumba kwená namuro-kwáásír'á agaráátinkaraiwai miráumai-kwaasi Ísu tááyariye.

Ísu sáwíva-kwaasivimba mayái mairáin-kwasai.

Mátíyu 4:23-25

¹⁷omápakemba Ísu miwísé arúvá'á kumbáyowasa kwenánaemba kwarón-kwaasi sáwívarawaiye Yútiyaa-ayampakemba Yérúsaremu-naopakemba uwí-nón-awampakemba Táyaa-naopakemba Sáintóni-naopakemba sáwíva-kwaasiye tamésa ¹⁸Ísun-aai isánáe sésa tí'a ún-kwaasigwara'a asóvamatinkainkwae sésa tóyo ésa taraváá-kwámbá tirumpimbá máyón-kwaasigwara'a tóyo uwaná Ísu taraváá-kwámbá tirumpinkémbá maitiyuwówasa ¹⁹tí'a ún-kwaasi Ísun-ane'a tátoraanana sí'a ánásainkwae sésa mirá uwaná asirayámbá tokéna póna mintí'á asóvamatinkaraiye.

tirunkó kawé'á éna sáwí'a éna ínín-kwasai.

Mátíyu 5:1-12

²⁰Ísu mirá umátiyuwena kwená kwayó-kwáási tuwánéna séna keinárawa'a Áánútu súwa'naa ínkwáe sewái Áánútu kawé'á kwéumatinkena kwégawaiye. ²¹ívé'a táái kwétinkaiwai tirumbá etóyóí umái máéro. Áánútu kanaa umátinkaniye. ívé'a tirumbá sáwí'a kwéisasa ivi'á kwétaawai tirumbá etóyóí umái máéro. tirumbá kawé'á ína'a kwíráái sénááowe. ²²keinárawa'a kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaintave'a asiramái máyáawai kwaási tínaaembo umátinkesa tíyámbo umátinkesa sáwí-aimbo simátinkesa sáwí-kwaasin-owe sénááomba tirumbá etóyóí umái máéro. ²³mirá íya'a tirunkó kawé'á kwéina'a imá kwéte'a kwíyómpakemba kentí kawé'-mékémbá mayánááowe. naaóvá'á miwítíkwá'ná mirá ésa Áánútun-aai simátímakowai sáwí'a umátinkaraawe. ²⁴ánivo marapákén-tántáá'á makáawaima kárákwiyoro. tirunkó kawé'á kwéin-tantaa'a á'a makáamba pó'a ína moóráma kawé'-mékémbá mayánááowe. ²⁵ívé'a tímú'a vaiwái kárákwiyoro. naaémba táái tinkániye. ívé'a kwíráái kwésewai kárákwiyoro. naaémba ivi'á tánááowe. ²⁶naaóvá'á kentíkwá'ná kampar-áimbá simátímakowai túwí'a mósá makáamba pósa mirámó kwésesamo kentúwí'o mósá kwémarewa'o é'a kárákwiyoro Ísu siráiyé.

namuro-kwáásí kawé'á umátínkáaro-kwasai.

Mátíyu 5:38-48

²⁷Ísu simásuwena séna kemó simátíménda-aimba ísáaro. kesááimo isé'o é'a kentí namuro-kwáásí tirumbá kawé'á umátinke'a tíyámbo

umátínkéwai kawe'á umátínkáaro. ²⁸sáwí-aimba simátínkéwai kawe'á umátínkáaro. sáwí'a umátínkéwaimo é'a Áánútumpa'a námúnaa simái miwí túwa'naa oro. ²⁹táá'o tuwausíya'o é'a íma tinkamé'a ókwara'a kwántá-timiyasa tuwausónááowe. kentí unáánkwátói mairésa sésa ókwara'a mayánáe síya'o é'a íma a'áo seró. ³⁰moórá-yantaatavaimo simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. kendéimo moórá-yantaa'o máyáíya'o é'a íma usisí'á síméro seró. ³¹kembó tirááímo táinda-i'o umáimo kwétuwa'naa-íya'a miwí miráumai túwa'naa oro Ísu siráíye.

³²Ísu simásuwena séna amáparawai kentí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. sáwí'o kwéon-kwaasi íma kawe-kwáásí ombánivo miwítí kwaásiti imáyáamo kwéowasamo ombá anondá miwítí imáyáa kwéowe. miráumaimo kentí kwaásiti imáyáawe su'maimo kwéiyanamo éna Áánútu íma kawe'-mékámbá timínívo kentí namuro-kwáásígwará'á imáyáa tíméro. ³³amáparawai kawe'á kwéumatinkaan-kwaasi kawe'á kwéumatinkaaewe. sáwí-kwaasigwara'a mirá kwéowe. mirámó onten-umái kawe'ó kwéumatinkaan-kwaasiye su'maimo kawe'ó umátínkéwanamo éna Áánútu íma kawe'á owé síníye. kentí namuro-kwáásígwará'á kawe'á umátínkáaro. ³⁴sáwí-kwaasi naaémbo siménááowe-imayaa ésa kwétimewe. naaémbo timénááon-kwaasiye su'maimo timíyanamo éna Áánútu íma kawe'á owé síníye. naaémbo siménááowe-imayaa íma é'a úwoi tíméro. ³⁵kentí namuro-kwáásí kawe'á umátinke'a imáyáa tíméro. anondá simígwáe-imayaa íma é'a úwoi tíméro. mirámó íyambo é'a Áánútumpakemba kawe'-mékámbá mayánááowe. Áánútu kwentávésa íma súwi sen-kwáásí úwoi kwétuwa'naa-ena sáwí-kwaasigwara'a mirá kwéisasa pósa kwaási keinárawa'a mirámó ombá tuwánésa sésa Áánútu kwíyómpakewai áánimbaa'a owé sénááówe. ³⁶kentivomá arumbá kwéumatinkaintemba mirá oró Ísu siráíye.

íma sáwí-aimba simátíméro siráin-kwasai.

Mátíyu 7:1-5

³⁷tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye síyanamo éna Áánútu kentáváigwará'á mirá sínívo tuwáné'o é'a sáwí-kwaasiye sevó. umbai-yántáá'ó timíyanamo éna Áánútu kenkwará'á mirá ínivo umbai-yántáá'á tímévo. sáwí'o umátinkaiya'o é'a mináímbá íma tááka'a maré'a tuwinkásuwaaro. mirámó íyanamo éna Áánútu kemó sáwí'o ombá maitiyuwáníye. ³⁸timíyantemba Áánútu anondá kembá timíníye. toómbó tíméwasamo nawááesamo aráávara'o ontembá Áánútu mirá umái sáwíva-tantaa'a timíníye. miráumai tíméntemba Áánútu miráumai timíníye Ísu siráíye.

³⁹Ísu simásuwena kwántámai-aimba séna moórá aúgavitawai moórá aúgavitawaimba ayáán-to'maesarai íma kanaán-umai kóyááoivo mirámó ésaraimo ésarai aísava'a tuvamóyááoíye. ⁴⁰kwená iyámpóimo

agaráátínkáiwaimbo ombá íma kwembá kwéusayaaitaavo kwenáái ísámaesa kwemó intení'a kwéowe Ísu siráíye.

⁴¹Ísu simásuwena séna kentúrampimba irarumbá kwáyáísa'o ombá íma awánaamba kentí kwaási tuwáné'a enaúrampimba ayaantambá kwáyáíye kwésevo íma mirá seró. ⁴²kentúrampimbo irarumbó ímo awánaamba nóra sera kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánáe kwéseo. kaumbo-káér-ainkwara-kwaasin-ovo kentúrampinkemba irarumbá maisuké'a tuwáné'a kentí kwaási túrampinkemba tiyaantambá kanaán-umai maitiyuwánááowe Ísu siráíye.

taaigónté arankóntéi kwaasái.

Mátíyu 7:17-20, Mátíyu 12:33-35

⁴³Ísu simásuwena séna kawe-táígo íma sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo íma kawer-árámbá kwéiyaiwo ⁴⁴mintáígo arambá awánésa sáwí-taiye kawe-táíyé kwésewe. tekómo éna íma áwí-yantaa' íyánívo té'a iyáníye. ampaantarígo avo'árén-aramba íma iyánívo ampaantarí-aramba iyáníye. ⁴⁵miráumai kawe-kwáásí kawer-ímáyáávínkémbá kawe'-má'yái kwémayaavo sáwí-kwaasi sáwí-imayaavinkemba sáwí-mayai kwémayaawe. tirumpimbá kwáyáin-imayaanei kwésewe Ísu siráíye.

naambá kwéoyawairaiti kwaasái.

Mátíyu 7:24-27

⁴⁶Ísu simásuwena séna kentávái anóndako óne kwésebanivo kemó simátimunda-aimba íma kwa'mái kawe'á kwéowe. ⁴⁷kesópa'o tésa kesáái isésa kawe'á umái kwégwaraiyawai mirán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. ⁴⁸naambá ónáo sésa maravímbá mai'á u'maésa kumeémesa óntamba kunavakáá-ésa minká'á naamayáámba aimái naambá úmaraiyana aa'á téna anón-kavirayan-domba kumínana mindámbá íma tawisínda asiramái kwéena óntanka'-namba póna úwoi kwéniye. miraráán-umai kwaásimo kesópa'o tésa kesáái isésa kawe'á umái kwégwaraawai asiramái ménaaowe. ⁴⁹ánivo kesáímo isésamo ímo kawe'ó umáímo kwéisaawaima mirán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. naambá ónáo sésa íma mai'á ukésa íyamba paáká'á úmakaiyana anón-a'a téna kavirayán-dómbá kuména mindámbá tawísíyuwainana sáwí'a íníye. miraráán-umai ímo kesáímo ísámaimo kawe'ó íyawai íma asiramái ménaaowe Ísu siráíye.

Árómáani-kwayo'nakona kwaasái.

Mátíyu 8:5-13

7 ¹Ísu mináyáátáár-áímbá simátímatuwena Kápénéamu-noapa'a komáyowana ²Árómáani-i-kwaasiti kawááná'á ména kwená kwayó'ná'á aráái tówaimba áí'a kwéuwana puwíndayavena kwéena

máyowana ³ minkáwáánákó Ísumo tamáyon-aimba iséna Yútaa-anon-kwaasiyavena séna Ísumba koái'mae'a tíyana taasóvamankaino séna ti'marówasa ⁴⁻⁵ Ísunopa'a asiramái kosésa minkáwáánákó Yútaa-kwaasiya kwésuwa'naa-ena kentáásí mono'-námbá úmakaimba póna kawe-kwáásí po kawe'á umái koáwa'naa ínáyone suwaná ⁶ Ísu iséna miwísé kwéna minkáwáánákóná naambá egwaa'á kwáyonka'a kúwana minkáwáánákó kwená kwaási simátimena séna Ísunopa'a kosimáme'a maará simáméro. anóndakoo kentáásí kawáánákó séna kemá sáwíyan-kwaasi úmpo emá anón-kwaasi ómpo ivátuwe kesí naaúmpa'a íyínda uwóví'a ínáyone. ⁷ mindáyavai íma enópa'a kosimámakaunda po íma kesí naaúmpa'a iyé úwoi aaiyé su'mai sinaná kesí kwayó'ná'á asóváino. ⁸ kegwárá'á kawáá-máyáígoná ááimba awánaraunda kesí kawáánákó sisa'á kwená mayái kwémae'a kesí i-kwáásíyávé'a súnasa kesí mayái kwémayaawe. moóráwaintave'a sé'a kwaaó súnana kwégwisa'a moóráwaintave'a sé'a tiyó súnana kwétisa'a kesí kwayó'nátávé'a mirá uwómó súndantemba mirá kwéiye siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówai tésa tasimámúwana ⁹ Ísu mináímbá iséna áátavai éna kogwanténa kwenánaembo kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna séna simátimé'a sé'a minkwáásí Árómáani-kwaasigo kentávéna súwa'naa íi-ásíráyámbá tokáiyé kwésivo kesí kwaási Ísareri-kwaasivinkene ó'on-kwaasivinkene íma mirán-áímbá kwésewe Ísu súwasa ¹⁰ ti'marón-kwaasi koyauwerésa tésa taawánomba kwayó'ná'á kawe'á umái máyowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwaimba usásinankarain-kwasai.

¹¹ Ísu sáwíyanka'a ména tiyuwéna kwená kwayó-kwáásíyé sáwíva-kwaasiye kúmba Néni-naopa'a kwéna ¹² mindáókona óntan-kurigona ontara'á kúnka'a moóra-ketor-ininko ááninko puwúwasa taagwiya'maésa sáwíva-kwaasi anówae kwétuwana ¹³ Ísóigo anówamba awánómbe arumbá umánkena séna íma ivi'á taaó séna ¹⁴ kúkútaataira'a kotátorowasa taagwiya'maésa tun-kwáásí tamáúwana Ísu séna ívé-kwaasigoo usásinao súwana ¹⁵ pukómpinkemba usásinena aai kwésuwana Ísu anówantavena ái'mae kwaaó súwasa ¹⁶ amáparawai táátavai ésa Áánútu áwí'a mósá marésa sésa ívé'a Áánútun-aai sinkwáásí anón-kwaasi kentáávímbá kwévaariye. Áánútu ai'maráísana kwená kwaásiya súwa'naa íi-kwáásíyá kúmiye suwaná ¹⁷ mináímbá Ísuntavesamo sun-áínkó Yútiyaa-ayampa'a évarevar-awampa'a kóyáwé uráiyé.

Yóni nombó pétinkaraiwaina kwaasái.

Mátíyu 11:2-19

¹⁸ mináínkó kóyáwé úwasa Yónina kwayó-kwáásí isésa Yónimba kosimámúwana kwená kwayó'nárai tááyowasarai tuyená ¹⁹ simátimena

séna Ísumba maanámbá koáísaa okaiyó. emá kumíníyonemo siráawaiya'ono. á'owawa ónómpo kemá kumíníwaina amu'maránaumno siyé. kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai ²⁰Ísunopa'a tasimámesarai Yóni nombá pétinkaiwai si'maráísakai enópa'a túye. Yónimo simbá kumíníyonemo siráawaiya'ono. á'owawa ónómpo kemá kumíníwaina amu'maránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana ²¹minkánáávimbá Ísu sáwíva-kwaasi ó'on-o'on-ti'a ún-kwaasi kawe'á umátinkena taraváá-kwámbá tirumpinkémbá kwémaitiyuwena túramba kavíkón-kwaasi túramba awánamai kawe'á uwaná ²²Ísu Yónimo ti'marón-kwaasiyavena séna tayauwerékai awánaan-tantaa'a isáán-aimba Yónimba kosimámekai sékai túramba kavíkáiwai túramba awánamai kawe'á owaná táá'a kaúnkaiwai táá'a kwéisaawana tísamaima pukáiwai kawe'á umái tísamaima kwéetaawana túma karáiwai kawe'á kwématinkena puwón-kwaasi kwéusasantinkena úwoi-kwaasi áséi-kwasai kwésimatimena séna ²³kentávéna íma kaer-ímáyáá íyawai tirunkó kawe'á kwéiye siyé. Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááiyé.

²⁴Yónina kwayó'nárai tayauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-ai amápa-kwaasi simátimena séna Yóni kavóná-marava'a máyáísa'a koawáné'a nóran-imayaa kwéera koawánaraao. úndá toréna umá móma'mema'o intenkáán-kwáásí Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo Yóni íma mirán-kwáásímán-ivo asirayán-kwáásímán-iyé. ²⁵nóran-imayaa kwéera koawánaraao. kawer-únánkwátói úmakainda-kwaasi Yónima iyé-ímáyáá uráao. ímanivo mirán-kwáásí kawer-únánkwátóigwara óisankwara-kwaasi anón-kwaasiti naaúmpa'a kwémaewe. ²⁶nóran-imayaa kwéera koawánaraao. Áánútun-ai kwésiwai Yónima iyé-ímáyáá uráao. owé. Áánútun-ai kwésiwaiman-iyé. árai'a simátimé'a sé'a kwemá Áánútun-ai siráawai usáyaaitaraiye. ²⁷Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba Yónin-ai simái agaimaréna séna

Áánútu séna isaaó. moóráwaimba ai'maráanana kesáái maimaéna ená aiva'á kwéna ená aambá kwiyíníye siráiyé agaimaréna siráimba Yónintavena siráiyé. ²⁸simátimé'a sé'a Yónina mayáígó amápa-kwaasiti mayáígómbá usáyaaitaisana Áánútu kawe'á umánkaraivo Áánútu kwená kwaásira'o kawááin-kwaasi anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye anómba kawe'á umátinkaniye Ísu siráiyé. [²⁹táákísi kwémayon-kwaasiye úwoi-kwaasiye mináimbá isésa Áánútumo siráin-aimba árair-aimba póta konanayá nombá pésinkainkwae sésa Yóninopa'a kuráawe. ³⁰ánivo Yóni Áánútuna aambá agaráátínkaraimba ámáán-kawaa-kwaasiye ámáámba sun-kwáásíyé minámbá tínaaemba umámesa íma nombá perómba kóuraawe.] ³¹Ísu moórá-ainkwara'a simátimena séna ívé'a máyáan-kwaasi nóran-kwaasiraane sénaumno. ³²mirán-kwáásiráání'a kwéomba iyámpóiyomba naaópa'a marupímbá mésa aávéima kwétesa moórá-ayampa'o máyáan-iyampoi tááyesa imá tiré'a

taseró. moórá-iyá súna'a íma táásá uráawe. ivi'ó taan-íyá súna'a íma ivi'á taráawe. miníyámpóí uráantemba maamáyáan-kwaasi mirá kwéowe. ³³Yóni nombá pétingkaiwai ména ándá-aran-domba íma kwéna Áánútuntavena ísámai toónkwará'á íma kwénaísa'a kwentávé'a sé'a taraváá-kwámbá arumpimbá máyáiwaiman-iyé kwésewe. ³⁴kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai mé'a ándá-aran-donkwara toónkwará'á kwénauna'a kentávé'a sé'a ándá-aran-donte toónté námae íyíwaima póna táákísi máyáan-umoyan-kwaasiye sáwí'a on-kwáásítí kwaásiman-iyé kwésewe. ³⁵ánivo Áánútu simátímakaintemba kwéowai sésa Áánútu kawer-ímáyáágwáráwáímán-iyé kwésewe Ísu siráiyé.

Ísu aísamaira'a masawémba atírain-kwasai.

³⁶moórá-tawai áamáán-kawaa-kwaasigo áwí'a Sáímoni kwemá Ísuntavena séna kesí naaúmpa'a toómbá tamandaaó súwana kwená naaúmpa'a iréna toómbá ugwénowana ³⁷mindáópaken-inimba eénánká'á naaún-ininko Ísu áamáán-kawaa-kwaasigona naaúmpa'a ména toómbá kwénaíye-aimba minínínkó íséna óntan-anaveumpimba áséi-kwiyumba úm-basawemba kwáyomba maimaéna ³⁸mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaemp'a aísamaivimba uména ivi'á kwétowana a'numá ka'maéna Ísu aísamaira'a kumúwana minínínkó ayáátáár-a'nontaunei aísamairakemba kwéuwaena aísamai kwéamo'nena áséi-kwiyumbo úm-basawemba aísamaira'a atímarowana ³⁹ámáán-kawaa-kwaasigo Ísumbo ááyowai awánéna imáyáa éna séna minkwáásígómó Áánútun-aai kwésiwaimo inkákáí aísamaira'o uyátokain-inimba eénánká'á naaín-ininko iyé-ímáyáá isinó séna mirán-ímáyáá úwana ⁴⁰Ísu minkwáásígóntávéna séna Sáímoniyo moórá-aimba simámenae súwana minkwáásígó séna anóndako siyó súwana ⁴¹Ísu séna moóráwái óntamba kwétimiwai ména moóráwaimba sáwívar-ontamba siyáánkai-tamayor-ontamba aména moóráwaimba sáwíyan-ontamba moórá-tamayor-ontamba ámísana ⁴²aanávómbó amí-kánáá tísasarái óntamba íma kwáyáíasarai avakáá uwááesarai kwenópa'a tíyana séna kanaánivo íma meéyámbá mayánaumpo keináraití meéyán-túwí'a tawígauvatuwaumpo kokaiyó siráiyé-aimba Ísu Sáímonimba simámena séna mindáyavena mirámó sintávéna minkáé-kwáásígórái tirunkó aamoí kwéumankaiye. moóráwái ávááraumai aamoí kwéumankaimba nááwa'iyó Ísu aísaa ena súwana ⁴³Sáímoni séna sáwívar-ontambo mairénamo aanávómbó ímo máamisanamo meéyán-áwí'a tawígáúvatuwuwaiwái anón-aamoí kwéumankaiye Sáímoni súwana Ísu séna mindáyave'o súnnda á'a séne simásuwena ⁴⁴kogwanténa minínínkómbá awánéna Sáímontavena séna minínínkómbá awánaao. ená naaúmpa'a iyúnda kentáásí ááimba sísamaimo sese íí-nómbá íma siménana minínínkó ivi'á kwétaisana a'numá sísamaira'a kúmísana kwena'nónáunei uwákaiye. ⁴⁵paruvará íma

umásinkaanana minínínkó sísamaima taamó'namo'na uráiyē. ⁴⁶kentáási ááimba íma si'nómpá'a masawémba asinkáánana minínínkó sísamaira'a áséi-kwiyumba im-básawémbá atímai asínkaraiye. ⁴⁷mináímbá simáme'a sé'a minínínkóná amápa-sawi-imayaa mayauwáúnda póna kembá anón-aamoi umásinkena mirán-tántáá'á kawe'á umásínkáiyē. áńivo moóráwaimbo kíto-sawi-yantaa'o mayauwáúnda sáwíyan-aamoi kwéumasinkaiye Ísu Sáímonintavena simásuvena ⁴⁸minínínkóntávéna séna ená sáwí-imayaa mayauwáúmne súwasa ⁴⁹kwesémo toómbó kwénon-kwaasi keáímbá sésa kwaásiti sáwí-imayaa kwémaitiyuwaiwaima mindá nóran-kwaasiya'iyo suwaná ⁵⁰Ísu minínínkóntávéna séna kentávái áraire séna'a ená sáwí-imayaa mayauwé'a kawe'á umánkaumpo aánoumai paru umái kwaáo Ísu siráiyē.

évakar-inimba Ísuwe kwénaon-kwasai.

8 ¹minkákémbá Ísu naaó'-nao'a anón-daopimpare sáwíyan-daopimpare kwénaaena Áánútu kwená kwaási kwégawaain-aimba áséi-aimba simátíma'maena iráiyē. Ísuwe kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi kwénaauwasa ²évakar-ininte kwénaaesa miníníntómbá évaka'a tí'a úwana Ísu kawe'á umátínkaron-inimba uwasá évaka'a tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyukain-inimba uwaná moórá-inimba Mágátáara-naopakemba áwí'a Máriaa Ísu kwenarumpinkémbá avakaeté-taravaa-kwamba mayáúkon-ininko úwana ³moórá-ininko áwí'a Yóánana awaikó áwí'a Súsá kwemá Éróti naanká'á kárákwirowai úwana moórá-ininko áwí'a Súsána úwasa évakar-ininkwara'a uwasá miráumai-inimba pósa kentí náaindaampinkemba Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyē túwa'naa úmaesa kuráawe.

moóráwai áńáyumba tu'makáin-kwasai.

Mátíyu 13:1-23, Máaka 4:1-20

⁴naaó'-naoken-kwaasi sáwíva'a Ísunopa'a tóyo uwaná Ísu simátimena séna ⁵moóráwai áńáyumba maimaéna kígauva'a kwégwena máyu'maraisana évakar-anayumba aampa'á kunkwáyáísasa kwaási tísamaigo tavútukaawana numaómá túkúnasukaiye. ⁶évakar-anayumba óntankwara'-maravimba kunkwéna karuwéna anoníyaim-barava'a póna aáyánkaraiye. ⁷évakar-anayumba karaampimbá kunkwéna kárúraisana karaan-tantáákó ara'násukaiye. ⁸évakar-anayumba kawe'-márávímbá kunkwéna karúmai anón-éna arambá imái sáwívar-aramba iráiyē. kwéisaawai ísámai kawe'á oró Ísu siráiyē.

⁹súwasa Ísuna kwayó-kwáási Ísuntavesa minkwántámái-áínkóná ááimba sinatá ísáano suwaná ¹⁰Ísu séna Áánútu kwená kwaási kawááin-ainkona ááimba kwésimatimunda Áánútu keinárawa'a imáyáa tímísa'a

kwéisaavo ó'on-kwaasi kwántámai-aîne su'mai kwésimatimumpo kwéisaambanivo íma ísámai kawe'á kwéowe. kwéawanaambanivo íma awánamai kawe'á kwéowe Ísu siráíye.

¹¹Ísu simátímatuwena séna mináínkóná ááimba súnnda ísáaro. moóráwaimo ánáyumbo tu'maráinten-umai Áánútun-ai simátímísana ¹²évakar-anayumbo aampa'ó kúmímba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-ai ísááwana Sáátáánigo imáyáa éna Áánútun-aaiyavesa áraire síyana sáwí-ampakemba kawer-ámpá'á métínkáivo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoiva'a kwétiyuwaíye. ¹³évakar-anayumbo óntankwara'-maravimba kúmímba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-ai isésa aamoí ombánivo íma tirumpimbá táto'mai kawe'á ontávésa sáwíyanka'a áraire kwésewana ó'on-o'on-tantaako tisasá miwáná imáyáa ésa Áánútun-ai ívátukaawe. ¹⁴évakar-anayumbo karaampimbó kúmímba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-ai ísáámbanivo marapár-úmbái-yántáátávésa imáyáa úmae naaésa óísan-imayaama úmae kwénaaesa ó'on-o'on-tantaa'a mayánáe kwésimae naaésa mirán-ímáyááo Áánútun-ai káátasuweisasa íma Áánútuna mayái kwémayaawe. ¹⁵évakar-anayumbo kawe'-márávimbó kúmímba kwaási tirumpintá kúmísasa Áánútun-ai isésa kawer-ímáyáágwárá-kwáásí isésa tirumpimbá táto'mai kawe'á ésa asiramái mésa Áánútuna mayái kwémaesa ó'owima kwétuwa'naa-owe Ísu siráíye.

oómbá kúrakain-kwasai.

Mááka 4:21-25

¹⁶Ísu simásuwena séna oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á marésa íma asípáa-amendaampa'a marésa avora'á mósá makéwasa amáparawai naaúmpa'o iyíyamba awánanaaowe. ¹⁷mirámó onten-umái aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárínasa awánanaaowe. ¹⁸kwéisaan-aimba imáyáa umái kawe'á oró. Áánútun-aaimo ísámaimo kawe'ó kwéowai Áánútu túwa'naa ínasa moórá-ainkwara'a isánááowe. Áánútun-aaimo ímo ísámaimo kawe'ó ésa kampa'á sésa kawe'á umái kwéisaumne kwésewai tirumpinkémbá maimayáinana íma kwéniye. mindáyave'a ísaan-aimba imáyáa umái kawe'á oró Ísu siráíye.

Ísun-anówawe áúnava'maati kwaasái.

Máttyu 12:46-50, Mááka 3:31-35

¹⁹súwasa Ísun-anówawe Ísun-áúnava'maate tésa sáwíva-kwaasi Ísuwe mésa sisipáa uróntavesa íma naaúmpa'a íyúmba máápata tamáyówana ²⁰mindáúmpá'ó máyon-kwaasigo Ísuntavena séna enanówe enáúnavare embá awánanae sésa máápa'a tamáyáawe súwana ²¹Ísu amáparawaiyavena séna Áánútun-aaimo isésa kawe'á kwéowai kesinówe kesúnava'maa'an-owe Ísu siráíye.

anón-unda torówana Ísu maivairáin-kwasai.

Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41

22 moórá-tawai Ísu kwená kwayó-kwáásíyé nompí-sípívimbá usáatena nonkwaauńkóná menávápá'á kónáe séna miwísé kúmba 23 Ísu aún-kwaigurówana minkwááúmpá'á anón-unda torówana nonkó tuvántááva éna nompí-sípívimbá ógwitowasa kunávekunavo sésa 24 inkaisésa Ísumba koaísesa sésa anóndakoo puwúnavaiaawe suwaná Ísu usásinena asiramái séna úndáonte nonkóntéyavena maiváyáakaiyo súwasarai úndáoe nonkóe maiváyóyana nonkómá kararépaguwana 25 Ísu simátimena séna kentávé'a nóra séra íma kesí imáyáa onkákémbá kwéseo súwana táá'a kówasa keáimbá sésa nóran-kwaasiya énawa úndáoe nonkóe kwenáái kwéisaiyo sésa tiyáamba uvakésa táátavesa ésa siráawe.

taraváá-kwámbá arumpinkémbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20

26 simásuwesa mindómpí-sípívimbá kumbá Káriri-marama tínaaempa'a kwáyowana Kégésaa-marama túrampa'a kwáyowasa 27 mimbárává'á kumbá Ísu mindómpí-sípívinkémbá mimbárává'á ásáwovana moóráwai mindáópakewai Ísunopa'a téna kwenarumpimbá taraváá-kwámbá máyowana póna ayáátááka'a unáánkwátói-iyaaimba ména íma kwená naaúmpa'a maéna kwaásimo utamátínkóm-buri-aiva'a máyowana 28-29 sáwíva-tawai mintáráváá-kwáńkó sáwí'a umáńkowasa kwaási kárákwiresa aiyayaanka'a asááúmarowana minándá tarátuwena mintáráváá-kwáńkó ái'maena kavóná-marava'a máánkarowana ména Ísumo túmba awánéna kwáá'a túwana Ísu taraváá-kwáńkóntávéna séna auwé kóaaó súwana Ísuma anóndakoman-íye séna aísamaivimba kumbéna anónka'a séna Ísuwo usáyaaitamai-Isoigo ááninko ómpo sínkamonavainivo nóra umásinkaniyono súwana 30 Ísu séna enáwí'a náawa'ono súwana minkwáásígó sáwíva-taravaa-kwamba kwenarumpimbá máyontavena séna kesúwí'a sáwíwarawai úne séna máyowasa 31-32 omáka'a sáwíva-poima mésa umá kwénowasa minkwáásígó arumpinkén-táráváá-kwántómbá Ísuntavesa asiramái sésa kwaántái naaópa'a íma si'maraaó. mimpóí tirumpimbá si'maraaó suwaná mirá oró súwasa 33 taraváá-kwántómbá minkwáásígó arumpinkémbá kárúwesa póí tirumpimbá koverówasa mimpóiyómbá amápa'a ámémpakemba isaaisésa nonkwaáúmpíntá kumpérómba putásowasa 34 póira'o tavíkówai úmba awánéna avekáán-umai naaópa'a kwésa kígauvimpa'o máyón-kwaasi mósimati mesimati uwasá 35 isésa koawánanae sésa kumbá Ísunopa'a koyorupésa awánomba taraváá-kwámbá arumpinkémbá kóun-kwaasigo unáánkwátói úmarena Ísu aísamaivimba kawé'á umái máyowasa koawánéna táátavai uwasá

³⁶ Ísumo minkwáásígómbó kawe'ó umánkawasamo awánon-aimba simátímúwasa ³⁷ isésa ávááraumai táátavai ésa pása Kégésaa-maravaken-kwaasi amáparawai Ísuntavesa sésa maambárává'á ivá siyuwéya kóaa suwaná nompí-sípívimbá usámaaisowana ³⁸ taraváá-kwámbó arupinkémbó mayauwón-kwaasigo Ísuntavena asiramái séna esé kónáe súwana ímanivo ³⁹ ená naaópa'a kuré Áánútumo embó kawe'ó umánkáin-aimba kosimátimiyo súwana Ísumo umánkon-aimba mindáópa'a simátíma'maena kuráiyé.

inaamarúgonté aaraigontéi kwaasái.

Mátíyu 9:18-26, Máaka 5:21-43

⁴⁰ Ísuma Káriri-kwaaukona menávápákémbá nompí-sípívimbá koyauweréna túmba sáwíva-kwaasi amu'marésa máyówana túwasa aamoí uwaná ⁴¹⁻⁴² moóráwai mono'-nánká'ó kárákwirowai áwí'a Yáirasi téna Ísu anóndakoman-iyé séna aísamaivimba kumbéna asiramái séna kimbora kesiyáámúmba puwíndayavena kwéivo tiré ane'á koyátorenana asóváino súwana minínáámárúgó sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima tásukain-arasigontavena avowá tasúwana Ísu kwesé kúmba sáwíva-kwaasi Ísumba taúkúraa'namai kwa'maé kuwaná ⁴³ moórá-ininkomba áí'a kwéun-ininko sísamaivakemba kae'á kumbaimái-ima naaeyámba kwéankowasa íma kanaán-umai asóvamankowana mináí'á úwoi kwáyowana ⁴⁴ minínínkó sáwíva-kwaasivimba Ísun-ánaaemba kwa'maéna kwégwena kwená unáánkwátóí-ayaaira'a koyátorowana mindááéyánkoma érankowana ⁴⁵ Ísu séna nááwawa kesí unáánkwátóira'a tátoraina'iyó súwasa amáparawai sésa ímaniye suwaná Pítaa séna anóndakoo sáwíva-kwaasi kwenkuvará'a úmaesa iyómpimba tátokaawe súwana ⁴⁶ Ísu séna kempínkén-ásíráyánkó moóráwaimba kawe'á umánkáimba awánare'a sé'a moóráwai kesí unáánkwátóira'a tátokaiye kwésune súwana ⁴⁷ minínínkó imáyáa éna íma aúpá'á úmpo á'a suwánaraiye-imayaa éna ayántámbá kwétowana Ísu aísamaivimba kumbaéna amáparawai túranka'a kwená unáánkwátóira'o tátorowanamo asóvamankon-aimba simátimuwana ⁴⁸ Ísu séna kesímánaako kentávái se árai'a súwa'naa íníwaiman-iyé sénda póna áí'a éránkáivo kawe'á umái kwaao Ísu siráiyé.

⁴⁹ Ísu mináímbá kwésuwasa mono'-nánká'ó kárákwirowaina naaópaken-kwaasi tésa Yáirasintavesa sésa enayáámúnko pukáivo anóndakontavai ténavo simámiyo suwaná ⁵⁰ Ísu mináímbá iséna Yáirasintavena séna mináíntávái íma áákar-aaka'a éma kentávái ísénana enayáámúmba kawe'á umái méniyé Ísu séna kúmba ⁵¹ Yáirasina naan-egwáál'á kwéna kwa'maésamo kun-kwáásíyóntávéna maanká'á méwaro séna Pítaawe Yóniyé Yémésiye minárásígó anóvwíyíe tí'maena naaúmpa'a usávé'mai iyúmba ⁵² mindáúmpá'ó máyón-kwaasi anón-ivi'a kwétowana Ísu séna íma ivi'á taaró. minárásígó íma pukáivo úwoi aúma kwaiguráiyé súwasa

⁵³ minkwáásiyómbá á'a pukuráiyey-imayaa ésa Ísuna awíráái suwaná ⁵⁴ Ísu minárásígó ayáánka'a tátorena séna inaamarúgóo usásinaao súwana ⁵⁵ minárásígón-amanko arupimbá túwana avekáámbá usásinowana Ísu séna toómbá amíyana naíno súwasarai ⁵⁶ anóvowi táátavai uyaná Ísu asiramái séna kemó únda-aimba íma simátímekaiyo siráiyey.

Ísu kwená kwaási mayáír'á ti'mákain-kwasai.

Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13

9 ¹ naaémba Ísu kwená kwayó-kwáási sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi tááyowasa tuwaná kwaási tirumpinkémbá taraváá-kwámbá maitíyumu'ae'a nááóro-asirayamba tiména tí'o ún-kwaasi asóvamatinkai-asirayamba tiména ² séna Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba kogwésimatime'a tí'o índa-kwaasi kwéasovamatinke'a oró séna ³ aampa'ó kwíyamba íma moórá-yantaa'a maimaé'a koró. tááúmba íma maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a toómbá íma maimaé'a kwé'a óntamba íma maimaé'a koró. moórá-mora-umai unáánkwátói timantenká umái kuvé'mae'a koró. ⁴ Áánútun-aaí simátimenaontave'a moórá-naopa'o kwíyasamo naambó timíyaa'a mindáúmparé su'mai mé'a mindánkó avowá arunkó sáwí'an-ivai mindáúmpá'á mé'a kentí mayáí maimái ánáse'a mindámbá tuwé'a ó'on-daopa'a koró. ⁵ moórá-naopa'o kwíyasamo ímo naambó timíyana Áánútu mindáópaken-kwaasi íma aamoí umátinkanivo umásítai'a é'a tísamaivakem-baramo uwáéntemba unté'a koró Ísu simátimuwasa ⁶ kwená kwayó-kwáási tuwésa naaó'-nao'a kwénaaesa Áánútuna áseí-kwasai simátíma'maesa kwégwesa tí'o ún-kwaasi asóvamatinkamae kuráawe.

Éróti Ísun-aaí ísarain-kwasai.

Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16

⁷ Ísuna mayáígón-áái símae íyúwana Káíriri-marara-kawaanako áwí'a Éróti mináímbá iséna anón-imayaa urái. Ísuntavesa évakarawai sésa kwemá Yóni nombó pétinkarawai pukáimpinkemba usásinkaiye suwasá ⁸ évakarawai sésa kwemá Áánútun-aaí simátímakowai áwí'a Íráiyaa pukáimpinkemba usásinena máyáiyey suwasá évakarawai sésa kwemá naaóv'á Áánútun-aaí simátímakaawaivinkemba moóráwai pukáimpinkemba usásinkaiye suwaná ⁹ Éróti minámápár-áímbá iséna séna kemá simátinkaunasa Yónimba anumarambá arátúwááwana pukáivo mináímbó kwésemba nááwá'iyompo awánanaumne Éróti símae iráiyey.

sáwíva-kwaasi toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13

¹⁰ Ísuna aantá-kwaasi Ísumo tímúm-bayai maisuwésa kwenópa'a tésa amápa'-mayaimo un-áímbá simámúwana Ísu miwíyey su'mai tí'maena

Pétésáítaa-naopa'a komáyowasa ¹¹ ánivo sáwíva-kwaasi isésa kwa'maésa kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba simátimena tí'o ún-kwaasi asóvatinkaraiye.

¹² asóvatinkowasa enónka'a kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasi Ísunopa'a tésa sésa íma sáwíva-kwaasi máyáapa'an-ivo enáíndara'a ti'márénasa egwaa'-náópimpa'a kwénaesa toón-ávákái naan-avákái oró suwaná ¹³ Ísu simátimena séna kemá toómbá tíméro súwasa miwí sésa sáwíyan-tomba éva'aaseigwara kae'-nóyáákwará'á kwáyáivo sáwíva-kwaasivimba íma kanaán-ínívo toómbá komeyán-oro-aina kwéseno áisaa esa suwasá ¹⁴ sáwíva-kwaasi 5,000 kwaaima uwasa aaraiyé iyámpóiyé máyówana Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna inkwima'mái taaínkaa taainkaarumai 50 50 umai mara'á máéro simátíméro súwasa ¹⁵ isésa mirá umátinkowana ¹⁶ Ísu éva'aasei-tonkwara kae'-nóyáákwará'á maisokéna kwíyómpa'a karákéna Áánútuntavena súwi simásuwena mintómbá topán-topan-umai kwená kwayó-kwáásí tímúwasa misáwíwá-kwáásí tímúwasa ¹⁷ amáparawai nowaná tímú'a wówasa Ísuna kwayó-kwáásí mintón-ayai sísamaivakemba kae'á kumbaimái-unampimba áítumai ógwitaraawe.

Pítaa Ísuna ááimba siráin-kwasai.

Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29

¹⁸ moórá-tawai Ísuwe kwená kwayó-kwáásiyé máyówana Ísuwe su'mai Áánútumpa'a námúnaa simásuwena tísaa ena séna kentávésa amáparawai nóran-kwaasiye kwéseo súwasa ¹⁹ miwí sésa évakarawai sésa emá Yóni nombá pétinkaandawai óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aai simátímakaandawai áwí'a Íráiyaama óne sewasá évakarawai sésa naaóvá'á Áánútun-aai simátímakawai pukáandavinkemba usásinkaandawai óne kwésewe suwaná ²⁰ Ísu séna keinárawa'a kentávé'a nóran-kwaasiye kwéseo súwana Pítaa séna Áánútu usásinankaiwaimba Yútaa-kwaasiya kwéamu'maraundawaiya óne súwana mináímbá íma simátíméro Ísu asiramái siráiyé.

Ísu puké'a usásinanaumne siráin-kwasai.

Mátíyu 16:20-28, Mááka 8:30-9:1

²¹ Ísu séna mináímbá íma simátíméro simásuwena ²² séna kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai sí'a índai'a umásinkesa Yútaa-anon-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sen-kwáásiyé tínaaemba umásimesa sínkamiya'a puwónaundanivo kaumbo-táwai maisuwéna Áánútu usásisinkaniye Ísu siráiyé.

²³ Ísu simásuwena amáparawai simátimena séna kesínaaemba kwaránáe síyawai tirááímo táínda-yantaa'a íma tátoraaro. kemá puwónaunda-taima súgwaata'mae'a kondantembá kesínaaemba

kwaránááowaima umbai-yántáá'á aasiyaasi-táwai timíyasa minúmbái-yántáá'á úwoi maimaésa sínaaemba kwaránááowe. ²⁴tirááimo táíndai'o ésa íma kawé'á umái ménaaovo kentávésa ísámai tirááimo táínda-yantaa'o tuwésa puwésa aúnaí'a umái mai'mai'a ónááowe. ²⁵marapákémbó amápa-tantaa'o kwémaesamo puwíyambo éna mintántáákó íma túwa'naa ínye. ²⁶kesááiyavaigwara kentáváígwará'ó tigaemó umásínkáámba pó'a aáno kemó marapá'ó kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne. kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai aáno kesí ságayankwara kesivoná ságayankwara kwíyómpakembo Áánútuna kwayó'nárawati ságayankwara'o marapá'ó kúmónnda miwí sigaemá umátinkanaumne. ²⁷árai'a simátimé'a sé'a évaka'a maanká'ó máyáan-kwaasi íma aiva'á puwé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba awané'a naaémba puwónááowe Ísu siráiyé.

Ísu ó'on-kuwawaa'a aúkáin-kwasai.

Mátíyu 17:1-13, Máaka 9:2-13

²⁸Ísu simásuvena avakaumboé-no'waamba kwaéna Pítaante Yóninte Yémésinte tí'maena námúnaa síndayavena omápa'a uména ²⁹námúnaa kwésuwana ói'a ó'on-oi'a auvúwana kwená unáánkwátóirakemba kwayání'a kéna tógáyáagaya kwéuwasa ³⁰⁻³¹awánomba kae-kwáásiráí kwíyómpakemba paárésarai mindárai túwí'a Mósesiye Íráiyaae Yútaa-kwaasi tíkwá'nárai Ísuwe kwaasái kwésuyana kwíyómpake-sagayamba kwáyowarasarai naaóv'á'á Áánútu Ísuntavena Yérúsaremuva'a puwíníye siráimba sáwíyanka'a mirá ínye-aimba kwésuyasa ³²Pítaae máyóyan-kwaasiye tuún-kwáyómba usásinesa Ísuna ságayamba Ísuwe máyóyan-kwaasi tuwánomba ³³mindárai Ísumba íma auwésarai íyúyana Pítaa Ísuntavena séna anóndakoo maanká'ó maúndaya kawé'á imbá póta kwááyu-namba kaumbomá ónaundaya moórá endéfn-éta moórá Mósesindei éta moórá Íráiyaandei éta mirá ónaundayaawe Pítaa íma imáyáa úmba úwoi siráiyé.

³⁴mirá kwésunka'a ainánkó kuména kaátaguwasa táátavai uwaná ³⁵ainámpínkémbá aagówé su'mai séna maawámá kesáánimba éna kemá usásinankaundawain-ivo kwenáái ísáaro ³⁶simásuwowasa awánomba mindárai kwíyómpa'a íyúyana Ísuwe su'mai máyowasa awánaraamba minkánáá íma simátimesa mináímbá úwoi tátokaawe.

Ísu taraváá-kwámbá mayáúkain-kwasai.

Mátíyu 17:14-21, Máaka 9:14-29

³⁷aaváyaaraamba omápakemba kúmúmba Ísunopa'a sáwívarawai tóyo uwaná ³⁸minkwáásíyómpínkémbá moóráwai anónka'a séna anóndakoo maandá'á kímbora kesáánimban-ivo arumbá umánkaao. ³⁹moórá-taravaa-kwamba arumpimbá taména kwáá'a kwétena amentánaanta

isaná tanaambá wáguvagu kwéena áwááyaamba akékúndena aigareó nonkáána aiyayaamba sápisimagwisana mirá úmaena kwéiyena sáwí'a kwéumankaisa'a ⁴⁰ ená kwayó-kwáásiyávé'a sé'a taraváá-kwámbá arupinkémbá mayaúwáaro súnasa íma kanaán-umai mayáúkaawe súwana ⁴¹ Ísu séna kentí imáyáa kae'náér-imayaa isa'á kentávái íma imáyáa kwéowana póna sirumbá umbaí kwétaivo nóraumai-tawaiya kesé ménaumno simásuwena miníyámpóigó avowántávéna séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana ⁴² áí'maena túwana mintáraváá-kwánkó miníyámpói améntayuwowana tanaambá wówana aiyayaamba sápisimaguwana aigareó nonkáánúwana Ísu awánéna mintáraváá-kwánkóntávéna séna auwé kóaaó séna miníyámpói kawé'á umánkena avowántávéna séna áí'mae kwaaó súwasa ⁴³ Ísumo mirámó úmba Áánútuna anón-asirayamba awánéna amáparawai táátavai ésa tiyáámba tóipimba áákaawe.

Ísu puwínín-aimba siráin-kwasai.

Máttyu 17:22-23, Mááka 9:30-32

⁴⁴ Ísu amápa'-mayaimo mayómba awánéna táátavai uwaná kwená kwayó-kwáásiyávéna séna simátíménda tááka'a márááro. kembá kwaási úranda'a kumpaáruraundawaimba ó'on-kwaasi timíyasa sínkamiya'a puwónaumne súwasa ⁴⁵ kwemó sún-ainkona ááimba íma isésa miwítí imáyáa umbaí tówana mináínkóná ááimba aúpá'á kwáyowasa íma isámai kawé'á ésa áisaa ónái sésa umbá táá'a kówasa íma áisaa uráawe.

náawa kwéusayaitaiyo siráan-kwasai.

Máttyu 18:1-5, Mááka 9:33-37

⁴⁶ Ísuna kwayó-kwáási keáin-keaimba sésa kentáávinkémbá náawa aiva-kwáási-í'a íníyo sésa keiyái kwésuwana ⁴⁷ Ísu miwítí imáyáamo umbá awánéna moórá-iyampoi áí'mai akwámpa'a ankéna ⁴⁸ simátimena séna kentávái imáyáa kwéesa iyámpói áwa'naa onten-umái kwésuwa'naa-owe. súwa'naa onten-umái Áánútu si'mákaiwaimba kwéawa'naa-owe. keinárawapinkemba évakarawai sé'a kemá sáwíyan-kwaasima úne kwésiyawai Áánútu minkwáásiyávéna kwéusayaitaawe kwésiye Ísu siráiyé.

kentí mayái íma sáwí'a kwéiwaina kwaasái.

Mááka 9:38-40

⁴⁹ súwana Yóni Ísuntavena séna anóndakoo moórawai kwénaaena taraváá-kwántóntávéna séna Ísuna asirayámbá kwáyáintavena auwé kóaaó simátímapa'a kwégwisasa mintáraváá-kwámbá kóuraawe. minkwáásigó íma kentáávinkén-kwáásímá ómpo íma miráne étuwaaoaya siráumne Yóni súwana ⁵⁰ Ísu séna íma tuvínankaaro. kentáási

maiyáigómbá íma sáwí'a kwéowai úwoi kwésuwa'naayaan-owe Ísu siráiyé.

Sámériyaa-kwaasi Ísumba íma naambá ámakaan-kwasai.

⁵¹Áánútu Ísumba airáinana kwíyómpa'a iyínín-kanaama sáwíyanka'a tíníye úwana Ísu kwenarumpin-ímáyáá éna asiramái séna Yérúsaremu-naopa'a kónáe séna kwéna ⁵²kwená kwaásiyavena kogwaenááon-damba koavakáá kwéiyaro séna ti'marówasa aiva'á Sámériyaa-kwaasiti naaópa'a kuwasá ⁵³Ísu Yérúsaremu-naopa'a kwíníye-aimba isésa tirunkó sáwí'a úwasa íma naambá tímúwasarai ⁵⁴kwená kwayó-kwáásívínkémhá kae-kwáásiráí Yémésiye Yóníye mináímbá isésarai sésarai Ísóigo Áánútu kwíyómpakemba iramá tuwáinana kuména minkwáásí kavúgoro-aimbo kwésuyamba kwéankaiyo suyaná ⁵⁵Ísu mégwantena asiramái séna íma mirá sekaiyó súwasa ⁵⁶mindáoopa'a tuwésa ó'on-daopa'a kuráawe.

Ísun-ánaaemba kwaránáe siráan-kwasai.

Mátíyu 8:19-22

⁵⁷aampa'á kwéguwana moóráwai Ísuntavena séna amápa'-naopa'o nááíndava'a esé naaónaumne súwana ⁵⁸Ísu minkwáásígómbá áísaa umai isánáe séna kwaankó taaiyaivimbá kwégwaisana numaómá ánáamba úmarena kwégwaivo kemá kwaási úranda'a kumpaáruraundawai íma naambá úmare'a kwégaumne séna ⁵⁹minkákémhá moóráwaintavena séna kesínaaemba kwa'maé kwíníyone súwana anóndakoo máyáanana kesivo puwína'a utamánke'a enánaaemba kwaránaumne súwana ⁶⁰Ísu séna ímanivo kesáái ímo isésamo pukáan-kwaasiraamba owáímá puwíyan-kwaasi utamátinkanaaovo emá Áánútumo kwená kwaásimo kwégawaain-aimba simátíma'mae kwíníyone súwana ⁶¹moóráwai Ísuntavena séna anóndakoo enánaaemba kwaránaunda pó'a aiva'á kesimááraa siyáámba tímatuwe'a naaémba enánaaemba tágwaranaunda kanaawá'iyó súwana ⁶²Ísu séna Áánútuna mayáímó ááimbo ásámaimo kwémaesamo ivátuwesamo ó'on-imayaamo owái Áánútu kwená kwaási kwégawaipa'a íma kanaán-umai mayái mayánááowe Ísu siráiyé.

Ísu 72 kwaasi mayái tímakain-kwasai.

10 ¹naaémba Ísóigo sáwíva-kwaasi 72 kwaasi usásintinkena kaesé umásuwe kwemó kwínín-daopimpa'a aiva'á kónááowe séna ²Áánútunopa'o ténááontavesa kwenáái kosimátíma'mae koró-áímbá simátimena séna kígauva'a sáwíva-tomba ávu karáísasa mintómbá akaránááon-kwaasi esimái-kwaasi máyáamba pó'a kígaugona avowámpa'o námúnaa síyana mayái-kwáásí ti'maráínasa mintómbá akaránááovo ³koró. sipisípi-araa'a kwínana áwááisaantemo in-íyánkómó intenkáámbá on-kwáásívímbá ti'maránaumne. ⁴óntambo inaainaimó síí-únámbá íma

maimaé'a kwé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai ánáamba íma maimaé'a kwé'a aampa'ó kwégwe'a ayáátááka'a íma úwoi-aimba símae kwé'a⁵ moórá-naumpa'o iyé'a sé'a paru umái máétao serómó. ⁶síyana paru umái maíndawaimo éna mimpárú-áímbá kwempímbá kwénivo ímo paru umái maíndawaimo éna mimpárú-áínkó koyauweréna keinárawatopa'a tíniye. ⁷mayái kwémayaiyawai meéyámbá máyáantavai timínda-naumpa'a uméwana timínda-tomba nánááowe. íma ó'on-daumpimpa'a naae'a timínda-naumpare su'mai umáero. ⁸moórá-naopa'o kwíyasa naambá timésa toómbá timésa íya'o kwéne'a ⁹mindáópa'o tí'o índa-kwaasi kwéasovamatinke'a simátime'a sé'a Áánútu kwená kwaási kawááinin-kanaa kentópa'a sáwíyanka'a tíniye simátíméro. ¹⁰moórá-naopa'o kwíyasamo naambó ímo timíya'a aampa'á kwégwe'a avora'á simátime'a sé'a ¹¹kentí naaópakem-baramo sísamaivakenta uwátuwaundaya Áánútu keinárawa'a íma aamoí umátinkaintavai umásítai'a umái agaráátinkaumne. ísáaro. Áánútu kwená kwaási kawááinin-kanaa sáwíyanka'a tíniye isa'á tínaemba umámewe simátíméro. ¹²simátime'a sé'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba naaóvá'á Sótómu-naopa'a méraan-kwaasi sáwí-kwaasi sáwí-meyamba timínímbanivo keinárawa'o tínaembo umátimenaon-kwaasi sáwí-meyamba ávááraumai timíníye Ísu siráiyé.

íma aai ísaraan-kwasai.

Máttyu 11:20-24

¹³Ísu simásuwena séna Kórasini-naopaken-kwaasiye Pétésáítaa-naopaken-kwaasiye kárakwiyoro. naaóvá'á Táyya-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye Áánútun-aaimo ímo ísaraawaivimbo ó'on-o'om-bayai ímo awánaraam-bayaimo kwémayaawandamo awánarekai kentí sáwí-mayai tukáasino. sáwí-mayaimo tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'mákáankakai Áánútu tuwánaraisino. ¹⁴mindáyave'a simátíménda ísáaro. maarán-ímáyáá kwé'e'a Áánútu kwaási máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba Áánútu Táyya-naopaken-kwaasiye Sáítóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba anómba timíníye-imayaa kwéowe. kentí sáwí-meyanko minkáé'-náópakewaiti sáwí-meyankomba usáyaaitaya-sawi-meyamba timíníye. ¹⁵Kápénéamu-naopaken-kwaasiyono. kentúwí'a mósá maré'a sé'a kwíyómpa'a iyónaumne sembánivo púwón-ayampa'a kónááowe Ísu simásuwena ¹⁶kwená kwayó-kwáásíyávéna simátimena séna kentáái ísámai kawé'á kwéowai mirámó ombá kesáái ísámai kawé'á kwéovo tínaemba kwéumatinkaawai kenkwárá'á mirá kwéowe. tínaemba kwéumasinkaawai mirámó ombá si'mákaiwainkwara'a mirá kwéowe Ísu siráiyé.

72 kwaasi koyauwékáan-kwasai.

¹⁷Ísu súwasa minkwáásí 72 kwaasi isésa kóyáwé urésa Ísunopa'a tóyo ésa aamoí taumánkesa sésa Ísóigoo taraváá-kwántóntávéta séta

Ísuna asirayámbá kwáyáintave'a tiyuwé kóro kwésunasaya isésa kóuraawe suwaná ¹⁸Ísu séna mirá owaná kwíyómpakembo tawáombo intembá Áánútu Sáátáánigona asirayámbá maisukáimba awánaramne. ¹⁹simátíménda isáaro. asirayámbá timúna'a pó'a kwaaiwaainkómó váindamo é'a íma puwíyana áwááisaantemo índa-uvowankomo váindamo é'a íma puwónááowe. tímakaunda-asirayanko Sáátáánigona asirayánkómbá kwéusayaaaitaimba póna íma amápa-tantaako sáwí'a umátinkaniye. ²⁰taraváá-kwántómbá kentáái isésa kóuraantave'a íma aamoí ovo Áánútu kwíyómpa'a aúvái-kwandaavimba kentúwí'a agaimakáintave'a aamoí oró Ísu siráiyé.

Ísu Áánútu áwí'a mósá makáin-kwasai.

Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17

²¹minkánáá Áánútun-amanko Ísumba imáyáa amúwana arunkó kawe'á úwana séna kesivoó kwíyómpakwara mararákwárá'á kárákwiraandawai óne. amápa-tantaa'a kwéisaumne sen-kwáásí íma simátíme úwoi-kwaasi simátíme mirámó íyávéna kwéankaisa'a pó'a enáwí'a mósá kwémaramne Ísu simásuwena ²²simátimena séna kesivo amápa-tantaaka'a kárákwiyuwo séna símakaiye. amáparawai kesí ááimba íma kawe'á umái suwánaraavo kesivo kemá ááninko únana póna kesí ááimba suwánaraiye. amáparawai kesivoná ááimba íma kawe'á umái awánaraavo kesivombá pó'a keyáá awánaramne. kesivoná ááimbo agaráátinkaundawai kwéawanaawe Ísu siráiyé.

²³Ísu simásuwena mégwantena kwená kwayó-kwáásíyávéniye su'mai séna awánaamba póna tirunkó kawe'á ína'a máéro. ²⁴simátíme'a sé'a naaóv'á Áánútun-aai simátímakowaiye anón-kwaasiye keinárawa'o kwéunda-mayai kwéawanaanten-umai awánanae sésa umbá íma awánaraawe. miwí keinárawa'o kwéisaanten-umai isánáe sésa umbá íma ísaraawe Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna siráiyé.

Sámériyaavakewai namuro-kwáásí áwa'naa uráin-kwasai.

²⁵moórá-tawai Ísu kwenáái kwésimatimuwana moóráwai áamámba kawe'á umái ísarowai Ísunopa'a téna áísa umai Ísumba isánáe séna anóndakoo nóra umáíya aúnáí'a umáíya kwíyómpa'a maí'maira ónaumno súwana ²⁶Ísu séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba awánáanda mináíntávái nóran-imayaa kwéono súwana ²⁷minkwáásígó séna Áánútun-aai aúvái-kwandaavinken-aínko séna kentiruné kentí imáyáawe kentí asirayáné Áánútumpa'a kentí Ísóigomba áméro séna kesávái-ímáyáámó ontembá kentí kwaásiti imáyáagwara'a oró siráiyé súwana ²⁸Ísu séna árai'a séndanivo mirámó é aúnáí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ínáyone Ísu siráiyé.

²⁹súwana minkwáásígó imáyáa éna ó'on-kwaasi suwánésa kawe-kwáásímán-iyé sígwáe séna Ísuntavena séna kesí kwaási nááwa'iyó

súwana ³⁰ Ísu séna simátíménda isaaó. moórawai Yútaa-kwaasi Yérúsaremu-naopakemba Yéríko-naopa'a kónáe séna aampa'á kwimbá umóyán-kwáásí tátokesa kwená unáánkwátói ayú'maesa tuvú'maráawana puwíndayavena aampa'á máyáísana ³¹ moórawai Áánútuntavenamo isámaimo pó'f'o tuvú'mái kwéagayaiwai minámp'á kwimbá aanéiva'a máyáísana kóawanena moórá-aaneiva'a kóyaaitaisana ³² moórawai Áríváí-andarakewai mono'-náúmp'á'á mayái kwémayaiwai minámp'á kwimbá aanéiva'a máyáísana kwená egwaa'á kwéna kóawanena moórá-aaneiva'a úwoi kóyaaitaisana ³³ moórawai Sámériyaavaken-kwaasi miwímá Yútaa-kwaasiti namuro-kwáásívínkémbá moórawai minámp'á kwimbá koawánéna arumbá umánkena ³⁴ kwená egwaa'á koména masawémba ándá-aran-donkwara'a umái avivimbá arankéna asááumankena mósá árámbai kwená tónki-poi arósáánumpimba ankéna áí'maena kwááyumo ten-kwáásímó kwáén-daumpa'a móankarena kárákwirena ³⁵ usá aaváyaavimba mindánkó avowámbá kae-táwai-mayaiгона óntamba aména séna kawe'á umái kárákwire kwenane'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondá embá máamenaumne simásuwena kóurayie Ísu simásuwena ³⁶⁻³⁷ nóra umáíya aúnaí'a umái maí'maira ónaumno súwaintavena Ísu áísa ena séna umóyán-kwáásí tuvúkáan-kwaasigona kwaási minkáúmbó-kwáásívínkémbá nááwa'iyó Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá umánkena áwa'naa uráiwai kwená kwaásiman-iyé súwana Ísu séna kwemó intembá komé mirá ínfyone Ísu siráiyé.

Máátaante Máriaantei kwaasái.

³⁸ Ísuwe kwená kwayó-kwáásíyé aampa'á kúmba moórá-ininko áwí'a Mááta máyon-daopa'a kúwana Ísuntavena séna kesí naaúmpa'a toómbá umandaaó súwana ³⁹ uména aaí kwésuwana minínínkón-áúnko áwí'a Máriaa Ísuntavena anón-kwaasima iyé-ímáyáá éna aísamaivimba taména kwenáái kwéisowana ⁴⁰ Mááta amápa-tomba kwéagayena anóm-bayai kwémaena anón-imayaa éna Ísunopa'a téna séna Ísóigoo kesúnko íma súwa'naa isa'á keyáá anóm-bayai kwémayaumpo kentávái íma imáyáá éma simámínana tasúwa'naa íno súwana ⁴¹ Ísu arumbá umánkena séna Máátao sáwíva-tantaa'a anón-imayaa ónana enarumbá umbái kwétaivo ⁴² kesááimo kwéisaimba mindá anón-tantaa'a póna mindáyavena Máriaa máyáimba pó'a íma ivátuwe'a ai'maráanana kwíníye Ísu siráiyé.

Áánútumpa'o námúnaamo kwésen-kwasai.

Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

11 ¹ Ísu moórá-tawai Áánútuwe aaí kwésuwasa kwená kwayó-kwáásí máyówana Ísu simásuwowana kwená kwaásivinkemba

moórawai séna Ísóigoo Yóni nombá pétinkaiwai kwená kwayó-kwáási agaráátinkáísasa Áánútuwe aai kwésentemba kentáá agaráásínkénata Áánútuwe aai senó súwana ²Ísu séna Áánútuwe aai sénááomba maará sé'a seró.

kentáásivoo enáwí'a usáyaaitarain-awita
kesáá mósá kwémaraumne. kentáárá'á kawáá-uwoya
kwésune. ³aasiyaasi-táwai kentáási toóntá simiyó.

⁴kwaásimo sáwí'o kwéumasinkewata mindáyaveta
anondá íma sáwí'a umátinketa ivátá kwétuwaunaya
miráumaiya kentáási sáwí-imayaa maisiyuwaáo.

sáwí'a ígwáe sésamo kentáámó íyamo e súwa'naa ínáyone.
mirá-áimbá Áánútuwe seró Ísu siráiyé.

⁵⁻⁶simásuwena simátimena séna moórá ená kwaási némpakemba
no'wáán-avuntamba tína íma toómbá maké ená kwaásigona ontava'a
komé áísaa-e se kesí kwaási némpakemba timbá íma toómbá
makáunana káno'a máyáivo toómbá símína'a mááméno sinaná
⁷kwená naaúmpakemba séna ontá umásuweta kesí aarai iyámpóise
suíyá kwaiguráumpo íma usásine'a aménaumpo kóaaó síníyé. ⁸kesí
kwaási pó'a aménaumne-imayaamo ímo kwéinanamo éna ayáátáaka'a
inaaí kwésinana íma aigaemá ínana inaaí kwésindayavena usásinena
amíníyé. ⁹miráráán-umai simátimé'a sé'a Áánútunopa'o námúnaamo
kwéseмба áísaa úmae kwéiyiyana timíníyé. ááyamae kwéiyiyana kentáái
isáníyé. kwéavakaa úmae iyíyana Áánútu agaráátinkaniye. ¹⁰áísaa
íyanamo éna Áánútu timíníyé. kwéaayewanamo éna Áánútu kentáái
isáníyé. avakáá íyanamo éna Áánútu agaráátinkaniye. ¹¹keinárawa'a
iyámpóígwara-kwaasi kentáánimbaa'o noyáá'a simiyómó síya'o é'a
íma iraankavayaambá timénááowe. ¹²kokóri-auma simiyómó síya'o
é'a íma áwááisaan-uvowamba timénááowe. ¹³ánivo sáwí-kwaasi
ombánivo kentáánimbaa'a kawé-tántáá'á kwétimevo kwíyómpakemba
kentáásivowa kaweré su'mai iwáí póna enamambá simiyó síyawai Áánútu
kwenamambá timíníyé Ísu siráiyé.

Ísunte Píyésepuntei kwaasái.

Mátíyu 12:22-30, Máaka 3:20-27

¹⁴moórawai arumpimbá taraváá-kwámbá máyowana íma aai
kwésuwana Ísu mayauwówana kóúwana minkwáásígó aai súwasa
sáwíwarawai awánésa táátavai uwasá ¹⁵évakarawai sésa taraváá-
kwántóntí kawááná'á áwí'a Píyésepu asirayámbá amísana tokéna
póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye suwasá ¹⁶évakarawai Ísumo
sáwí-aimbo sínda isánáe sésa áraira Áánútumpakena kunkáana ímo
awánáúnda-mayai máyénata awánaano suwaná ¹⁷Ísu miwí tááma iséna
simátimena séna moórá-andama áái'a tiyésa pósa taaínkaar-umai mésa

íma asiramáivakaamba kwémaewe. moórá-akumba usíyán-ákúmbá pósa taaínkaar-umai íma asiramáivakaamba kwémaewe. ¹⁸Sáátáánigo kwaásimo áái'o tiyésamo taaínkaa'o ésamo ésa íma asiramáivakaamba kwémaewe. kentáv'e'o sembá Píyésepu asirayámbá ámísana tokéna póna taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaiye kwésemba ¹⁹ánivo Píyésepuna asirayánká'ó taraváá-kwámbó kwémaitiyuwaundarakai kentí kwaásigwara'a Píyésepuna asirayánká'á taraváá-kwámbá maitiyúwáásino. mirán-áímbó síyasamo ésa kentí kwaási kampa'á kwésewe sénááowe. ²⁰ánivo kemá Áánútuna asirayánká'á taraváá-kwámbá kwémaitiyuwaundayavena Áánútuna asirayámbá keinárawapimba kwévaarisa'a kwéawanaaowe. ²¹asirayán-kwáásigó iwevói tokéna kwená naaka'á kárákwiraisana kwená náaindaamba kawe'á umái kwáyáivo ²²moóráwai kwená asirayámbá usáyaaitaraiwai téna tainkámbai kwená iwevói asiramái tátokain-iwevoi tayaviyéna kwená náaindaamba tayavírena taafn-timakaiye. ²³kembá íma kwésuwa'naa-esa kesí namuro-kwáásiráámbá umái kwémaewe, íma súwa'naa esa kwaási torupamáí símémba kóyáwé kwéumagowe Ísu siráiyé.

taraváá-kwánkó koyauwékain-kwasai.

Mátíyu 12:43-45

²⁴Ísu simásuwena moórá-aimba séna kwaási arumpinkémbá taraváá-kwánkó auwéna kavóná-marava'a nombá íma kwáyáipa'a kogwénaena séna náávára ménaumno séna avakáá uwááena séna tayauweré'a kesí naambá kwaási arumpimbá pó'a koménaumne simásuwena ²⁵téna taawánaimba mindánkómbá kankambá kwiyú'mái kawer-umásukaisana taawánéna ²⁶tayauweréna avakaeté-taravaa-kwamba miwítí sáwí-mayai anómba uráawai kotí'maena minkwáásigó arumpimbá tamáyáawana moórá-taravaa-kwamba arumpimbá máyáísana minkwáásigó sáwí'a umái máyáísasa naaémba sáwíva-taravaa-kwamba máyáawana kwemá anómba sáwí'a umái méraiye Ísu siráiyé.

árai'a tirunkó kawe'á kwéin-kwasai.

²⁷Ísu mináímbá simásuwowana sáwíva-kwaasivinkemba moórá-ininko Ísuntavena anónka'a séna enanó embá maránkarena náámba ámakaiwaimba Áánútu kawe'á umánkaraiye súwana ²⁸Ísu séna árai'a sémpo Áánútu kwenáái ísámai kawe'á kwéowaima anón-kawe'a kwématinkaiye Ísu siráiyé.

ímo awánáúnda-mayai mayaaó siráan-kwasai.

Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12

²⁹súwasa sáwíva-kwaasi Ísunopa'a tóyo uwaná simátimena séna ívé'o máyáan-kwaasi sáwí-kwaasiman-owe kentáv'e'a kwésemba Áánútumo

ai'mákainamo e ímo awánáúnda-mayai máyénata awánaanomo kwéseмба naaóv'á Áánútu Yónaamba uráintemba kembá mirá ínivo mináimbá imáyáa oró. ³⁰ naaóv'á Nínívaa-naopaken-kwaasi Yónaa uráintavesa Áánútu ai'mákaiye siráantemba kemó ondá awáné'ta Áánútu ai'mákaiye sénááowe. ³¹ naaóv'á Yútaa-kwaasira'a kárákwirawai áwí'a Sórómoni kawer-imáyáávínkémbá aaimá kwésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Sórómonin-aii kóisánáe séna kweémena kuráiyé. ívé'a kemá Sórómonimba usáyaaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaéмба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavena tísaa ínín-kanaa tínimba minínínkó keinárawa'a aavimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Sórómonin-aii táisaraumpo Sórómonimba usáyaaitaraiwai kentópa'a máyowa'a kwenááimo isááraamba íma ísaraawe síníye. ³² naaóv'á Yónaa Nínívaa-naopa'a Áánútun-aii kosimátimuwasa isésa sáwí-imayaa tuwésa Áánútun-aii ísaraawe. ívé'a Yónaamba usáyaaaitaraundawai máyauna'a kesáái íma kwéisaamba póna naaéмба Áánútu kwaásimo máyáawaina ááintavesa tísaa ínín-kanaa tínimba Nínívaa-naopaken-kwaasi keinárawa'a aavimbá maitinkésa sésa Yónaa-aii iséta sáwí-mayai tukáundayaanivo Yónaamba usáyaaitaraiwai kentí naaópa'a máyowa'a kwenáái isé'o sáwí-mayaimo túwááraamba íma tukáawe Nínívaa-naopaken-kwaasi sénááowe Ísu siráiyé.

túranko kentí imáyáavimbo sámó kwégain-kwasai.

Mátíyu 5:15, Mátíyu 6:22-23

³³ oómbó kúra'maraamba íma aúpá'á maráiyamba avora'á mayáiyasa naaúmpa'o iyíyawai awánanaaowe. ³⁴ miráumai túranko kentí imáyáavimbo sama kaí-yántáá'án-íye. túrankomo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa sama káníye. túrankomo ímo kawé'ó umáímo awánáinanamo éna amápar-imayaa túnkwiniye. ³⁵ kentí sama kaí-yántáá'á túnkwiavainivo kentúra'a kárákwimai kawé'á oró. ³⁶ kentí imáyáago íma túnkwimba amápa'a sama kwégaimba oómbá sama kamátinkaintemba póna kentí imáyáago kentúra'a sama kamátinkaniye Ísu siráiyé.

mono-káwáá-kwáásí sáwí'a owé siráin-kwasai.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Árúku 20:45-47

³⁷ Ísu mináimbá simásuwowana moóráwai ámáán-kawaa-kwaasigo Ísunopa'a téna séna kesí naaúmpa'a toómbá umandaaó súwana toómbá naáindayavena uména ³⁸ íma ayáámba sese umásuwena toómbá kwénowana minkwáásígó awánéna áátavai éna imáyáa úwana ³⁹ Ísóigo awánéna simámena séna kemá ámáán-kawaa-kwaasi anavéúne táavere paákáre su'mai kwésese ovo andáámpa'a sáwí'a uráisa'a túran-anda

kwé'e'a sáwí'a kwéowe. ⁴⁰sáwí-imayaagwara-kwaasi máyáawe. Áánútu paáká-tántáá'á éna andáampa-tantaare imáyáawe mindágwara'a uráíye. ⁴¹kentí imáyáamo arupí é'o kemó makén-tantaa'o ímo makén-kwaasi tim'é'o é'a kentí imáyáao kawé'a íníye.

⁴²kemá ámáán-kawaa-kwaasi kentí kígauvakemba sáwíyan-tonkwara'a taaínkaar-umai siyáánkai maké'a moóra' Áánútumba kwéame'a kawé'a kwé'e'a mirán-áimbá ísámai iyé'anivo anón-amaamba ivá'á tu'maré'a pó'a Áánútumba íma imáyáa kwéame'a óisaniyaain-kwaasi sáwí'a kwématinkaantavai kárákwiyoro. ⁴³kemá ámáán-kawaa-kwaasi mono'-náúmpá'á umé'a kawer-áyámpá'á kwaási túranka'o umáemba tiráái kwétaiye. marupá'ó umáyáawasa kwaási tuwánésa kawer-áimbó sembá tiráái kwétaimba pó'a kentúra'a kárákwiyoro. ⁴⁴kwaásimo maipímbó utámakaawanamo kaviraisasamó kwaási ímo awánaantemba kentirumpimbá mirá isa'á sáwí'a kwéowasa kwaási íma kwétuwanaamba pó'a kárákwiyoro Ísu siráíye.

⁴⁵Ísu simásuwowana moóráwai ámáámbo sún-kwaasigo Ísuntavena séna mirámó sénda kentáágwárá'á simáíya sáwíta kwéumasinkaane súwana ⁴⁶Ísu séna kemá ámáámbo sen-kwáásí kemó ámáámbo simátímén-ainko umbái kwétiyaisa'a mináímbá íma kwétuwa'naa-omba pó'a kárákwiyoro. ⁴⁷⁻⁴⁸kentíkwá'ná Áánútun-ai simátímakaawai tínkamuwasa púwúwa'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéowe. naaóv'á kentíkwá'ná uráantave'a kawé'a uráawe sé'a utamátínkaraapa'a konaarirí kwéomba pó'a kárákwiyoro. ⁴⁹naaóv'á Áánútu kawer-ímáyáávínkémbá séna kesáái simátimenaowaiye agaráátinkanaaowaiye ti'máráanasa miwívímbá kwénaaiyasa évakarawai sáwí'a umátinkesa évakarawai tínkamiyasa puwónááowe Áánútumo siráimba mináímbá paáruráíye. ⁵⁰naaóv'ákwárá avumpinkwárá naaénkwara'a Áánútun-ai simátimakowaima tínkamuwasa pukáantavai póna misáwí'ó uráawaina anondá-meyamba ívé'o máyáan-kwaasitopa'a tíníye. ⁵¹aiva'ó tuvúwanamo pukáin-kwaasigo áwí'a Épeo naaémbo moóráwai áwí'a Sékáraya anóm-bono'-naumpa'a máyowana moóra-ayampa'a Áánútuntavesamo ísámaimo póimo tuvú'máimo agáyáan-ontan-tarei kwáyowana moóra-ayampa'a aiva'-mónó-káwáánákówé su'mai iyún-ontama kwáyowana avumpimbá Sékáraya umáyowasa tuvúwana pukáíye. minkáé-kwáásírái avumpimbá tínkamuwasa pukáawaigwara'a miwítí sáwí-meyamba ívé'o máyáan-kwaasi mayánááowe. ⁵²kemó ámáámbo sen-kwáásí árair-aimbo ímo aúpá'ó tukáankakai mináímbá ísámai kawer-osinó. kemá íma ísámai kawer-ombá ó'on-kwaasiti aambá aúнкаamba pó'a kárákwiyoro Ísu siráíye.

⁵³Ísu mináímbá simásuwena máapa'a kumúwasa ámáámbo sun-kwáásíyé ámáán-kawaa-kwaasiye tirumpimbá áwáá'a aeésa ó'on-o'on-tantaatavesa áísaa umai ísáananamo ⁵⁴aaimó kaé'mái-aimbo sína'o é'a aaivimbá mayankánáe sésa áísaa uráawe.

íma kaumbo-káér-ainkwarari'a oró siráin-kwasai.

Mátíyu 10:26-27

12 ¹mitáwai ávááraumai sáwíva-kwaasi torupésa sisipáá umái máyówana Ísu kwená kwayó-kwáási simátimena séna áamáán-kawaa-kwaasi kaumbo-káér-ainkwara-kwaasiraamba ovó íma miráumai máéro. intóráin-tantaa'a sáwíyan-tantaa'a moórá-tonko áwí'a péréti mimpímbá kwémaraawana kwéintorena anómba intembá áamáán-kawaa-kwaasiti sáwí-aimba mirá kwéivo keinárawapimba misáwí-áínkó anómba tiváínivo kentúra'a kárakwiyoro. ²aúpá'ó kwáyáin-tantaa'a amápa'a avora'á paárinasa awánanaaowe. túnkaipa'a kwáyáin-tantaa'a avora'á paárinasa awánanaaowe. ³no'wáámbo siráan-aimba sán-káíndara'a síyasa isánááowe. aúpá'ó siráan-aimba amápa-kwaasi túranka'a síyasa isánááowe Ísu siráiyé.

moóráwai áároi inkáíséro siráin-kwasai.

Mátíyu 10:28-31

⁴Ísu simásuwena séna kesí kwaási simátíménda ísáaro. évakarawai tínkamiya'a puwónááovo moórá sáwí'o umátinkai-yantaa'a íma kwéraivo íma miwíyávé'a inkáíséro. ⁵kemá simátimé'a sé'a Áánútu máyáivo kwenáároi inkáíséro. kwemó tínkamina'o puwónááombo éna kemá kanaán-umai sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a mátiyuwaniye. mináímbá Áánútuntave'a inkáíséro-aimba kwésune Ísu siráiyé.

⁶Ísu simásuwena séna sáwíyan-dumama téntékaan-dumama éva'aaseinumama sáwíyan-ontandei kae-tóyaráán-óntándéí kwémeyan-ovo Áánútu kíraan-dumama íma awinkaiwáímá póna awánaraiye. ⁷numamá kíto-tantaa'a awánaiwaima póna kwaásima anón-tantaa'a ovó íma táá'a kaíno. kenti'nóntáuma kwétaampaiwaiman-ivo íma táá'a kaíno Ísu siráiyé.

Ísu áwí'a avorató sénaunda-kwasai.

Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

⁸Ísu simásuwena séna simátimé'a sé'a amáparawai túranka'a kentávésa sésa Áánútu ai'maráísana kunkáiwai kesí anóndakoman-iyé síyawaiyave'a kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakewai túranka'a sé'a kesí kwaásiman-owe sénaumne. ⁹ánivo kwaási túranka'a kembá tínaaemba umásimiyawaiyave'a kemá Áánútuna kwayó'nárawa túranka'a sínaaemba umátimenaumne. ¹⁰kembá kwaási úrandako kumpaáruraundawaimba simái sáwí'a umásinkanaaomba mindá Áánútu maitiyuwánivo Áánútun-amankomba simái sáwí'a umánkanaaomba mindá Áánútu íma maitiyuwáinana miwísé kwaíkwai'a íníye. ¹¹kesí kwaási-i'a ontávái táto'mai tí'maesamo anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé túranka'o mátínkaresamo aavimbá maitínkéwa'o

é'a nóran-aimbo síyamba íma táá'a káínana ¹²Áánútun-amanko sénááon-aimba úwoi tááka'a tinkáina'a sénááowe Ísu siráiyé.

óisankwara-kwaasigo sáwí-imayaa uráin-kwasai.

¹³súwana sáwíva-kwaasivinkemba moórawai Ísuntavena séna anóndakoo kesivo púwísana kesuwaá amápa-tantaa'a mairéna íma taaímbai kwésimivo emá sinaná taaímbai násimino súwana ¹⁴Ísu séna kesí kwaásiyo mináímbá íma koisé'a keávárawaiti náaindaamba íma taain-timenaumne simáména ¹⁵amáparawaiyavena séna kwaási kawé'á umái máyáawaiti ááimba íma sáwíva'-naaindaamba makáavo náaindaamba mayánáe seéme'a máyáavainivo kentúra'a kárákwiyoro Ísu siráiyé.

¹⁶simásuwena moórá-aimba simátiména séna moórawai sáwíva'-naaindaamba makáindawai kwená kígauva'a sáwíva-tomba kwáyáísana ¹⁷kwesávái-ímáyáá éna sáwíva-tombo áká'maimo maránaunda-namba íma kwáyáivo nóra ónaumno. ¹⁸mirámó é'a toómbá makáunda-namba tawísíyuwe'a anón-damba úmare'a mimpímbá amápa-tomba áká'mai maré'a kesí náaindaankwara'a maránaumne. ¹⁹mirámó é'o é'a kesávái sé'a amápa-tantaa'a íma aáváan-tuwáúnda toómbá námai iyé'a nombá námai iyé'a ayáátááka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawé'á kwéina'a ménaumne kwésisana ²⁰Áánútu simáména séna sáwí'lo úmae kwénaaonda-kwaasima óne. ívé'-no'waamba puwéma esávái makáanda-naaindaamba túwénana nááwa mayáníyo Áánútu siráiyé. ²¹marapá'á esávái-nááíndááné su'mai makáiyawai mirán-kwáásímán-ivo marapá-tántáaré su'mai marésa Áánútumpaken-tantaa'a íma makáawe Ísu siráiyé.

Áánútumpa'a imáyáa ámérón-kwasai.

Mátíyu 6:25-34

²²Ísu mináímbá simásuwena kwená kwayó-kwáásiyávéna séna kwésimtime'a sé'a miraráán-umai máyáamba íma anón-imayaa é'a toómbó nánááontave'a íma anón-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo ónááontave'a íma anón-imayaa oró. ²³toómbó nánááomba úwoisambanivo kwaásimo máyáamba anón-tantaa'an-iyé. unáánkwátói ónááomba úwoisambanivo kwaási túma anón-tantaa'an-iyé. ²⁴numagómpá'á imáyáa oró. numaó íma kígau kwéena toómbá áká'mai naaúmpa'a makéna nánívo Áánútu miwítí toómbá tímísasa kwénaawe. Áánútu aúranka'a numaómá kító-tantaa'an-ivo kwaási anón-tantaa'a póna kentí toómbó éna tímíníye. ²⁵keinárawa'a anón-imayaamo é'o é'a kentí maíyan-kanaama íma kanaán-umai ayáátááka'a ménaaowe. ²⁶mindá sáwíyan-tantaa'a isa'á íma kanaán-umai ónááomba pó'a ó'on-ó'on-tantaatave'a íma anón-imayaa oró. ²⁷kwaigwandáánká'á imáyáa oró. kwaigwandáánkó íma kígau éna íma kwená unáánkwátói makáivo

simátime'a sé'a naaóv'á Yútaa-kwaasiti anóndako áwí'a Sórómoni kwemá sáwívar-unankwatoiyé konaariríyé makáiwai úwasa kwaási awánésa kawé'án-iyé sumbánivo kwaigwandáán-aramba awánésa anón-kawé'an-iyé kwésewe. ²⁸uv'á konaarirí-yántááré séna kwaigwandáámbá Áánútu uv'á makáiyé. umá íma kwákwai'a ínivo ívé'a ínasa aaváyaa kwaási agaisuwánááomba Áánútu mintántáá'á imáyáa kwéena konaarirí-yántáá'á makáiyé. miráumai Áánútu kwaásiyavena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínimba p'ó'a keinárawa'a maarán-áimbá ímo seráámbá Áánútu íma kanaán-umai kwésuwa'naa-iwaiman-iyé kwésewe. ²⁹Áánútu kwétuwa'naa-imba p'ó'a toómbó nombó nánááontave'a íma anón-imayaa oró. ³⁰moórá-mora-maravaken-kwaasi Áánútun-aai íma ísáan-kwaasi toómbó nombó nánááontavesa anón-imayaa kwéowe. toómbó nombó ímo kwéne'o é'a puwónááontavena kentivo mintántáátávéna imáyáa kwéivo íma anón-imayaa kwéé'a ³¹Áánútu kwená kwaási kwégawaaíntave'a imáyáa íyana mintántáá'á timíníyε Ísu siráiyε.

kwíyómpa'a kawé-tántáákóná kwaasái.

Mátíyu 6:19-21

³²Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna kemá kesínaaemba kwégwaraawai kárákwiraumne. kentáásivomo simbá kesí kwaási kawáá ondá keinárawagwara'a kawáá ónááowe. mirá íyana kesirunkó kawé'a íníyε simbá póna íma táá'a kaíno. ³³kentí náaindaamba kwétime'a meéyámbá mairé'a ímo makén-kwaasi tíméro. mirámó kwéiyana kentí kawé'-méyámbá kwíyómpa'a kwáyáinasa kwaási íma umóyámbá íyana íma avíyaraamba kánana kawé'a umái aasiyaasí kwaíkwai'a ína'a minkáwé'-méyántávé'a imáyáa é'a ³⁴marapá'ó kentí óísambo kwáyainanamo éna marapátávéna tinkánivo kwíyómpa'o kentí óísambo kwáyainanamo éna kwíyómpatavena tinkáníyε Ísu siráiyε.

mayái-kwáásímó kwéto'mayaa on-kwásái.

³⁵⁻³⁶Ísu simásuwena séna anón-kwaasigo aaraimá kwétokwaa on-tánómbá komandánáe séna kwínasa kwená mayái-kwáásí unáánkwátói úmaresa mésa oómbá kúra'makesa amu'matuwé méwana téna tááyainasa avekáámbá onta tiyankánááowe. miwí kwéto'mayaa ontembá keinárawa'a kwéto'mayaa e'a amu'maré'a máéro. ³⁷minánón-kwáásígó tinda kwená mayái-kwáásí koku'á mésa amu'matuwé ménka'a tinnana tirunkó kawé'a íníyε. árai'a simátime'a sé'a minánón-kwáásígó mayái mayáíndayavena unáánkwátói ayú'mái mórúna maréna minkwáásíyóntávéna maanká'á méwa'a toómbá tíméro síníyε. ³⁸minánón-kwáásígó no'wáán-avuntana'i. irataróra'iyó. tinda kwená mayái-kwáásí koku'á mésa amu'matuwé ménka'a tinnana tirunkó kawé'a íníyε. ³⁹simátíménda-aimba imáyáa oró. naankó avowámó umóyán-kwáásímó tinnín-kanaamo isénaraai

umóyán-kwáásí timbá kwéto'mayaa ena awánéna kwatúwáísana kwená naaúmpakemba umóyámbá íma máyáísino. ⁴⁰miráumai kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai kumónaundayave'a pó'a keinárawa'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnnavainivo kwéto'mayaa e'a simu'maré'a máéro Ísu siráiyé.

sáwí'a owasá kawé'á owasá uráan-kwasai.

Máttyu 24:45-51

⁴¹súwana Pítaa séna Ísóigoo emó sénda-aimba kentááyáváiyé su'mai kwése. amápa-kwaasiyavaigwarara kwéseno súwana ⁴²Ísóigo séna kawé'-má'yáímó kwémayaawai kawer-ímáyáágwárá-kwáásiyávé'a kwésune. miwítí anóndako séna kesí mayái-kwáásírá'á kárákwire'a toómbá taaímbai tíma'mae'a iyóro síníye. ⁴³miwítí anóndako téna mayáímó kawé'ó umáímo mayáínda tatuwánáínana mayáímó kwémayaindawai tirunkó kawé'á ínana ⁴⁴minánóndákó séna kesí náaindaamba amápa-tantaaka'a kárákwiworo síníye. ⁴⁵ánivo mimbáyái-kwáásímó imáyáamo ésamo kesí anóndako ayáátááka'a íma tíníye sésamo mayái-ínínákwá'ó tínkamesamo toómbó nésamo uwoaó'-nómbó kwénesamo uwoaó'ó ésamo ⁴⁶miwítí anóndako tínín-kanaa ímo ísaresamo ímo imáyáa kwéindara'a téna anónka'a tatínkambai Áánútun-aai ímo kwéisaan-kwaasi máyáapa'a mótkaniye Ísu siráiyé.

⁴⁷Ísu simásuwena séna mayái-kwáásí miwítí anón-kwaasigon-aai isésa kwemó síndantemba íma iyamba máyáawana anón-kwaasigo téna anónka'a tatínkaminiye. ⁴⁸ánivo mayái-kwáásí miwítí anón-kwaasigon-aai íma isésamo ombá sáwí'a ésa máyáawana anón-kwaasigo téna sáwíyanka'a tatínkaminiye. Áánútu kawer-ímáyáá anómba tímakaiyawai anóm-bayai máyáaro. kawer-ímáyáá anómba tokáiyawai kwaási túwa'naa oró Ísu siráiyé.

Ísu kwaási taainánín-kwasai.

Máttyu 10:34-36

⁴⁹Ísu simásuwena séna iramó kaintembá mayáímá máyáandayave'a marapá'á kumbáyaunda mimbáyái ánásainana kawé'á íníye-imayaa kwéune. ⁵⁰sáwíyanka'a kembá sí'a índai'a ónáoontavena sirunkó umbái kwétaisana sí'o índai'o ónáoomba ánásainana sirunkó kawé'á íníye. ⁵¹kentávé'a maarán-ímáyáá íma oró. kwaási amápa'a paru umái máyáantavena marapá'á kunkáiyé. ímanivo marapá'á kunkáunda kwaási taaínkaa'a ésa évakarawai kesáái isáiyasa évakarawai íma isánááowe. ⁵²ívékwara aánogwara'a moórá-naumpa'a éva'aasei-kwaasi mésa kesááiyavesa miwítí imáyáa taaínkaar-urésa kaumbonárau moórá-imayaa iyasa kae'nárai ó'on-imayaa óyááoiye. ⁵³avowámá moórá-imayaa ínana ááninko ó'on-imayaa íníye. anówama moórá-imayaa ínana ayáámúnko

ó'on-imayaa íníye. anáávukoe ó'on-o'on-imayaa óyááoiye. kesááiyavesa miráumai miwítí imáyáa taaínkaa'a ónááowe Ísu siráiyé.

évaka-tantaakona ááimbo kwéisaan-kwasai.

Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13

⁵⁴Ísu sáwíva-kwaasiyavena séna ainámbó kwáyaina'o é'a sé'a aa'á tíníye kwésiyaná aa'á tíníye. ⁵⁵úndá to'mái ánásaina'o é'a sé'a aa'á káníye kwésiyaná aa'á káníye. ⁵⁶kwíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káníye. aa'á tíníye kwéseмба mintántáá'á awánaraawe. kae'náér-on-kwaasi pó'a mirán-tántáákóná ááimba awánaambanivo Áánútu ívé'o kwéin-tantaakona ááimba íma awánaraawe Ísu siráiyé.

aaímó arupímo íi-kwásái.

Mátíyu 5:25-26

⁵⁷Ísu séna simátíménda-aimba ísáiyuwe'a minkáér-ámp'á taaínkaa'a uré'a moórá-ampare su'mai koró. ⁵⁸moórá-aimba ísáaro. aaímó simátinkanae síyawaimo tí'mae kwíyasa aampa'á mósimai paárumasuwesa koró. anón-kwaasimo mátimiyasamo ésa i-kwáási tímíyasa ándá-naumpa'a tinkánááowe. ⁵⁹ímo mirámó íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa íma ááéma ánásanaumne sésa amápa'-meyamba tímaturaiyasa ayútinkanaaowe Ísu siráiyé.

sáwí-imayaamo ímo tuwáiyawaimo puwónááon-kwasai.

13 ¹Ísu kwésimatimuwasa évakarawai tasímámesa sésa Káríri-maravaken-kwaasi évakarawai Áánútuntavesa ísámai póímo tuvú'mái agáyáamba kámááni-kwaasiti anóndako áwí'a Páírátí évakarawai tí'maráísasa tínkamisasa pukáawe suwaná ²Ísu séna miKárírívákémbá pukáan-kwaasiyave'a sembá miwítí sáwí-imayaa Kárírivakemba amáparawaiti sáwí-imayaagomba usáyaaitaraintavesa pukáawewa kwéseo. ³íma mirá kwéovo simátíme'a sé'a kentí sáwí-imayaamo ímo tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a keinárawakwara'a puwónááowe. ⁴imáyáa oró. Síróamuva'a ayáátáá'-namba tawiséna sáwíva-kwaasi 18 kwaasi tínkamisasa pukáawe. mindáyave'a sembá miwítí sáwí-imayaa Yérúsaremuvakemba amáparawaiti sáwí-imayaagomba usáyaaitaraintavena pukáawewa kwéseo. ⁵íma mirá kwéovo simátíme'a sé'a kentí sáwí-imayaamo ímo tuwé'o Áánútumpa'o té'o é'a keinárawakwara'a puwónááowe Ísu siráiyé.

taaigó íma arambá iráin-kwasai.

⁶Ísu kwántámai-aimba simátiména séna moóráwái kwená ándá-aran-kigauva'a áséi-aramba íyain-taima u'makáísana áruma kwíkáísana arambá komayánáe séna koawánaimba íma iráísana ⁷minkígúurá'á

kárákwirain-kwaasiyavena séna kaumborá'á áú'a simbá mintáéramba komayánae'a koawánáúnda íma arambá iráisa'a úmpo mintáímá tumásuwaa. maragóná anombá nasúwáívainivo tumásuwaa sisaná ⁸mindákó séna anóndako ímamp'o'a mintáiyááimpa'a oó'á túmake'a agámo'a maké'a ⁹moórá-au'o sínda awánaanana arambó iyéna kawé'á ínívo mirámó ímo ína'a tumásuwanaumne siráíye Ísu siráíye.

Ísu saavatirá'á moórá-inimba asóvamankarain-kwasai.

¹⁰moórá-tawai Yútaa-kwaasi monor-áimbá kwéison-kanaara'a Ísu mono'-náúmpá'á uména aai kwéimatimuwana ¹¹moórá-ininko taraváá-kwámbá arumpimbá máyon-ininko ména ayáátááka'a sáwí'a umái ména 18 ima maisuwéna miráumai sáwí'a umái máyowana arósáánumba káínáivai kurówana íma kanaán-umai koku'á máyowana ¹²Ísu minínínkómbá awánéna séna enáí'a ánásaino séna ¹³ane'á tátorowana avekáámbá arósáánumba arupí úwana koku'á usásinena Áánútu áwí'a mósá marówana ¹⁴Ísu agándon-kanaara'a minínínkómbá asóvamankontavena mono'-nánká'á kárákwirawai arunkó sáwí'a úwana sáwíva-kwaasiyavena séna ava'moraé-kanaa mayáí kwémayenka'a sí'a asóvamasinkainkwae sé'o é'a té'a agándaan-kanaamo é'a íma teró súwana ¹⁵Ísóigo séna kaumbo-káér-ainkwara-kwaasiman-owe. agándaan-kanaara'a kentí purumakankwárá'á tónki-poigwara'a naaúmpakemba ayúránke'a áí'mae'a nompá'á kowaná nombá kwénaiye. ¹⁶minínínkó Ááváramu aísavutantamba uráin-inimba isaná Sáátáánigo ayáátááka'a 18 ima tátokaisa'a agándaan-kanaara'a ayúrankauna'a sáwí'a kwéone kwésewe Ísu súwasa ¹⁷simáímo sáwí'o umánkówai mináímbá isésa tigaemá uwaná kawé'-má'yáí kwémayontavena úwoi-kwaasi tirunkó kawé'á uráíye.

taaérankona kwaasái.

Mátýu 13:31-33, Mááka 4:30-32

¹⁸Ísu séna Áánútu kwená kwaási kawááimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áimbá simátínéna'a isánááowe. ¹⁹Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba maarámán-iye. moóráwai sáwíyan-taeranko áwí'a másátati mintáérámbá kígauva'a u'makáisana anón-éna amaimá móivarena kóyáwé uráisana numaómá mimpímpá'á ánáamba úmarena kwémaiye. Áánútumo kwená kwaási kwégawaaimba miraráámbá éna kwenááigo sáwíyamba kwaási tirumpimbá kunkwéna anómba kwéíye Ísu siráíye.

²⁰simásuwena séna Áánútu kwená kwaási kwégawaaimba nóinkara kwégawaaiyompo maarán-áimbá simátíména'a isánááowe. ²¹moórá-ininko péréti-tomba agayánae séna kanaráán-tántáákó áwí'a páráwaa'a maimaéna intorái-yántáá'á sáwíyan-tantaa'a ayáúmaraisana kwéna

intoréna kwéanon-iyé. Áánútu kwená kwaásimo kawááimba miráráán-umai kwenááigo kwaási tirumpimbá sáwíyamba kunkwéna anómbe kunkwéiyé Ísu siráiyé.

sáwíyan-ontaona kwaasái.

Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

²²Ísu mináímbá simásuwena Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba naaó'-nao'a kwenáái simátíma'maena kúwana ²³moóráwai séna anóndakoo Áánútu moórá-mora-kwaasiye su'maiya kawer-ámpá'á métinkaniyo súwana Ísu séna ²⁴tíyáántámba égési úmae'a sáwíyan-ontavimba usáveranaaowe. simátíme'a sé'a sáwíwarawai usáveranae sésa íyambanivo íma kanaán-umai usáveranaaowe. ²⁵naankó avowámá usásinena ontá úmaraina'a ontará'á umé'a ááye'a sé'a anóndakoo ontayá tisinkaaó síyana íma tuwánáúnda-kwaasi náávakena'oo sína'a ²⁶kentáásí naaópa'a te enáái tasímásimenata eséya toómbá nombá naráundayaawe síyana ²⁷kwemá séna íma tuwánáúnda-kwaasi kentí naambárure kentóikare íma tuwánáúnda-kwaasin-ovo kóro naankó avowámá síníye Ísu simásuwena séna ²⁸Áánútu kwená kwaási kawááipa'a tí'maráina'a máápakemba awánáiyamba kentíkwá'ná Ááváramuwe Áísákaawe Yákópowe Áánútun-ai simátímakowaiye Áánútu kwégawaipa'a méwa'a tuwáné'a tíyántave'a é'a ivi'á tánááowe. ²⁹aaváúmá usaipakén-kwáásíyé aaváúmá kumpéráipaken-kwaasiye évarevar-awampaken-kwaasiye Áánútu kawááipa'a tésa tamésa nánááowe. ³⁰minkánáará'á naaén-kwaasivinkemba évakarawai aivari'a ónááovo aiva-kwáásí naaéni'a ónááowe Ísu Áánútumo kawááintavena mináímbá siráiyé.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

Mátíyu 23:37-39

³¹mitáwai ámáán-kawaa-kwaasi évakarawai Ísunopa'a tésa sésa anón-kwaasi áwi'a Éróti séna Ísumba tuvúwónana puwíníye kwésivo maanká'á tuwé ó'ombapa'a kówaao suwaná ³²Ísu séna Érótimba iyánaankaraama túwáin-kwaasi kosimáme'a sé'a taraváá-kwámbá kwaási tirumpinkémbá kwémaitiyuwe'a tí'a on-kwáásí kwéasovamatinkaunda-mayai ívé'a maé'a aaváyaa maé'a ayúnká kesí mayái ánásanaumne. ³³Áánútun-ai simátímakaawai Yérúsaremu-naopare su'mai kwétinkamowasa kwévuwontave'a ívé'a aaváyaa ayúnká aampa'á kwégwe'a mayái maivá kónaumne siyé Érótimba kosimáméro Ísu simásuwena ³⁴Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá umátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasiyono. Áánútun-ai simátímakowai tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. Áánútu tí'marówasa kurówai óntantamba tínkambae'a kwéiyuwasa pukáawe. kokórigomo áráátombo ayóí-ándámp'ó tínkarenamo káátamatinkaintemba aasiyaasi-táwai kemá mirá ónaumne kwésundanivo tínaaemba kwéumasimewe. ³⁵ísáaro. Áánútu tiyuwáina'a tu'nankáámbá

ónááowe. simátíme'a sé'a íma úwoi suwánanaaovo naaémbo sé'o Áánútu ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu kawe'á kwéumankaiye síyanka'a moórágwara'a suwánanaaowe Ísu siráiyé.

Ísu aiyayaamba intorón-kwaasi asóvamankarain-kwasai.

14 ¹moórá-tawai agándon-kanaara'a Ísu ámáán-kawaa-kwaasi anón-kwaasigona naaúmpa'a toómbá náíndayavena umáyowasa agándai-kanaara'o Ísumo nóramo índa awánanae sésa umésa awánowana ²moóráwai aiyayaamba kwéintoron-kwaasigo kwená egwaa'á máyowana ³Ísu minkwáásígómbá awánéna ámáán-kawaa-kwaasigo ámáámba sun-kwáásiyé tísaa ena séna agándaan-kanaara'a kanaarárá áí'o in-kwáási asóvamankanaundaya'iyó súwasa ⁴isésa íma aaí suwaná minkwáásígómbá áí'mai kawe'á umánkena séna ánivo kuwó súwana kóúwana ⁵tísaa ena séna keinárawapinkemba kentí iyámpóíya'i. kentí póráára'iyó. maipímbó pékaina'o é'a agándai-kanaara'a ááema mósá asinánááo Ísu súwasa ⁶mináímbá íma kanaán-umai anondá siráawe.

kwaási íma kentúma maimaé iyí-kwásái.

⁷aaí íma anondá suwasá toómbó nánáesamo tun-kwáási aiva'á uménaemo sumbá Ísu tuwánéna kwántámai-aimba séna ⁸moóráwai séna aaraimó tokwaa on-tánómbá tamandaaó sína íma aiva'á umaiyó. aiva'ó uménanamo enáwí'o usáyaaitaraindawaimo tínanamo éna ⁹tááyaindawai entávéna séna usásinenana maankwáásígó maanká'á tamaíno sínana aigaemá umásuwe tínaaempa'a kumbéniyone. ¹⁰ánivo tááyainamo tínaaempa'o uménanamo tááyainda-kwaasigomo kweyáárika'o entávénamo séna kesí kwaásiyo usásine aiva'á umaiyó sínamo umáínasa awánéna enáwí'a mósá maránááowe. ¹¹anón-kwaasima úne síyawaima Áánútu miwí túwí'a móruna tiyuwánivo sáwíyan-kwaasima úne síyawaima Áánútu miwí túwí'a maimaé iyíniye Ísu siráiyé.

¹²Ísu simásuwena ááyarowaiyavena séna anón-tanomba kauvónáe sinda-táwai óisankwara-kwaasiye enamááraawe ená akúné ená kwaásiye su'mai íma tááyao. mirámó inasamó ésa naaémba ááyewa toómbá komandáníyonda mindá ená toónkóná anondáman-iyé. ¹³ánivo anón-tanomba kauvónáe sinda-táwai ímo óisambo makén-kwaasiye tíyayaamba sáwí'a urén-kwaasiye aúgavitan-kwaasiye tááyenasá tamandánááombanivo ¹⁴ená toónkóná anondáma íma amíyambanivo enarunkó kawe'á ínana Áánútu ená toónkóná anondáma amíníye. naaémba arupí umái mén-kwaasi pukémpinkemba usásinaíya-tawai Áánútu amíníye Ísu siráiyé.

anón-tanomba kauráin-kwasai.

Mátíyu 22:1-10

¹⁵mináímbá súwasa Ísuwe toómbá kwénowai isésa uwaná moóráwai séna Áánútu kwená kwaási kawááipa'a toómbá nánááowai tirunkó aamoí

íníye súwana ¹⁶Ísu séna árai'a simbánivo simátíménda imáyáa oró. moórawai anón-tanomba kauvónáe séna sáwíva-kwaasi tááyamakena máyáísana ¹⁷mintánómbó nánááon-kanaa sáwíyanka'a tínana kwená mayái-kwáásígómbá ai'máráísana tááyaraiwaiyavena séna toómbó nai kwéto'mayaan-ivo teró sisasá ¹⁸miwí íma tíí-áímbá sewaná moórawai séna maramá meéyán-ure'a koawánanaumpo íma tanómba kauvópa'a kónaumne siyé kosimámiyo sisaná ¹⁹moórawai séna siyáánkai-poima meéyán-ure'a koawánanaumpo íma tanómba kauvópa'a kónaumne siyé kosimámiyo sisaná ²⁰moórawai séna ívé'a aaraí mairáunda pó'a tanómba kauvópa'a íma kónaumne siyé kosimámiyo sisaná ²¹mimbáyái-kwáásígó kwená anóndakonopa'a téna mirá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna avekáámbá naaó'-nao'a kwénaae tíyayaamba sáwí'a uráinda-kwaasiye túramba kavikáinda-kwaasiye óísamba íma makén-kwaasiye tivakáá-umai tí'mae tiyó séna ai'máráísana ²²mimbáyái-kwáásígó mirá kosimái koyauweréna taséna simásimendantemba kosimái tí'mae'a túnda ená naaúmpa'a paaí karekó'a umái máyáawe sisaná ²³kwená anóndako séna amápa-kwaasi kesí naaúmpata sisipáá oró. amápar-ampa'a kwénaae kwaásimo tivakáá-e asiramái simái tí'mae tiyó siráíye. ²⁴Ísu séna simátíme'a sé'a aiva'ó tááyaraiwai íma tésa kwená toómbá íma tamandánááowe Ísu mináímbá kwántámai-aimba siráíye.

imáyáa kawe'á urésa Ísu-ánaemba kwaránááon-kwasai.

Máttyu 10:37-38

²⁵súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná mégwantena simátimena séna ²⁶kesínaemba kwaránáe síyawai aiva'á kembá imáyáa simésa naaémba anóvowiye awainínkówé kwená iyámpóíye kwenávárawaawe kwenáúnnavare kwesáváíyé imáyáa oró. ímo mirámó íyamba uwóví'a ónááovo mirámó ésamo ésa kesínaemba kwarésa kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe. ²⁷kemó puwónaunda-taimo súgwaata'mae'o kondantembá kesínaemba kwaránááowaima umbai-yántáá'á timíyasa minúbmbái-yántáá'ó ímo maimaésamo sínaembo kwáráamba uwóví'a ombá pósa íma kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe. ²⁸moórá-aimba ísáaro. ayáátáá'-namba ónáe síyawai aiva'á óntambo tuwésamo ónááon-imayaa ésa óntamba táámpamai awánáiyambo kanaamó ínasamo ésa mináyáátáá'-námbá ónááowe. ²⁹⁻³⁰ímo táápamaimo awánaresamo mindámbó íyamba minóntámbá ánásagwinana mindámbá úwoi kwáyainasa kwaási awánésa íma áságwimai umásukaawe sésa tuwírááima sénááowe. ³¹moórá-aimba ísáaro. moórá áái'a tiyáíwín-ánón-kwáásígó áái'a tiyánáe séna aiva'á kwená i-kwáásí táámpainda sáwíva-kwaasi 10,000 kwaasi ínana ó'on-i-kwaasiti anóndako kwená i-kwáásí táámpainda ávááraumai sáwíva-kwaasi 20,000 kwaasi ínana imáyáa éna kembá usáyaaítanaao. íya usáyaaítanaao séna ³²íma kanaán-umai usáyaaítanaumne-imayaamo

énamo éna anón-kwaasi némpa'a máyainana aantá-kwaasi ti'maréna séna íma áái'a tiyánaundayaanivo úwoiya ménaum. nóraya ónaumno siyé kosimáméro síníye. ³³Ísu mináímbá simásuwena séna aiva'á ónááon-imayaa urésa naaémba síyantemba ónááowe. miráumai kesínaaemba kwaránáe síyawai aiva'á makáan-tantaatavesa imáyáa urésa íma mintántáá'á tuwánaumnemo sésamo ésa kesínaaemba íma kwaránááovo mintántáá'á tuwánaumnemo sésamo ésa kesínaaemba kwarésa kesí kwayó-kwáásí-í'a ónááowe Ísu siráíye.

uwígóná kwaasái.

Mátýu 5:13, Mááka 9:50

³⁴Ísu simásuwena séna uwímá kawé-tántáá'á imbánivo anómba ánásaisana ayáántámba kwáyáimbanivo ó'a uwímó kái'a íma úmaranaaowe. ³⁵ayáántámba íma agámo'a maráiyana kawé'á ínivo úwoiva'a tuwánaáowe. kwéisaawai ísámai kawé'á oró Ísu siráíye.

sipisípi-poimo áúyokain-kwasai.

Mátýu 18:12-14

15 ¹táákísi-ontamba kwémayon-umoyan-kwaasiye sáwí'a kwéun-kwaasiye Ísunopa'a kwenáái isánáe sésa tuwasá ²ámáán-kawaa-kwaasiye ámáámba sun-kwáásíyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa sáwí-kwaasiye toómbá kwénena aái kwésimba sáwí'a kwéiye suwaná ³Ísu mináímbá iséna kwántámai-aimba séna ⁴sipisípira'a kárákwiyowai kwéon-aimba ísáaro. moóráwai sáwíva-sipisípi 100 sipisípira'a kárákwiraisana moórá-sipisípi áúyokwisasa misáwívá-sípísípi uvá'á máyáawana moóráma áúyokwimba koavakáá-émena awánéna ⁵aamoí kwéena áúgwaata'maena ⁶naaópa'a téna kwenamááraawe kwená naaópaken-kwaasiye tááyaisasa torupamáí máyáawana séna kesí sipisípi áúyokwisa'a koavakáá-éme'a áí'mae'a túmpo aamoiyá ónáe sisasá aamoí uráawe. ⁷simátíme'a sé'a miráumai kwíyómpa'a máyáawai marapá'á tuwánaamba arupí umái máyáan-kwaasi kawé'á umái máyáamba tuwánésa aamoí kwéowasa sáwí'a umái máyáampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Áánútunopa'a tíyasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpa'a máyáawai anón-aamoí kwéowe Ísu siráíye.

óntamba áúyokain-kwasai.

⁸Ísu séna moórá-aimba imáyáa oró. moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáisana moórá áúyokwisana oómbá kúra'makena kwená naaúmpa'a kankambá kwégwiyuvena kawé'á umái avakáá-éna ⁹awánéna kwenamááraawe kwená naaópaken-kwaasiye tááyaisasa torupamáí máyáawana simátímena séna kesí óntamba áúyokwisa'a avakáá-éme'a mayáúmpo aamoí íyataao sisasá aamoí uráawe. ¹⁰simátíme'a

sé'a miráumai sáwí'a umái máyáampinkemba sáwí'imayaa tuwésa Áánútunopa'a tíyasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpa'a máyáawai anón-aamoi kwéowe Ísu siráiyé.

ívé-kwaasigo avowámbá auwéna kóurain-kwasai.

¹¹Ísu séna moórá-aimba imáyáa oró. moóráwai kaer-íyámpóí tínkaraiwai máyáísana ¹²naaénkewai avowántávéna séna ená amápa-tantaa'a ímo pukéndara'a ívé'a taaímbai simiyó sisaná taaínkaar-umai ááninkai tímísana ¹³naaénkewai sáwíyanka'a ména kwembó ámakain-daaindaamba kwétimena óntane su'mai maimaéna némpa'-marava'a koména sáwí'a úmaena kwéiyena kwená óntamba tu'mái ¹⁴ánásasuweisana anón-ayawaima taisaná toóntávéna avakáá uwáéna ¹⁵mimbárávákén-kwáásígónópa'a kwéna mayái mayánáe kosímae íyísana kesí maravá'á komé kesí póira'a kárákwiyuwo sisaná ¹⁶koména póira'a kárákwirena áéesantavai úmae kwéiyena póiti toómpínkémbá nánáe séna sisasá íma áméwana ¹⁷ména naaémba kawer-ímáyáá éna séna kesivoná mayái-kwáásí sáwíva-tomba nawááesa tímú'a vaisasá aráávara'a kwéomba pó'a maanká'á mé'a sáái sinkáína'a puwúnavaimpo'a ¹⁸maanká'á tuwé'a kesivonópa'a kwé'a sé'a kesivoó Áánútu aúrankare enaúrankare sáwí'a únda pó'a ¹⁹kentávái kesáánine sénda uwóví'a ómpo kesí mayái-kwáásíyé siyó kosénaumne séna ²⁰mivá'á tuwéna teémena aampa'á kwétisana némpakemba avowámá awánéna aruntavéna umánkena isaaiséna koyaparéna ivi'á kwétaisana ²¹ááninko séna kesivoó Áánútu aúrankare enaúrankare sáwí'a uráumpo kentávái kesáánine sénda uwóví'a óne sisaná ²²avowámá mináímbá ivá kwéyuwena kwená mayái-kwáásí tááyaisasa tewaná séna avekáámbá kawer-únánkwátóí maimaé mágwéumanke'a kesáánimba intávé'a kwairambá kwéumanke'a aísamai ánáamba kwéumanke'a ²³ánóígwara-purumakan-araa'a maimaé'a máyuvu'mai aamoi-tánómbá kauvíyata kwéneta aamoiyá umánkáano. ²⁴kesááninko áúyokurai. pukurái. kwésunana úwoi ména timbá póta aamoiyá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

²⁵aamoí owaná aivakéwái kígaувakemba timbá naankóná egwaa'á téna aamoí on-áímbá taiséna ²⁶mayái-kwáásígómbá ááyena séna nóinkara aamoí kwéoo sisaná ²⁷enává'a kawé'á umái tiráísana enavo séna ánóígwara-purumakan-araa'a tuvú'mái kaúvóro sisasá mirá kwéesa máyáawe sisaná ²⁸mináímbá ísáísana arunkó sáwí'a isaná kayoréna íma naaúmpa'a íyísana avowámá máápa'a kuména aivakéwai arumbá kusimái íyáísana ²⁹avowántávéna séna ayáátááka'a esé mé'a sáwívar-ima kwémaisuwe'a enáái íma ankaisé'a emó séndantemba mirá kwéuna anóm-poiye sáwíyam-poi méme-araare íma tuvú-simena'a kesí kwaásiye naráumne. ³⁰enááninko ená anón-ontamba maimaéna koména aarai tine'á minóntámbá máyu'mai ánásasuwena tisa ánóígwara-purumakan-

araa'a tuvú'mái kwégaumai améne sisaná ³¹ avowámá séna ayáátááka'a kesé máyaanda kesí amápa-tantaa'a endéin-iye. ³² enávako áuyokurai. pukurái. kwésunana úwoi ména tintávéta aamoiyá kwéumankaumne siráiyé Ísu siráiyé.

moórawai mayái sáwí'a uráin-kwasai.

16 ¹Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna moórá-aimba ísáaro. moóráwai náaindaankwara-kwaasigo mayái-kwáásiyávéna séna kesí náaindaanka'a kárákwiyuwo sisaná mirá kwéisasa évakarawai tésa sésa ená náaindaanka'a íma kawe'á umái kárákwiraisana ená óntamba áuyokaiye sewaná ² mindákó iséna kárákwiraiwaimba ááyaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúnda po kesí náaindaanka'a íma kárákwiyiniyompo kesí náaindaanka'a kárákwiyonda-auvai agaimái símína'a ená mayáígóná ááimba awánaano sisaná ³ kwégwena imáyáa éna kesí anóndakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. kemá íma asirayándá'á pó'a mara-máyái íma kanaán-umai mayánaunda pó'a inaaimó siyávái sigaemá ínívo ⁴ mirá é'a aasósí'a úmae kwénaaonana si'mátuwainasa naaémba meéyán-ónaumne sésamo úwoimo mairáan-kwaasiti naaúmpa'a sínkaresa toómbá siménááowe-imayaa umásuwena ⁵ kwená anóndakonopakembo naaémba meéyán-ónaumne sésamo úwoimo mairáan-kwaasi tááyaisana moóráwai tisaná séna kesí anóndakomba nóraumai-meyana amíníyono sisaná ⁶ séna sáwíva'-masawemba 1,000 masawemba ógwitamai aménaumne sisaná mindákó séna ená aúvávimba íma 1,000 iye se 500 iye simái agai-simiyó sisaná mirá isaná ⁷ ó'a moóráwai tisaná séna kesí anóndakomba nóraumai-meyana amíníyono sisaná séna sáwíva-ton-unamba 1,000 unamba aménaumne sisaná mindákó séna ená aúvávimba íma 1,000 iye se 800 iye simái agayaaó sisaná ⁸ mináímbó simbá anóndakomba simáméwana iséna kwená náaindaanka'a sáwí'a umái kárákwiraiwaintavena séna kawer-ímáyáágwárá-kwáásí ontembá mirá óne siráiyé. marapá-kwáásí kentí imáyáarakemba ásagwimai mirámó ondawái kawe'á íníye simái kwémayaavo sámó kain-áyámpá'ó máyáan-kwaasi íma mirá kwéowe. miráumai anóndako kwená náaindaanka'a kárákwiraiwaintavena séna kawer-ímáyáágwárá-kwáásí ontembá mirá óne siráiyé Ísu siráiyé.

⁹Ísu simásuwena mináíntávéna séna ísáaro. marapá'á kentí óntandei túwa'naa íyasa kentí kwaási-i'a íya'a kentí óntambo ánásaindara'a kwíyómpa'o ésa iyónááon-kanaa kwíyómpa'a minkwáásí tuwánésa aamoí umátinkanaaowe. ¹⁰sáwíyan-tantaaka'a kawe'á umái kárákwiyowai anón-tantaaka'a kawe'á umái kárákwiyonaaowe. sáwíyan-tantaaka'a sáwí'a umái kárákwiyowai anón-tantaaka'a sáwí'a umái kárákwiyonaaowe. ¹¹marapá-tántááká'ó ímo kawe'ó umáimo kárákwiraiyawaimo éna Áánútu kwíyómpaken-tantaa'a íma tiména

kárákwiyo síníye. ¹²marapá'ó Áánútumpaken-tantaaka'o ímo kawé'ó umáímo kárákwiraiyawaimo éna Áánútu kwíyómpaken-tantaa'íma tiména kendéímán-íye síníye. ¹³íma kanaán-umai kae-káwáá-kwáásítí mayáí kwémayaawe. mirámó ésamo ésa moóráwaimba aamoí ésa moóráwaimba íma aamoí umánkanaaowe. mirámó ésamo ésa moóráwaina mayáí kawé'á umáí maésa moóráwaina mayáí sáwí'a umáí mayánááowe. miráumai Áánútuna mayáímó maé'o é'a sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaa íma úmae iyónááowe. sáwívar-ontamba mayánaumne-imayaamo é'o é'a Áánútuna mayáí íma mayánááowe Ísu siráíye.

¹⁴Ísu mináímbá súwasa áamáán-kawaa-kwaasi isésa óntantavai aamoí kwéesa pósa Ísuna awíráái suwaná ¹⁵Ísu simátimena séna keinárawa'a kwaási túranka'a kawé'-má'yáí kwémayaawasa tuwánésa sésa kawé-kwáásímán-owe kwésevo Áánútu kentí táama kwétuwanaiye. amápa-tantaako áúmo mósá kwémaraan-tantaatavena Áánútu úwoisan-tantaa'an-íye kwésiye Ísu siráíye.

¹⁶Ísu simásuwena séna Mósesi Áánútuna áamáamba simátímakaimba Áánútun-aaimo simátímakaawaimo agaimakáamba naaóv'á maémáen-kwaasiye minávúmpín-kwáásíyé naaén-kwaasiye Yónimo nombó pétinkaraiwaiye ména mináímbá taagwiyakáawe. ívé'a áséi-kwasai Áánútu kwená kwaási kawááin-aimba kwésimatimemba pósa kwaási Áánútu kawááipa'a tiyáántámba asirámaesa kwéusaveraawe. ¹⁷maramá kwíyómba ánásanimbanivo Áánútuna áamáamba sáwíyan-aimba anón-aimba íma ánásena aasiyaasí kwaíkwai'a íníye.

¹⁸moóráwaimo awainínkómbó ai'mátuwenamo ó'on-inimbo kwémayaimba umóyámbá kwémayaiye. moórá-kwaasigo ai'mátukain-inimbo kwémayaimba kwegwárá'á umóyámbá kwémayaiye Ísu siráíye.

óisankwara-kwaasigonte Árásárásintei kwaasái.

¹⁹Ísu séna moórá-aimba ísáaro. óisankwara-kwaasigo ména kawer-únánkwátói sáwíva'a makéna kawé-tómbá námae kwéiyisana ²⁰⁻²¹moóráwai áwí'a Árásárási íma óisamba makáiwai anón-karevu'a kwégaisana máyáísasa ayáí-tómbá amínana náníye sésa óisankwara-kwaasigona ontará'á móankaraawana máyáísana iyánkó téna minkárevú'á tauwá'naraiye. ²²naaémba ímo óisambo makáin-kwaasigo púwísasa Áánútuna kwayó'nárawa'a kwíyómpakendarawa'a kunáí'maesa Ááváramumo kawé'-mápá'ó máyáipa'a móankaraawana óisankwara-kwaasigo púwísasa utámakaawana ²³sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a anón-ai'a kwéisana ména mósá awánaimba némpa'a Ááváramuwe Árásárásiye máyaayana tuwánéna ²⁴aayamáívinkemba séna kesivoó Ááváramuwo sáwí-marupa'o iramó kwégaipa'a anó-si'a kwéisa'a máyaumpo arumbó umásinke Árásárásimba ai'márénana

kunkéna ayáánánama nompí tu'mái simáávira'a maráínana tasíyasi íno sisaná ²⁵Ááváramu séna kesááninko marapá'á máyaandara'a amápa-kawe-tantaa'a makáampo Árásárási sáwí'a umái méraivo mindáyavai imáyáa uwó. ívé'a kwemá kawe'á umái máyaivo embá áí'a ipá'á máyaane. ²⁶senda-áínkwárá'á imáyáa uwó. avumpimbá kuvakamá anómba kwáyáivo maankákémbá íma kunámaatewasa mivákémbá íma usámaaisewasa ónááovo anón-kuvaka kwáyáíye sisaná ²⁷óisankwara-kwaasigo séna kesivoó Ááváramuwo emó senda-aintave'a simáme'a sé'a Árásárásimba ai'márénana kesivoná naaópa'a ²⁸éva'aasei kesívárawaisai méraavo kusimátimena sáwí-marupa'o iramó kaipá'á tevó simátimino sisaná ²⁹Ááváramu séna Mósesi siráin-aine Áánútun-aai simátímakaawai siráan-aine aúváívimba agaimakáamba pósa táápamai isánááowe sisaná ³⁰kesivoó Ááváramuwo ímanivo moóráwai pukáimpinkemba usásinena kusimátiminasa sáwí-imayaa tuwésa Áánútumpa'a kónááowe sisaná ³¹Ááváramu séna Mósesi siráin-aine Áánútun-aai simátímakaawai siráan-aine ímo isésamo ésa pukáimpinkemba usásinkaiwain-aai íma isánááowe Ááváramu siráíye Ísu siráíye.

sáwí'a kwéon-kwasai.

Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Máaka 9:42-48

17 ¹Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna ó'on-o'on-tantaa'a kwaásitopa'a tínasa kesáái tuwánááowe. évakarawai tésa kesáái kwéisaawaima kampar-áímbá tasimátimiyasa kesáái tuwésa kówíyasa kampa'ó síyawainopa'a sáwí-meyamba tíníye. ²miwímó tinumarampimbó anón-ontambo aríkwímaresamo nompimbó túwááwasamo kumésamo kumpuwésarakai kampar-áímbá íma simátíméwasa kesááimo ísaraan-iyampoi kesáái íma tuwésa sáwí'a osinó. ³mindáyave'a kentúra'a kárákwiyoro.

kentí kwaásimo kembó sáwí'o umátinkaiya'o é'a keinárawapa'a mindáyave'a simátimiyasa sáwí'a únemo síya'o é'a íma moórágwara'a imáyáa é'a ivá'á túwáaro. ⁴kentí kwaásigomo kembó sáwí'o umántínkáva'o kwéiyesamo kentópa'o tésamo sáwí'a únemo símae kwéiyiya'o é'a íma moórágwara'a imáyáa é'a ivá'á túwáaro. mimbórá-táwaimo avakaetéra'o mirámó íya'o é'a íma imáyáa é'a ivá'á túwáaro Ísu siráíye.

Ísuwe aráápamai máyáan-kwasai.

⁵suwasá Ísóigona aantá-kwaasi kwentávésa sésa esé aráápamaiya máyaundaya súwa'naa inatá esé aráápamaiya máyaundaya asiramáíya máéno suwaná ⁶Ísóigo séna moórá-taigo áwí'a másátati sáwíyan-aramba to'makáawana áruma kwikéna anón-tainamba kwéiyintemba kesé kítoka'a aráápamai máyáamba pó'a naaémbe anónka'a kesé aráápamai

mé'a anón-taiyave'o sé'o taawí'mae anón-dompimba kunkaruwuwómó síyanamo éna mirá íniye. Ísu mináimbá siráimba kwesé aráápamai máyáamba kwená mayái mayánáontavena siráíye.

mayái-kwáásítí mayáígóná kwaasái.

⁷Ísu kwená kwayó-kwáásíyávéna séna mayái-kwáásígómbá ai'márááwana mayáímá kwémaena kígauvakena'i. póira'a kárákwiraindavakena'i. timbá ená toómbá emá agaimái naao íma sésa ⁸kavegavé umái kawer-únánkwátói uré toómbá agai-símí'a nasúwáana naaémbe ená toómbá agaimái náníyone mirán-áimbá kwésewe. ⁹sintembá mayái-kwáásí mirá kwéesa úwoi miwítí mayái isasá mirá kwéomba pósa íma túwi'a mósá kwémaraawe. ¹⁰miráumai keinárawa'a mirá kwé'e'a simátíméndantemba umái mé'a ánásanaaoka'a sé'a úwoi kwená mayái-kwáásíyá úndaya póta úwoi kentáásí mayáiyá mairáumne sé'a íma kentúma maimaé'a íyóro Ísu siráíye.

Ísu túma karón-kwaasi kawe'á umátinkarain-kwasai.

¹¹Ísu Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba Sámériyaa-marawe Káririmarawe avumpin-ámpá'á kwéena ¹²moórá-naopa'a kwéguwasa túma karón-kwaasi siyáánkai-kwaasi kwétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa ¹³aayamáí sésa anóndako Ísuwo kentáá arumbá umásinkao suwaná ¹⁴Ísu tuwánéna séna mono'-máiyái-kwáásítópa'a kwé'a kentúma máagaraatinkewasa tuwánésa túma kawáúgwíye sénááowe súwasa aampa'á kumbá túma kawe'á umátinkowana ¹⁵miwíwínkémá moóráwai áúma kawe'á umánkomba awánéna koyauweréna anónka'a tasiréna Áánútu áwí'a mósá maréna ¹⁶Ísu anóndakoman-íye séna aísamaivimba takívairena súwi séna minkwáásí íma Yútaa-kwaasi Sámériyaa-maravaken-kwaasigo súwi súwana ¹⁷Ísu séna siyáánkai-kwaasi túma kawe'á umátinkaunda avaréiyain-kwaasi íma koyauwérááwana ¹⁸kímborawai ó'om-baravaken-kwaasigo koyauweréna Áánútu áwí'a mósá kwémaraiye simásuwena ¹⁹minkwáásígóntávéna séna kentávái súwa'naa íníwaiman-íye sénda póna enáúma kawe'an-ivo kwaaó Ísu siráíye.

Áánútu kwená kwaasi kawáain-kwasai.

Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41

²⁰súwasa ámáán-kawaa-kwaasi Ísumba áísaa esa sésa Áánútu kwená kwaasi kwégawaain-kanaama nósa-tawaiya tíníyo suwaná Ísu séna Áánútu kwená kwaasi kwégawaaimba íma kanaán-umai túrandei awánanaaovo ²¹Áánútu kwená kwaasi kwégawaaimba kwaasi túra'a ááimba ásáraimba pósa maanká'á ópa'a kárákwiraiye íma kanaán-umai sénááowe Ísu siráíye.

²² Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásiyávéna séna naaémba kemá kwaási úrandako kúmónnda-kanaa awánanae síyambanivo íma mirán-kánáámá suwánanaaowe. ²³ évakarawai sésa maavá'á máyáivo tawánaaromo síyasa ó'owima sésa maavá'á máyáivo tawánaaromo síya'ó íma áraire sé'a kóyáwé oró. ²⁴ kwíyómpa'ó tawáombo úmae kwisasamó awánaantemba kemá kwaási úrandako miráumai avora'á ókwara'a kumónaumne. ²⁵ misúnda-aimba íma paárurainasa aiva'á ívé'ó máyáan-kwaasi tínaaemba umásinkesa sí'a índai'a umásinkanaaowe. ²⁶ naaóv'á'á moóráwai áwí'a Nówaa máyonka'a kwaási íma Áánútuna imáyáa ésa maémáentemba naaémba kemá kwaási úrandako kúmónnda mirá ónááowe. ²⁷ Nówaa máyonka'a nombá toómbá kwénesa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa aaraí máyówasa kwaai máyówasa kwéuwana Nówaa naaúmpa'a non-avóvomayaa'ó kún-daumpa'a umáyowana anón-a'a téna kavirayán-dónkó amápa-kwaasi tínkamuwasa putásaraawe. ²⁸ naaóv'á'á moóráwai áwí'a Áróti máyonka'a íma Áánútuna imáyáa kwéesa mésa nombá toómbá kwénesa kwémeya úmae kwénaaesa kígauma naambá úmae naaémáemba ²⁹ Áróti Sótómu-naopa'a tiyuwónka'a Áánútu óntankwara iraronkwárá'á kwíyómpakemba tuwówana kuména tínkamuwasa putásaraawe. ³⁰ Áróti máyonka'a kwaási íma Áánútuna imáyáa ésa maémáyáantemba kemá kwaási úrandako ókwara'a kumpaárondera'a mirá ónááowe.

³¹ ókwara'a kúmónndara'a ontará'ó máyaiyan-kwaasi naaúmpakemba náaindaamba íma ó'a umayánááowe. kígauva'ó máyaiyan-kwaasi náaindaamba naaúmpa'ó kwáyainda ó'a íma umayánááowe. ³² Áróti awainínkón-áái imáyáa oró. kwená náaindaamba tuwón-imayaa éna mógwantowana óntankwara iraronkwárá'á kuména tuvuwúwana pukáíye. ³³ tirááiimo táíndai'ó ésa íma kawe'á umái ménaaovo kentávésa imáyáa ésa tirááiimo táínda-yantaa'a tuwésa puwésa aúnái'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a ónááowe. ³⁴ simátimé'a sé'a ókwara'a kúmónndara'a mindó'wáámbá kae-kwáási mimbóráv'á'á tuúmá kwéreyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye. ³⁵ minkánáa kaer-ínínkáí toómbá kwégwanteyana Áánútu moórá-inimba auwéna moórá-inimba airáníye. [³⁶kaekóráí kígauva'a méyana Áánútu moóráwaimba auwéna moóráwaimba airáníye Ísu súwasa] ³⁷ kwená kwayó-kwáási sésa Ísóigoo emó sénda-aimba náávatavai seénó suwaná póimo awáímó kaviraipá'ó náíndayavenamo evontáán-dúmáómó torupamáimo máyáintenba Áánútu sínana súnda-aimba paáriníye Ísu siráíye.

moóráwai ketor-ínínkón-áái ísarain-kwasai.

18 ¹ Ísu séna aasiyaasí Áánútumpa'a námúnaa kwésesa túwáavo séna kwántámai-aimba simátiména séna ² moórá-naopa'a aaimó isái-kwáásígó ména íma Áánútu áároi inkaiséna íma kwaásiti

imáyáa éna máyáísana ³ mindáópa'a ketor-ínínkó ména aasiyaasí aaimó isái-kwáásígónópa'a tóyo éna séna sáwí'a umásinkanaesa kwéovo aai súwa'naa umásinkaaó sisaná ⁴ ayáátááka'a kwenáái íma ísarena naaémba imáyáa éna séna Áánútu áá'a íma inkaisé'a kwaásiti imáyáa íma é'a kwéunda pó'a ⁵ minínínkó kesópa'o timbá suwesaráánivaimpo'a áwa'naa ónaumne siráíye. ⁶ Ísóigo simásuwena séna aaimó isái-sáwí-kwáásígón-áái imáyáa oró. ⁷ Áánútuna kwaási kwempá'ó námúnaamo símae kwéiyomba túwáavo séna íma ayáátááka'a úwoi maéna miwí táái iséna ⁸ sáwí'ó umátínkénka'a ááéma túwa'naa íníye. naaémba kemá kwaási úrandako ókwara'a kúmóndara'a máyaiyan-kwaasivinkemba kesááiyavesamo áraire sésamo kesémo aráápai-i'a ónááo. íya ónááo tuwánanaumne Ísu séna Áánútumpa'o námúnaamo símae kwéiyomba túwáavo séna mináímbá siráíye.

ámáán-kawaa-kwaasigonte táákísi máyón-kwaasigonteí kwaasái.

⁹ évakarawai kawe-kwáási úne sésa kentúma maé iyésa ó'on-kwaasi túma simái sáwí'a umátínkén-kwaasiyavena kwántámai-aimba Ísu simátimena séna ¹⁰ kae-kwáásígórai moórawai ámáán-kawaa-kwaasigon-ivo moórawai táákísi-ontamba máyáin-kwaasigo isasarái anóm-bono'-naumpa'a námúnaa séyáe sésarai iyóyamba ¹¹ ámáán-kawaa-kwaasigo koku'á ména kwenáúma maé iyéna séna Áánútuwo kemá évakarawai ontembá íma kwéumpo entávé'a súwi kwésune. umóyámbó maésamo kampa'ó kwésesamo aarai-úmóyámbá maésamo ombá kemá íma mirá kwéune. maa máyáiwai táákísi máyáin-umoyan-kwaasi intembá kemá íma mirá kwéune. ¹² aasiyaasi-sóntáárá'á kae-kae-táwai monotávé'a imáyáa é'a íma toómbá kwénaumne. aasiyaasi-kígáúgóná sontaará'á mayáúnda-yantaa'a taaínke'a kemá avaréiyaimba maé'a moóráma embá áma'mae'a kwéiyune sisaná ¹³ táákísi máyáin-kwaasigo moóráva'a koku'á ména aigaemá éna kivairena séna Áánútuwo kempímbá sáwí-imayaa kwáyáivo arumbá umásinkaaó siráíye. ¹⁴ Ísu mináímbá simátimena séna ísáaro. Áánútu táákísi máyáiwaina sáwí-imayaa mayáúwáísana Áánútuwe tágárotamai maéna kwená naaópa'a kwisaná ámáán-kawaa-kwaasigo kwempímbá sáwí-imayaa úwoi kwáyáísana kwená naaópa'a kuráíye. anón-kwaasi úne síyawaima Áánútu túwí'a móruna tuwánívo Áánútu aísamaivimba máyáawaima Áánútu túwí'a maimaé iyíniye Ísu siráíye.

Ísu iyámpói kawe'á umátínkarain-kwasai.

Máttyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

¹⁵ simátimuwasa évakarawai Ísu tátorena kawe'á umátinkainkwae sésa iyámpói tí'maesa tuwasá kwená kwayó-kwáási tuwánésa kóro suwaná ¹⁶ Ísu miníyámpóiyávéna tááyena séna teró. íma kóro sé'a tiyuwáiyasa kesópa'a iyámpói úwoi teró. miníyámpói kesópa'a tentembá Áánútu kwená

kwaási kawááimba miraráán-umai kwégawaaimba iyámpói kesópa'a tí-
 amba íma ítátinkaaro. ¹⁷árai'a simátíme'a sé'a Áánútuntavesamo sésamo
 iyámpóiraan-umai kenká'á kwégawaa-onemo síyanamo éna miwírá'á
 kawááinivo ímo mirámó síyawaimo éna íma kawááiniye Ísu siráíye.

óísankwara-kwaasigona kwaasái.

Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

¹⁸súwana moóráwai Yútaa-kwaasiti anóndako Ísunopa'a téna séna
 anóndakoo kawe'ná'á óne. nóra umáíya aúnaí'a umái kwíyómpa'a
 maí'mai'a ónaumno súwana ¹⁹Ísu séna kentávái nóra séwa kawe'ná'á
 óne kwéseno. mimbóráwái Áánútu kweyáá kawe'ná'án-íye. ²⁰Áánútuna
 ámáámba á'a ísaraane. minámáámbá aúváivimba agaimaréna séna íma
 aarai-úmóyámbá oró. kwaási tínkamiyasamo puwónááoni'a íma oró.
 íma umóyámbá máyáaro. íma kampar-áímbá simátinkaaro. kentinóvowi
 túwí'a anómba oró siráíye súwana ²¹mindákó séna minámáámbá kesí
 iyámpóirakemba ísare'a pó'a kawe'á úmae kwéiyune súwana ²²Ísu iséna
 séna kawe'á éma moórá-yantaa'a íma kawe'á uráampo ená náaindaamba
 ó'on-kwaasi kwétíme óntamba mairé ímo makéwai tímatuwenana
 ená kawe'-méyámbá Áánútu kwíyómpa'a ankáníye. tímatuwemo
 e kesínaaemba kwaráníyone súwana ²³mináímbá iséna sáwíva'-
 naaindaamba makóntavena anón-imayaa úwana arunkó sáwí'a uráíye.

²⁴arunkó sáwí'a kwéuwana Ísu awánéna séna sáwívar-oisambo
 makén-kwaasi Áánútumo kwená kwaási kawááipa'o kwíyamba umbái
 táníye. ²⁵moórá-poigo áwí'a káámeri mimpóígó kwaigóná avaapimbá
 íma kanaán-umai kóveraniye. káámeri-poigomo kwaigóná avaapimbó
 kóverainkakai sáwívar-oisamba makén-kwaasi Áánútu kawááipa'a
 kosinó súwasa ²⁶mináímbá iséna áísaa esa séna umbái taintávái nóran-
 kwaasiya Áánútu kawááipa'a ménaaoo suwaná ²⁷Ísu séna kwaási miwítí
 mayáínéí íma meéyámbaresa kónááovo Áánútu úwoi kanaán-umai
 mégwétinkaiye súwana ²⁸Pítaa séna isaaó. kentáásí naaópa'a tuwéta
 enánaaemba kwégwaraumne súwana ²⁹Ísu séna árai'a simátíme'a sé'a
 Áánútu kwená kwaási kwégawaaintavesa imáyáa ombá naambáru'a
 tuwésa tuwaínímbáá'a tiyuwésa tuwaaisái tiyuwésa tinóvowi tiyuwésa
 táánimbaa'a tiyuwésa tiyáámúmbaa'a tiyuwésa miráumaimo túwáawaina
 anondáma ³⁰marapá'ó máyáanka'a túwáán-tantaa'a mirán-tántáá'á
 sáwíva'a mémaesa naaén-kanaa aúnaí'a umái kwíyómpa'a maí'mai'a
 ónááowe Ísu siráíye.

Ísu kwemó puwíníntavena siráin-kwasai.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

³¹Ísu kwená kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-
 kwaasi tí'maena moórá-ayampa'a tínkarena simátímena séna

maísáaro. Yérúsaremu-naopa'a konanayá naaóv'ó Áánútun-aaimo simátimakowaimo kwaási úrandakon-aai agaimakáan-aimba paáriníye. ³²kembá sí'mai ó'onkaa-kwaasi timíyasa kanaáráá'a kwésinkesa simái sáwí'a umásinkesa tuwirááíma kwisinkésa ³³súwíruku'a nésa sínkamiya'a púwónasa utamásinkaiya'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne Ísu súwasa ³⁴kwená kwayó-kwáási nóin-aintavena síyó sésa mináinkóná ááimbo aúpá'ó kwáyontavesa íma ísámai kawer-ésa Yérúsaremu-naorampa'a kuráawe.

Ísu aúramba kavíkówaimba kawe'á umánkarain-kwasai.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

³⁵Ísu aampa'á kúmba Yéríko-naor-egwaa'a kúwana moóráwai aúramba kavíkówai óntamba inaaí simái mayánae séna aanéiva'a kumbéna kwéinaai séna ³⁶sáwíva-kwaasimo tésamo kínkimbo sumbá iséna nááwiya'o súwasa ³⁷Ísu Násáretivakewai kwétiye suwaná ³⁸anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkao súwasa ³⁹aiva'á tun-kwáási áwáá'a aeésa sésa aaiseraaó suwaná mináimbá ivá kwétuwena ó'omba anónka'a séna Ísuwo Tévítin-andarakewai ómpo arumbá umásinkao súwana ⁴⁰Ísu aampa'ó kweémáyomba kwená egwaa'á kousásinena séna áí'mae teró súwasa áí'maesa egwaa'á tuwaná Ísu áísaa ena séna ⁴¹nóin-tantaara embó arááímo táínda-yantaa'a umánkanaumno súwana anóndakoo súramba kawe'á umásinkao súwana ⁴²Ísu séna kentávái kanaán-umai súwa'naa íníwaiman-íye sénda póna aúramba kawe'á íno súwana ⁴³avekáámbá aúramba kawe'á umái awánéna Ísun-ánaaemba kwa'mái kwégwena Áánútu áwí'a mósá marówasa sáwíva-kwaasi awánésa Áánútu áwí'a mósá makáawe.

Sákíyasina kwaasái.

19 ¹Áánútu áwí'a mósá márówana Ísu Yéríko-naopa'a kóyaaitanae séna kúmba ²moóráwai áwí'a Sákíyasi táákísi-ontamba máyón-kwaasiti anón-kwaasigo póna sáwívar-ontamba makéna ³Ísumba awánanae séna úmba sáwíva-kwaasi úyatukowana ákí-kwaasigo póna íma kanaán-umai awánéna ⁴maanámpá'á tíníyone séna minkwáási tínaaempakemba aiva'á úya'mai moórá-taiva'a usáatena máyowana ⁵Ísu mintáígó ááimpa'a kwéna mósá awánéna séna Sákíyasiyo ená naaúmpa'a kónaumpo avekáámbá marapá'á kumuwo súwana ⁶aamoí umásuwena avekáámbá marapá'á móruna tuwéna kunáí'maena kwená naaúmpa'a kúwasa ⁷minkwáásíyómbá awánésa tirunkó sáwí'a úwasa sésa sáwí'a in-kwáásígóná naaúmpa'a kwégwiye suwaná ⁸Sákíyasi kwená naaúmpa'a mósá ankena Ísóigontavena séna anóndakoo kesí óísamba avumpimbá taaínkaakai uré'a évaka'a ímo makáan-kwaasi timé'a évakarawai kampa'á simátiyuwe'a óntamba umóyámbá mairáunda

pó'a éiyain-eiyain-umai tíma'mae'a kónaumne súwana ⁹Ísu séna ívé'a maandáumpá'ó máyáan-kwaasi kawer-ámpá'á métinkaumne. Ááváramu aísavutantambo uráandayave'a mirá kwéune. ¹⁰kemá kwaási úrandako kumpaáruraundawai enkáán-kwáási tivakáá-umai sáwí'o umáímo máyáampinkemba kawer-ámpá'á métínkaandayave'a kunkáumne Ísu siráíye.

siyáánkai-kwaasiti kwaasái.

¹¹mináímbá ísówana Ísu Yérúsaremu-naor-egwaa'a kúwasa kwesé kun-kwáási imáyáa ésa sésa Áánútu kwená kwaásimo kwégawaaimba sáwíyanka'a paáriníye suntavéna kwántámai-aimba simátimena ¹²séna moórá anóndakon-aai ísáaro. kámááni-kwaasi némpa'-marava'a máyáawana kotísaa onasamó kanaán-íye síya'o é'a kesí kwaásira'a takárákwiyonae séna ¹³kwená mayái-kwáási siyáánkai-kwaasi tááyaisasa tewaná óntamba kae-támayo-tamayo'a tíména séna koméraana'a minóntánkákémbá mayái kwémayewa'a té'a évakar-ontankwara'a tamáyáano séna kówisasa ¹⁴kwenamááraawi tíyántavesa umánkesa kámááni-kwaasi kosimátimé'a sé'a kentáárá'á íma takárákwiyiniye kosimátíméro sewasá kuráawe. ¹⁵ánivo minánóndákómbá kárákwiyi-mayai áméwana koyauweréna téna ááéma óntamba tímakain-kwaasi tááyaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana mairáao sisaná ¹⁶aiva'á ámakaiwai téna séna anóndakoo símakaanda-ontankakemba mayái kwémae'a moórá-unan-ontamba mairáumne sisaná ¹⁷anóndako séna kesí mayái-kwáásígó kawe'á óne. sáwíyantantaaka'a kawe'á umái kárákwiraanda po siyáánkai-nao-kwaasira'a kárákwiyuwo sisaná ¹⁸moórá-mayai-kwaasigo téna séna anóndakoo símakaanda-ontankakemba mayái kwémae'a siyáánkai-tamayor-ontamba mairáumne sisaná ¹⁹ánivo éva'aasei-nao-kwaasira'a kárákwiyuwo sisaná ²⁰moórá-mayai-kwaasigo téna séna anóndakoo símakaanda-ontamba ampantavímbá mú'úmai aúpá'á makáunda po mayáníyone. ²¹emá asirayán-kwáási éma ímo makáanda-yantaa'a kwémae úwoi kwénaae ó'owiti kígauvaken-tomba kwénaana'a pó'a enáároi inkaisé'a úwoi aúpá'á makáunda po mayáníyone sisaná ²²anóndako séna sáwí-mayai-kwaasigo ónda pó'a kentáváímó séndantemba aai simánkanaumne. kentávái se asirayán-kwáási éma ímo makáanda-yantaa'a kwémae úwoi kwénaae ó'owiti kígauvaken-tomba kwénaane sénda po ²³kesí óntambo amápa-kwaasiti óntambo máraan-daumpa'o makáandarakai tiré'a kesí óntankwara aa'wáá-ontankwara'a mayáúsino séna ²⁴máyáan-kwaasiyavena séna maanóntámbá mairé'a kae-támayor-ontamba tokáiwaimba áméro sisasá ²⁵miwí sésa ímanivo kae-támayor-ontamba á'a tokáíye sewaná ²⁶simátimé'a sé'a sáwíva-tantaaka'o kawe'ó umáímo kárákwisinkaawaima moórá-mora-yantaa'a tíménasa

kárákwisinkanaaovo ímo kawé'ó umáímo kárákwisinkaawaivakemba makáan-tantaa'a máyáana'a ²⁷kesí namuro-kwáásí kentáárá'á íma kárákwiyniyone siráawai tí'mae'a kesópa'a tiré'a tínkamiyasa púwóro siráiyé Ísu siráiyé.

Ísu Yérúsaremu-naopa'a kuráin-kwasai.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19

²⁸Ísu mináímbá simásuvena aiva'á Yérúsaremu-naor-ampa'a kúmba ²⁹Óríve-omakar-egwaa'-naokai moórá Pétévasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana minkáé'-náór-egwaa'a kwéna kwená kwayó-kwáásiráí kae'á máti'marena séna ³⁰epín-dáópa'a kurékai moórá-poigo áwí'a tónki koawáneyambo kwaásimo ímo ayáákainda-poi ándáma iyátuwekai áí'maekai tekaiyó. ³¹moóránakomo tuwánénamo nóra óyáekai óyómo sínakai anóndako ayáá'mae'a kónáe siyé simámékaiyo súwasarai ³²kuyaná súntemba mimpóí máyowasarai koawánésarai ³³ándáma koiyátúwóyana mimpóígó avowámá awánéna séna nóra sékai mimpóígóná ándáma kwéiyatuwaaiyo súwasarai ³⁴mindárai sésarai anóndako ayáá'maena kwínkwáe simásuwesarai ³⁵ái'maesarai Ísunopa'a tuyasá kwená kwayó-kwáásí paákár-únánkwátói ayú'mái mimpóígó arósáánumpimba kwandaaí uwí'márówana Ísu ayáá'maena kwéguwasa ³⁶sáwíva-kwaasi mésa anón-kwaasiye sésa paákár-únánkwátói ayú'mái aampa'á uwí'ma'mae kwéguwana minúnánkwátóira'a augwétámai kwégwena ³⁷Óríve-omapinken-ampa'a kumúmba Yérúsaremu-naor-egwaa'a kúwasa Ísun-ánaaemba sáwíva-kwaasi kwa'maé kwégwesa aamoí ésa ó'on-o'om-bayai kawé'-má'yái mayómba awárontavesa Áánútu áwí'a mósá marésa anónkar-anonka'a sésa ³⁸Ísóigo ai'maráísana kunkáiwaimba Áánútu minkáwááná'á kawé'á kwéumankaiye. Áánútu kentááyavena séna paru umái máéro kwésimba póna kwenáwí'a anómba kwéiye anónka'a suwasá ³⁹misáwíwá-kwáásívínkémhá évaka'a ámáán-kawaa-kwaasi sésa anóndakoo enánaaemba kwa'maé kwénaaon-kwaasiyavai se aaiseré nááóro siyó suwaná ⁴⁰Ísu séna simátíme'a sé'a ímo aaimó senkákái maanóntánkó kentáváiyé séna aaí sisinó Ísu siráiyé.

Ísu arumbá umátínkarain-kwasai.

⁴¹Ísu Yérúsaremu-naor-egwaa'a kwéna awánéna kwaásiti ivil'á téna séna ⁴²paru umái kwémaewaina ááimba íma ísámai kawer-uráawe. ísarekaankasi paru umái máésino. ívé'a íma kanaán-umai kwéisaawe. ⁴³kentí namuro-kwáásí tésa kentí naaópa'a taúkúmakesa maramá u'mái ontavímbá karí'á tásuwesa ⁴⁴kentí aarai-iyámpóígwará'a kwétinkamesa kentí naambá tawísíyuwanaaowe. Áánútu kawer-ámpá'á métinkanae séna tisa'á tínaaemba umánkáamba pósa kentí namuro-kwáásí tésa mirá ónááowe Ísu siráiyé.

Ísu anóm-bono'-naumpa'a iráin-kwasai.*Mátíyu 21:12-17, Mááka 11:15-19, Yóni 2:13-22*

⁴⁵Ísu mináimbá simásuwena Yérúsaremu-naopa'a anóm-bono'-naumpa'a iyéna mono'-náúmpá'ó meéyámbó kwémayon-kwaasi uti'mátuwena ⁴⁶simátimena séna Áánútun-ai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Áánútumpa'o námúnaamo sendámbán-iyé agaimaréna siráiyé. ánivo umóyán-dáúmpá'ó ontenkáámbá uráawe Ísu siráiyé.

⁴⁷aasiyaasí anóm-bono'-naumpa'a Ísu simátíma'maena iyúwasa mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sun-kwáásiyé anón-kwaasiye Ísuna áamáyu-aimba kwésuwasa ⁴⁸úwoi-kwaasi sáwíva'a Ísun-ai ísámae kwéiyuwasa tuvuwónááon-amba íma kanaán-umai avakáá uráawe.

nááwa ai'mákaisa tiráano siráan-kwasai.*Mátíyu 21:23-27, Mááka 11:27-33*

20 ¹moórá-tawai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména Áánútuna áséi-kwasai kwésimatimuwasa mono-káwáá-kwáásiyé áamámba sun-kwáásiyé Yútaa-anon-kwaasiye tésa ²séna nááwa ai'mákaisa tiréwa nááwampinkena mairéwa égési-mayai kwémayaanda simásimiyo suwaná ³Ísu séna aiva'á moórá-aimba tísaa ona'á simásíméro. ⁴ááema Yóni nombá pétinkaraiwaima Áánútuwa simámakaisana nombá pétinkarai. kwaásiya simámakaawana nombá pétinkaraiyo súwasa ⁵miwímá keáímbá séna nórayaawa sénaumno. Áánútu simámakaisana nombá pétinkaraiyemo senanayáámó éna nóra séra Yónin-aaiyave'a íma áraire siráao síníye. ⁶kwaási simámakaawana nombá pétinkaraiyemo senasayáámó ésa úwoi-kwaasi sínkamonaawe. úwoi-kwaasi sáwíva-kwaasi Yónintavesa séna Áánútun-ai simásimakaiwai uráiyé kwésemba pósa óntantamba mairésa sínkamonaawe. ⁷Ísuntavesa séna emó sísaá ónda-ainta íma ísaraumne suwaná ⁸Ísu séna ímo simásimiya'a nááwampinkena mairéra'i. égési-mayai kwémayaunda-aimba íma simátimenaumne Ísu siráiyé.

ándá-aran-kigaura'o taviyéwaiti kwaasái.*Mátíyu 21:33-46, Mááka 12:1-12*

⁹Ísu kwántamai-aimba simátimena séna moórawai ándá-aran-kigau úmarena ayáatááka'a ó'om-barava'a koménae séna maankígáúrá'ó taviyíyawaimo é'a kesávái évakar-aramba ma'é'a évaka'a kembá siyúwáaro simátimena ó'om-bapa'a komáyáísana ¹⁰arambó ávumo kain-kánáá tisaná aanávómá kesí ándá-aramba komayaaó séna kwená kwayó'ná'á ai'maráísana minkígáúrá'ó taviyéwaitopa'a tísasá táto'mai tuvú'maresa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana

11 aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá minkígáúrá'ó tavíyéwai táto'mai tuvú'maresa sáwí'a umánkesa ándá-aramba íma ámémba ai'mátuwaawana kówisana 12 aanávómá moóráwaimba ai'maráísana tisasá táto'mai tuvú'marááwana naaemá kúmísasa awéntayuwaawana kówisana 13 aanávómá séna nóra ónaumno. kesááninko imáyáa ámaakaundawaimba ai'maráanana kwínasa kwenáái isánááowe séna ai'maráísana tisasá 14 minkígáúrá'ó tavíyéwai awánésa keáímbá sésa aanávómbá ááninko kwétimba póta tuvúwónana puwéna maankígáú íma mayáínata kesáá mayánáe sésa 15 táto'mai ándá-aran-kigauvakemba awéntáyuwesa tuvúwówana pukáiyé. Ísu mináímbá simásuwena séna minkígáúgó aanávómá mirá íníye. 16 téna kígaura'o tavíyéwaima tínkaminasa puwíyana ó'onkaa-kwaasi kesí kígaura'a tavíyéro síníye Ísu súwasa mináímbá isésa sésa íma mirá oró suwaná 17 Ísu árimba tuwánéna tísaa umai isánáe séna imáyáa oró séna Áánútun-aaí aúvái-kwandaavimba maarán-áímbá agaimaréna séna

eróntan-damba on-kwáásí moórá-ontantavesa sáwí'a kwéiyé sésa maisukáawe. aáno minóntánkó ávonkaamba uráiyé agaimaréna siráimba mináíntáv'é'a imáyáa oró. 18 kwíyamba minóntánká'á tanaambá kovésa sáwí'a umái ménaaovo minóntánkó tuvú'mái sáwí'a umásuwaniye Ísu súwasa 19 mono-káwáá-kwáásíyé áamámba sun-kwáásíyé simbá kentááyávéna siyé sésa táto'mai tuvuwónáe sésa umbá amápa-kwaasiyavena táá'a kówasa ivátukaawe.

táákísi-aintavesa áísaa uráan-kwasai.

Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17

20 ivátuwesa tátoranaaon-kanaa kárákwiyesa évakarawai ti'marésa sésa Ísun-aaí kwéisaan-kwaasimo ontembá té'a áísaa íyana sáwí-aimbo sínata táto'mai kámááni-kawaanakonopa'a móankanaumne sésa ti'marówasa Ísunopa'a tésa 21 sésa anóndakoo árarair-aimba kwése kwaási táároi íma inkaisé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye táároi íma inkaisé tirumbá airá'mái-aimba íma séma Áánútuna aambó kwaráan-aimba arupí umái kwésimatimendaya ísaraumne. 22 emá nóra se kwéisaano. kanaarátááwá táákísi-ontamba Áróamáani-kamaani-kwaasiya timénaum. íya timénaumno. timénaundaya Yútaa-kwaasiya kentáási áamáana araisénaundaya'iyompo timénaum. íya timénaumno suwaná 23 Ísu miwí tááma iséna séna 24 moórá-ontamba maimái máagaraasinkaaro súwasa maimái máagaraarankowana séna nááwa óikaana uráinkara áwí'a kwáyáiyó súwasa Áróamáani-kamaani-kawaanako óikaamba isaná áwí'a kwáyáiyé suwaná 25 Áróamáani-kamaani-kawaanakondei kwembá áméro. Áánútundeí Áánútumba áméro súwasa 26 mináímbá ísówana táá'a kówasa íma aaí siráawe. Ísu kwaási túranka'a ména íma sáwí-aimba súwasa pósa íma aaí sésa tátokaawe.

pukémpinkemba usásinanaaon-kwasai.*Mátíyu 22:23-33, Mááka 12:18-27*

²⁷Íma tátowasa Sátúsi-monor-aimbo sun-kwáásí púwómpinkemba íma usásinanaaowe kwésun-kwaasi pósa Ísunopa'a tésa ²⁸sésa anóndakoo naaóv'á Mósési séna moórawai aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ávákoma maimakéna awaaóná anondáwe séna iyámpói ankániye siráíye. ²⁹moórá-aimba isaaó. moórá-tawai avakaeté-avarawainonda mésa tuwaaómá aaraí maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ³⁰kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana ³¹kwenánaaenkewai kware'á maimakéna iyámpói íma ankéna púwísana mirá eémesa avakaeté-kwaasi putásaawana ³²minínímbá naaémba pukáíye simásuwesa ³³Ísumba áísaa esa sésa mirámó ombá kwaásimo puwíyampinkembo usásinaiya-tawai minínímbá avakaeté-kwaasi tuwainímbá póna nááwa mayániyo suwaná ³⁴Ísu séna marap'á máyáan-kwaasi aaraí máyáawasa kwaai máyáawasa tiyáámúmbaa'a kwétokwaa-esa kwéowe. ³⁵Áánútu tááyena séna pukémpinkemba usásine'a kwíyómpa'a uménaaowe siráimba minínínákwa'á kwíyómpa'a uménaaomba aaraí íma mayáiyasa kwaai íma mayáiyasa ónááowe. ³⁶Áánútuna kwayó'nárawa'o kwíyómpa'o mésamo ímo kwévuwontemba minkwáásí mirá ésa íma ókwará'a puwónááowe. pukémpinkemba usásinanaaomba Áánútuna kwaásiman-owe. ³⁷kwaási pukémpinkemba usásinanaaomba Mósési mináíntávéna agaimakáíye. aúvái vimba agaimaréna séna áru-taira'a iramá kaímbá íma mintáí má kágwisana mintáí vínkémbá Áánútu Mósésintavena séna Áánútu úne. enaíkwá'ná Áávaramune Áísákaane Yákópone miwítí Áánútu úne siráíye. Áánútú mináímbá siráimba minkáúmbó-kwáásí á'a púwúwasa utamátínkaraambanivo ³⁸mináímbá siráimba pósa miwí úwoi máyáawe. Áánútu aúranka'a amáparawai máyáawe Ísu súwasa ³⁹ámáámba sun-kwáásí sésa anóndakoo kawer-áímbá simásimakaane suwaná ⁴⁰Ísun-aaiyavena táá'a kóntavesa íma áísaa úmaesa iráawe.

Áánútumo usásinankaiwai Káráísitina kwaasái.*Mátíyu 22:41-46, Mááka 12:35-37*

⁴¹Íma áísaa úmaesa íyúwana Ísu séna Káráísitima Tévíti-andaraken-kwaasiman-íye kwésevo ⁴²naaóv'á Tévítima Káráísitintavena séna kesí Ísóigoman-íye siráimba monor-ímá agaimakón-auvai-kwandaaivimba Tévíti agaimaréna séna erkesí Ísóigontavena Áánútu séna kesiyáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á ⁴³mara'á ména'a ená namuro-kwáásí usáyaaítanasa miwí ánásanaaowe Áánútumo siráin-aimba Tévíti siráíye. ⁴⁴miráumai Tévíti Káráísitintavena séna kesí Ísóigoman-íye siráimbanivo nóraumaiya kwemá Tévítin-

andaraken-kwaasiman-iye Ísu súbma Káráísiti Tévíkina Ísóigoma éna Tévítin-andaraken-kwaasigoman-iye.

ámáámba sen-kwáásítí aambá kwaráavo siráin-kwasai.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Árúku 11:37-54

⁴⁵sáwíva-kwaasi mináimbá kwéisowana Ísu kwená kwayó-kwáásiyávéna séna ⁴⁶évaka'o ámáámbo sen-kwáásítí aambá kwaráavo. minkwáási ayáátáár-ampantama iyésa naaópa'a avuvumpa'á kwénaowasa pósa kwaási tuwánésa sésa anón-kwaasiman-owe kwésewe. minkwáási mono'-náúmpá'ó umáyáapa'a anón-kwaasimo maí-áyámpá'á umésa tanómbo kaúvópa'o máyáapa'a kawer-áyámpá'á mésa kawe-tómbá kwénaawe. ⁴⁷minkwáási ketor-íníntí óisankwara naankwará'á umóyámbá kwémaesa kwaási suwánésa súwí'a mósá maráígwáe sésa kampakómbá tavisimái-namunaa kwésewe. mirámó owáíná anondá umbai-yántáá'á mayánááowe Ísu siráíye.

ketor-ínínkó Áánútumpa'a óntamba tukáin-kwasai.

Mááka 12:41-44

21 ¹simásuwena Ísu anóm-bono'-naumpa'a ména tuwánómbo óntambo túwón-anaveumpimba sáwívar-oisankwara-kwaasi sáwívar-ontamba túwówana ²moórá-ketor-ininko íma óísamba makón-ininko téna sáwíyan-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómbo Ísu awánéna ³kwená kwayó-kwáásiyávéna séna árai'a simátíme'a sé'a minkétór-ínínkómó túwáin-ontankoma amápa-kwaasimo tukáan-ontankomba usáyaaítaiye. ⁴miwímá sáwívar-oisampinkemba évaka'a tukáavo kwemá sáwíyan-oisampinkemba mútú'a túwáimba póna óisan-iyaaimba méníye Ísu siráíye.

anóm-bono'-namba tawísí-áímbá siráin-kwasai.

Mátíyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

⁵súwasa évakarawai anóm-bono'-nantavesa sésa kawer-óntánkákémbá úmakaawe. Áánútumba ámakaaan-tantaa'a konaarírí úmakaawata awánéta aamoiyá kwéune suwaná ⁶Ísu séna aáno kwaási tésa awánaan-tantaa'a amápa'a tawísíyuwesa amápar-ontankwarare tawísíyuwanaaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaa tíníye siráin-kwasai.

Mátíyu 24:3-14, Mááka 13:3-13

⁷Ísu mináimbá súwasa áisaa esa sésa anóndakoo emó sénda nósa-tawaiya tíníyo. nóran-awaamera ínata séta ákíra'a Ísumo simbá mirá ínyeyá sénaumno suwaná ⁸Ísu séna kampar-áímbá isé'a áraire sevó kárakwiyoro. sáwíva-kwaasi tóyo ésa kesúwí'a mágwétesa sésa Áánútumo usásisinkaiwai únda póna

minkánáá sáwíyanka'a tíníye sénááowe. mirán-áimbá síyawai tínaaemba íma kwáráaro. ⁹áái'o títíyán-aimba némpakena'i. egwaakéná'i. isáiyana íma táá'a kaíno. mirán-kánáámó tinda mindá íma amápa-tantaa'a ánásai-awaame'an-iyé. ¹⁰moórá-ayampa-kwaasimo ésa ó'on-ayampa-kwaasiye áái'a tiyánááowe. moórá-kawaa-kwaasigomo éna moórá-kawaa-kwaasigona amáaraayavena usásimbai áái'a tiyáaro sínasa usásinesa áái'a tiyánááowe. ¹¹ó'on-o'om-barava'a anóm-barima táníye. ó'on-o'om-barava'a ayawaimá táníye. sáwíva-kwaasi tí'a íníye. kwíyómpa'a ó'on-o'on-tantaa'a paárína'a awáné'a táátavai ónááowe. ¹²mintántáá'ó ímo paárínasa keinárawa'a táto'mai sáwí'a umátinkesa mono-náumpá'á mono-káwáá-kwáásí aavimbá maitinkésa ándáva'a mótinkanaaowe. kentáváímó asiramáímo máyáantavesa táto'mai anón-kwaasitopare kámááni-kawaa-kwaasitopare mótinkesa aai simátinkaiya'a ¹³minánón-kwáásí kesáái simátimenaaoowe. ¹⁴aaimó simátínkénka'a nóran-aina sénaumno-imayaa íma anómba íyana tirunkó íma umbaí taíno. ¹⁵minkánáá kawer-ímáyáá timé'a aai tááka'a tínkáana'a síyasa kentí namuro-kwáásí íma kanaán-umai kentáái araisésa íma usáyaaitanaaowe.

¹⁶kentinóvowiye kentívá'awaawiye kentimááraawiye kentí kwaásiye tí'maesa anón-kwaasitopa'a mótinkesa aai simátinkaiyasa keinárawapinkemba évakarawai tínkamiya'a puwónááowe. ¹⁷kentáváímó asiramáímo máyáantavesa amáparawai tíyámba umátinkanaaowe. ¹⁸mirá ésa íma timambá tínkambai ánásanaaowe. ¹⁹asiramáímo maé'ó é'a kawé'á umái ménaaowe Ísu siráíye.

sáwí-kanaagona kwaasái.

Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

²⁰Ísu mináimbá simásuwena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-kwáásí taúkúmaraiya'a sé'a amápa-tantaa'a tawísíyuwanaaon-kanaa tiyé sénááowe. ²¹Yútiyaa-marava'o máyaiyan-kwaasi omápata isaaisésa iyónááowe. naaópa'o máyaiyan-kwaasi mindáópa'a tuwésa kóyáwé ónááowe. kígauva'o máyaiyan-kwaasi íma naaópa'a iyónááowe. ²²minkánáá Áánútu sáwí-meyamba timínana Áánútun-aai aúvái-kwandaavinken-aimba paáriniye. ²³tímúkwarrar-inimba ívér-iyampoigwarrar-inimba minkánáá sáwí'a ónááowe. Áánútu maankwáásíyávéna áwáá'a tiyínana anón-umbai táníye. ²⁴ó'om-baravakewai évakarawai ayáátáá'-mankara'nei tínkamesa évaka'a tí'maesa ó'on-o'on-kwaasiti maravá'á mótinkesa ó'onkaa-kwaasi Yérúsaremu-naopa'a kárákwiyesa sáwí'a íyana Áánútu séna kentí kanaamá ánásiye síníye Ísu siráíye.

Ísu marapá'á kuminín-kwasai.

Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31

²⁵Ísu mináimbá simásuwena séna aavúrá'á kwíyónka'a oká'á ó'on-o'on-tantaa'a paáriniye. marapá'á ó'on-o'om-bapaken-kwaasi umbaí

tiyáníye. uwí-nónkó anónka'a áái kwéena tuvántááva ínasa kwaási inkaisénááowe. ²⁶kwíyónko tora'naára'a ínasa kwaási sésa nóra íníyo sésa tiyántámbá kwétainasa táátavai kwéesa anón-imayaa ónááowe. ²⁷kemá kwaási úrandako anón-asirayankwara ságayankwara'a ainámpímbá kúmóna'a suwánanaaowe. ²⁸kemó sún-da-yantaa'a ááimba ásámai paárína'a mósá awánanaaowe. Áánútu kawer-ámp'á métinganin-kanaa sáwíyanka'a tínimba pó'a to'mayaa umái mé'a mósá awánaaro Ísu siráíye.

²⁹Ísu mináímbá simásuvena séna moórá-tai naí-táígo áwí'a víki mindágwara ó'on-taigwara'a imáyáa oró. ³⁰aráságyómó agayáínda awáné'a sé'a áú'o sínín-kanaa sáwíyanka'a tíníye sénááowe. ³¹mirámó intembá kemá sún-da-yantaa'a ína'a awáné'a sé'a Áánútu kwená kwaási kwégawaimba sáwíyanka'a tíníye sénááowe. ³²árai'a simátíme'a sé'a ívé'o máyáan-kwaasi évaka'a íma pukáiyanka'a kemó sún-da-yantaa'a paáriniye. ³³kwíyómbo maramá ánásainana kesáái íma ánásena úwoi kwaíkwai'a íníye Ísu siráíye.

³⁴Ísu simásuvena séna kentúra'a kárákwiyoro. uwo'aó'-nómbá né'a kavóná mé'a marapá-tántáá'á anón-imayaa ováínivo. mirámó kwé'o é'a íma imáyáa kwéiyanka'a kumúnavainivo kárákwiyoro. ³⁵kívo'o aumakáawanamo ímo imáyáa imbó kwaígomo tavágwintemba ó'on-o'om-baravaken-kwaasi íma kwéisenka'a kumúnavainivo ³⁶kárákwiyoro. námúnaa símae kwéiyiyana kemó sún-da-yantaa'a kentópa'o tína'o é'a asiramái é'a kwaási úrandako súranka'a ménaaowe Ísu siráíye.

³⁷minkánáávímbá aasiyaasi-táwai Ísu anóm-bono'-naumpa'a uména kwenáái simátíma'maena kwéiyena enónka'a máápa'a kumbéna Óríve-omapa'a no'wáamba umaí'mai kwéuwasa ³⁸sáwíva-kwaasi aaváyaavimba ááéma Ísun-ai isánáe sésa anóm-bono'-naumpa'a umaí'mai'a úmae iráawe.

Yútási Ísuna kuntaru'á mairáin-kwasai.

Mátíyu 26:1-5, 14-16, Máaka 14:1-2, 10-11, Yóni 11:45-53

22 ¹naaóv'ó Áánútu Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánómbá ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaama sáwíyanka'a túwasa ²mono-káwáá-kwáásíyé áamáamba sun-kwáásíyé Ísuna áamáayu-aimba suwaná úwoi-kwaasiyavena táá'a kówasa íma avora'á tátóranaumne siráawe.

³suwaná Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkewai áwí'a Yútási moórá-awi'a Isakérióti póna Sáátáánigo kwenarumpimbá koména imáyáa amúwana ⁴mono-káwáá-kwáásítópare mono'-náká'ó kárákwírowaitopare kwéna séna túwa'nana ona'á Ísumba tátóranaaowe súwasa ⁵isésa aamoí kwéesa sésa mirámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná ⁶Yútási owé séna ímo kwaásimo mépa'o é'a

nóraumai Ísumba agaráátínkáanasa tátoranaao-imayaa ááimba ásámai uráiyeye.

tíyótaasa í-tánómbá kauráan-kwasai.

Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

⁷Yútaa-kwaasi ímo intóráin-tantaakwara-pereti kwéagayon-kanaa túntemba tíyótaasa í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tuvú'mái kwégaouvunka'a ⁸Ísu Pítaante Yóninte ti'maréna séna tíyótaasa í-tánómbá kogwégauviyata komandaanó súwasarai ⁹mindárai sésarai náávava kogauvóyauyo suyaná ¹⁰Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a kwíyana moóráwaimo nonánámo maimaénamo kwíndawaimba kóánaaemba kwáráakaiyo. kwemó naaúmpa'o iyínanamo ¹¹naankó avowámó máyáinakai kosimámekai anóndakoma áísaa ena séna kesí kwayó-kwáásiyé náán-ayampara tíyótaasa í-tánómbá nánaumno kwésiye kosimámekaiyo. ¹²kwemá avóvomayaa'-nankomba anón-ayaampa'a agaráátinkaniye. kísuvu'o umándanaaon-tantaa'a mimpímbá kwáyáiyeye. amápa-tantaa'a arúsámarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹³mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a kwésarai Ísumo sún-tantaa'a kwáyowasarai minká'á tanómba mágauwankaraaiye.

Ísu kwená kwayó-kwáási toómbá tímakain-kwasai.

Mátíyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórínti 11:23-25

¹⁴tanómba nánááon-kanaa túwasa Ísuwe kwená aantá-kwaasiye toómbó naívá'á komáyówana ¹⁵Ísu simátimena séna sáwíyanka'a sí'a índai'a umásinkanaaon-kanaa íma tiráina'a ááéma tíyótaasa í-tánómbá keinárawate nánaumne-imayaa úmae iráunda ívé'a minkánáá paárimba póta nánaumne. ¹⁶simátime'a sé'a marapá'á maantánómbá íma ókwara'a nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a maantánónkóná ááimba avora'á kwáyaina'a nánaumne séna ¹⁷ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna Áánútumpa'a súwi séna maimái moórá-mora-umai naaró. ¹⁸simátime'a sé'a ándá-aran-domba íma nánaumpo Áánútu kwená kwaási kwégawaaipa'a mé'a ókwara'a nánaumne séna ¹⁹péreti maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai tímaturwena séna mindá kesúman-ivo keinárawatave'a ísámai kesúma tuwánaumne. miráumai kentáv'é'a imáyáa kwé'e'a námae íyóro súwasa ²⁰toómbá násúwówana ándá-aran-dombo kwáyon-anaveumba maisoréna péretimo tímúntemba miráumai ándá-aran-domba tíména séna mindá kesí naaemán-iye kesí naaemá keinárawatavena kumínimba póna Áánútu séna kesé tarúmai máyáawe séna mináúná-áímbá simái tarúmakaisa'a miráumai kentáv'é'a imáyáa kwé'e'a námae íyóro.

²¹kembó namuro-kwáásírá'ó agaráátinkaniwai keséya ména toómbá kwénaiye. ²²naaóv'á'á Áánútu séna kwaási úrandako puwíníye

siráintemba pó'a púwónana namuro-kwáásímó agaráátinkaniwai sáwí-meyamba mayániye Ísu súwasa ²³kwená kwayó-kwáásí keáimbá sésa nááwa mirá ínísana síyó siráawe.

aiva-kwáásítí kwaasái.

²⁴Ísuna kwayó-kwáásí keáín-keaimba sésa kentáávínkémhá nááwa aiva-kwáásí-í'a íníyo kwésuwana ²⁵Ísu séna marapár-ánón-kwáásíyómbá usáyaaitamai asirayán-áimbá simáti simati kwéuwasa kwenkóyai kwentáyai'a ésa sésa kentáásí anón-kwaasi kawé'á kwéowe siráawe. ²⁶keinárawa'a miráumaimo anón-kwaasimo ontembá íma mirá oró. keinárawapinkemba anómba ménae síyawai amáparawaiti mayái túwa'naa oró. usáyaaitanae síyawai ó'owiti kwayó'á marááro. ²⁷marapá-kwáásíwínkémhá toómbó ménamo kwénaiwai anón-kwaasin-ivo kísuvu'o kwéumamiwai sáwíyan-kwaasi imbánivo kemá kentí anóndako íma mirá é'a kentí kwayó'nákáání'a kwéune.

²⁸mirá úná'a kembó sáwí'o umásínkáanka'a kesé mé'a íma síyukaawe. ²⁹kesivo kentávéna séna kwaási kawááwo siráintemba keinárawatave'a mirán-áimbá simátimenaumne. ³⁰kwaási kawáá ondará'á mé'a toómbá kwéne'a kawáá ondará'á mé'a Ísareri áánimbaa'a sísamaivakemba kae'á kumbaimái-aanimbaati minándárákén-kwáásí táái isé'a taaínkaa'a ónááowe Ísu siráíye.

Pítaa ánaaemba umásinkaniye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹Ísu Sáímonimba arumbá umánkena séna Sáímoniyo isaaó. owáímó to'máímó tuvimpí owanamó arú'ó marapá kúmísasamo anónka'a mósá máyáantemba kawé-tántáá'á mósá maé'a sáwí-yantaa'a úwoi kwáyaindayavena Sáátáánigo tísaa umai isánáe sína'a ³²mindáyave'a Áánútumpa'a námúnaa sé'a kesémo aráápamai máyaanda siyuwáanavo sé'a námúnaa siráumne. emá siyuwé koyauweré kesí kwaási asiramátinkaaó Ísu súwana ³³Pítaa séna Ísóigoo ándáva'o áí'maesamo kwíya'o é'a kesé kóyauye. tuvuwíyamo puwína'o é'a kesé puwóyauye Pítaa súwana ³⁴Ísu séna Pítaa simáme'a sé'a ívé'a kokórigo íma áái siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúnda-kwaasiye síníyone Ísu Pítaantavena siráíye.

³⁵Ísu simásuwena kwená kwayó-kwáásíyávéna séna óntambo inainaaimó sií-únámbá íma maimaé'a toón-únámbá íma maimaé'a kwé'a tísamai ánáamba íma maimaé'a koró mináimbá ááema sé'a ti'mákaunda moórá-yantaatave'a aáváán-kuráína'iyo súwasa miwí sésa ímaniye suwaná ³⁶Ísu séna ívé'a óntan-unamba makáiyawai minúnámbá maimaésa koró. toón-únámbá makáiyawai minúnámbá maimaésa koró. taánasatama íma makáiyawai miwítí paákákén-únánkwátói ó'owima

timésa óntamba mairésa taánasatama meéyán-uresa koró. ³⁷simátimé'a sé'a naaóv'á'á Áánútun-aaí aúvái-kwandaaivimba Áísaya agaimaréna séna eráí'maesa sáwí'a uráan-kwaasi ermépa'a móankaraawe agaimaréna siráimba kentávéna siráimba póna paáriníye Ísu súwasa ³⁸kwená kwayó-kwáásí sésa Ísóigoo kae-tánasatama makáumne suwaná kwemó sún-ainkona ááimba íma ísóntavena séna á'aniye Ísu siráíye.

Ísu Kétésémaniva'a siráin-kwasai.

Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42

³⁹Ísu simásuwena máápa'a kuména Óríve-omapa'a umaé'mae kwéuntamba iyúwasa kwená kwayó-kwáásí ánaemba kwa'maésa ⁴⁰iyúwana Ísu simátiména séna Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváínivo Áánúmpa'a námúnaa seró séna ⁴¹tiyuwéna egwaa'á kwéna Áánútu anón'da'an-íye séna mara'á kumbaéna námúnaavinkemba ⁴²séna kesivoó embó ankáinamo e maanúbái-yántáá'ó kesópa'o tínimba maisiyuwéna ánivo kesí imáyáa íma kwáréna'a ená imáyáa kwáráano súwana ⁴³Áánútuna kwayó'ná'á kwíyómpakewai paaréna asiramánkarowana ⁴⁴arunkó anón-umbai tówana Áánútumpa'a námúnaa asiramái kwésuwana umisímá naeraáambá marapá'á úmae kumúwana ⁴⁵námúnaa simásuwena usásinena kwená kwayó-kwáásíráútópa'a téna tayuwánómba tirunkó umbaí tówasa tuún-kwaigurówana ⁴⁶tayúsená tasimátiména séna tuúmó kwáyáamba usásine'a námúnaa seró. Sáátáánigo tísaa umai isánáe-aimba kentópa'a síyáváínivo Áánútumpa'a námúnaa seró Ísu siráíye.

Ísumba tátokaan-kwasai.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12

⁴⁷Ísu mináimbá kwésuwana sáwíva-kwaasi kwétuwana Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba kae'á kumbaimái-kwaasivinkemba moóráwai áwí'a Yútási kwemá misáwívá-kwáásívimbá aiva'á téna Ísumba paruará umánkaindayavena Ísuna egwaa'á tówana ⁴⁸kampakómbá kwéuntavena Ísu séna Yútásiyo kemá kwaási úrandakomba kesí namuro-kwáásírá'ó agaráátínkéndayavai paruará kwéumasinkaane súwasa ⁴⁹Ísuwe máyówai moórá-yantaa'o paárinin-imayaa ésa sésa Ísóigoo taánasataneíya karánaumno suwaná ⁵⁰Ísuna kwayó-kwáásívínkémbá moóráwai taánasata maimaéna aiva'-mónó-káwáánákóná kwayó-kwáásígón-áá'a agáúsuwowana ⁵¹Ísu étuwaa'o séna minkwáásígón-áá'a maimái kawé'á umánkaraiye.

⁵²kawé'á umánkowasa mono-káwáá-kwáásíyé mono'-nánká-káwáá-kwáásíyé anón-kwaasiye Ísumba tátoraiyanesa tamáyówana Ísu simátiména séna kentávé'a umóyán-kwáásímán-íye sé'a pó'a taánasatagwara ánáyatankwara'a maimaé'a kembá tátoranae sé'a

kwétewe. ⁵³sáwíva-tawai anóm-bono'-naumpa'a kesé máyaundara'a íma kembá tátokaawe. ívé'a kentí kanaamá tisa'á tunínkóná asirayánkwará'á mé'a kembá tátoranaaowe Ísu siráiyé.

Pítaa íma awánáúnda-kwaasiye siráin-kwasai.

Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27

⁵⁴súwasa Ísumba tátoresá áí'maesa aiva'-mónó-káwáánákóná naaúmpa'a móankowana Pítaa tínaaemba nénka'a teémáyomba ⁵⁵mindánkóná naamaúva'a iramá agaimarésá máyówana Pítaa miwísé mara'á tamáyowana ⁵⁶iramá kawé'á umái kwégowana moórá-kwayor-arasigo téna Pítaamba takarákéna séna minkwáásígó kwesé máíwain-iyé súwana ⁵⁷Pítaa séna ímanivo kemá íma awánáúnda-kwaasiman-iyé súwana ⁵⁸sáwíyanka'a moóráwái Pítaamba taawánéna séna kwená kwaásivinkenda'a óne súwana Pítaa séna kemá ímaniye súwana ⁵⁹sáwíyanka'a moóráwái Pítaantavena asiramái séna árai'a súné. Káririvakenda'a póna kwená kwayó-kwáásívínkéndá'án-iyé súwana ⁶⁰Pítaa séna emó sénda-aimba íma kwéisaumne kwésuwana kokórigoma áái súwana ⁶¹Ísóigo kwanténa Pítaamba awánówana Pítaa Ísóigo simámun-aimba ááka'a maréna mirá siráinka'a ívé'o kokórigomo ááimo ímo siráindara'a emá kaumborá'á kentávái se íma awánáúndana'an-iyé síníyone siráimba mináimbá ááka'a maréna ⁶²máápa'a kuména ávááraumai ivi'á taráiyé.

Ísumba kanaaráá'a ánkaraan-kwasai.

Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65

⁶³Pítaa ivi'á tówasa Ísunka'a kárákwírowai kanaaráá'a ankésa tuvuwésa ⁶⁴aúrampa'a ampantanéi káátamakesa kwétuvuwesa sésa esávái se Áánútumo usásisinkaiwai úne séndawai ómpo kemá nááwa kwétuvuwuna simásimiyo kwésesa ⁶⁵ó'on-o'on-aimba simái sáwí'a umánkaraawe.

monor-ánón-kwáásítópa'a Ísumba ánkaraan-kwasai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24

⁶⁶aaváúmá usónka'a Yútaa-kwaasiti anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé torupamáí máyówasa Ísumba áí'maesa móankowasa ⁶⁷sésa Áánútumo usásinankaiwai Káráisitiya'ona simásimiyo suwaná simátíména'o é'a íma kawé'á umái isánááowe. ⁶⁸moórá-aimbo tísaa ona'ó é'a íma simásiménaaowe. ⁶⁹kemá kwaási úrandako Áánútu asirayáwáíná ayáánúrapa'a asirayán-áyámpá'á uménaumne súwasa ⁷⁰amáparawai sésa ewá sé Áánútu ááninko úne kwéseno suwaná Ísu séna á'a sewé súwasa ⁷¹miwí sésa kwesávái siráimba póta mináíntávéta aavintá mayankéta ó'on-aimbo simánkáamba avakáá únda póta ivátá tuwánaumne siráawe.

Ísumba Páírátinopa'a máánkaraan-kwasai.*Máttyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Yóni 18:28-38*

23 ¹mináintávésa misáwívaráwái usásinesa Ísumba áí'maesa Árómáani-kamaani-kawaanako áwí'a Páírátinopa'a máánkesa ²aaimá simánkesa sésa minkwáásígó Yútaa-kwaasi kampar-áimbá simátimena miwítí imáyáa simái sáwí'a kwéena séna Árómáan-kamaani-anondakomba táákísi-ontamba íma áméro kwésena kwesávái séna Yútaa-kwaasiti kawááná'á é'a Áánútu usásisinkaiwai úne siráiyé suwaná ³Páírátí Ísumba áísaa ena séna Yútaa-kwaasiti kawáánará oónó súwana Ísu séna á'a séne súwana ⁴Páírátí mono-káwáá-kwáásiyáváyé úwoi-kwaasiyavaiye séna minkwáásígó íma sáwí'a uráisa'a awánáúmne súwasa ⁵asiramái sésa Káríri-ayampa'a kwaásiti imáyáa kwéyavisena minkákémbá Yútiyaa-ayampa'a taména mirá kwéiyé siráawe.

Ísumba Érótinopa'a máánkaraan-kwasai.

⁶suwaná Páírátí mináimbá iséna séna Káríri-ayampakendara'iyo súwasa ⁷owé mináyámpákéndá'án-íye suwaná imáyáa éna séna Éróti mináyámpákén-káwááná'á póna ívé'a maanká'a Yérúsaremu-naopa'a tamáyáimba póna ai'maráanana kwenópa'a kwínana kwemá isáníye Páírátí simásuwena ai'marówasa áí'maesa Érótinopa'a máánkaraawe. ⁸ayáátááka'a Éróti Ísuntavena kwésun-aimba iséna Ísumba awánaanana ímo awánáúnda-mayai mayáína'a awánanae súwasa Ísumba Érótinopa'a máánkarowana awánéna aamoí éna ⁹ó'on-o'on-tantaatavena áísaa úwana Ísu íma aai súmba úwoi máyowasa ¹⁰mono-káwáá-kwáásiyé áamáamba sun-kwáásiyé mésa Ísumba simánkón-aimba asiramái suwasá ¹¹Érótiye kwená i-kwáásiyé Ísumba simái sáwí'a kwéumankesa kanaárá'a ankésa anón-kwaasiti unáánkwátói umánkesa áí'maesa Páírátinopa'a ókwara'a máánkaraawe. ¹²ááéma Érótiye Páírátíye aaisambá sirááyamba pósarai minkánáámá kawé'á umái máyóyasa Ísumba áí'maesa ókwara'a Páírátinopa'a máánkaraawe.

Ísumba aráá'a tuvúworo siráin-kwasai.*Máttyu 27:15-26, Mááka 15:6-15, Yóni 18:39-19:16*

¹³máánkarowana Páírátí mono-káwáá-kwáásiyé anón-kwaasiye úwoi-kwaasiye tááyena ¹⁴séna minkwáási kesópa'a máanke'a sé'a kwaásiti imáyáa simái sáwí'a kwéiyé kwésewe. kentúranka'a áísaa únana simánkáan-ainkona ááimba íma kwáyáisa'a awánáúmne. ¹⁵Érótiye áísaa úyamba mináínkóná ááimba avakáá uwááekai úyana ai'maráísasa áí'maesa kesópa'a tiráawe. tuvuwíyanamo puwíníni'a uráimba ¹⁶pó'a i-kwáási senasá áwíruku'a násúwéwa'a ayúrankanaumne súwasa [¹⁷Yútaa-kwaasi tíyótaasa í-tánón-kánáá tóyo úntemba moórá-kwaasi

tááyowana Páírátí minkwáásí ayúrankowana miwítópa'a kúwana Páírátí séna Ísumba ayúrankanae súwasá] ¹⁸ amáparawai anónka'a sésa imanivo tuvuwíyana pwínívo Párápásimba ayúrankaaao siráawe. ¹⁹ ááéma évakarawai kámááni-kwaasiye áái'a tíyómba moóráwai áwí'a Párápásima kwemá moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándáva'a ánkarowasa sésa Párápásimba ayúrankaaao suwaná ²⁰ Páírátí Ísumba ayúrankanae-imayaa éna simátimuwasanivo ²¹ anónkar-anonka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno suwaná ²² Páírátí ókwara'a séna nóra-sawira uráina'iyó. tuvuwíyanamo puwíníni'a íma uráimba pó'a i-kwáásí senasá áwíruku'a násúwéwa'a ayúrankanaumne súwasa ²³ anónka'a sésa taaira'á tuvuwíyana puwíno símae íyún-aínko Páírátin-aagomba usáyaaítowana ²⁴ Páírátí miwí táái iséna owé séna kemó sentembá oró séna ²⁵ moóráwaimba ayúrankena kámááni-kwaasi áái'o tíyómbo moóráwaimba tuvuwúwana puwúwasa ándáva'a ánkarowaimba tááyowaimba Páírátí ayúrankena taaira'á tuvuwíyana puwíníye-imayaa untávéna Ísumba i-kwáásír'á tímakaíye.

Ísumba aráá'a tuvúkáan-kwasai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Yóni 19:17-27

²⁶ tímúwasa i-kwáásí Ísumba áí'maesa kumbá moóráwai Sáíríni-naopakewai áwí'a Sáímoni kwemá Yérúsaremu-naor-ampa'a túwasa i-kwáásí tátoresá Ísumbo tuvuwónááon-taima áúgwaatarankesa sésa Ísun-ánaaemba tíyó suwaná mirá úwasa ²⁷ sáwíva-kwaasi Ísun-ánaaemba kwa'mái kwéguwasa aaraiyómbá tirumbá umánkesa imá sirésá ivi'á támaesa ánaaemba kwa'mái kwéguwana ²⁸ Ísu kwanténa séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. íma kesí ivi'á té'a kentí iyámpóiyavaiye kesáváiyé ivi'á taaró. ²⁹ Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaama tínímba ageíníné ímo iyámpóímo tinkésamo náámbo tímakaan-inine aamoí kwéesa iyámpóí-iyaaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí kwéowe sénááowe. ³⁰ minkánáámó tínímba sáwíyan-omakontavaiye anón-omakontavaiye sésa ááéma pukónáivo kítímae kusiráápao sénááowe. ³¹ kemá aúna-tairaani'a únda pósa sáwí'a kwéumasinkaavo keinárawa'a aáyánkayan-tairaamba ombá pósa sáwí'a anómbo umátinkanaaowe Ísu siráíye.

³² Ísu súwasa kae-kwáásí sáwí'a urááyan-kwaasigwara'a tí'maesa Ísunte tínkamonaé sésa tí'maesa ³³ mimbárágó áwí'a a'nómayaampare supa'á kurésá Ísumba taaira'á tuvuwésa évarevar-akwampa'a kae-kwáásí taaira'á tuvúsúmarowana ³⁴ Ísu séna kesivoó mayáígóná ááimba íma awánaresa kembá sáwí'a kwéumasinkaamba íma imáyáa e sáwí-meyamba íma tímé sáwí-imayaa maitiyuwaaó súwasa i-kwáásí sésa kwená unáánkwátóí nááwa mayáníyono sésa taaínkaar-urésá aávéima tésa usáyaaítandawai mayáníye suwasá ³⁵ kwaásiyomba mésa árimba

awánésa Yútaa-anon-kwaasi kanaáráá'a ankésa sésa ó'owi túwa'naa ena Áánútumo usásinkaiwaimo énamo éna kwesávái kwenáuma áwa'naa íníye suwasá ³⁶i-kwáásiyé kanaáráá'a ankésa ikaa'ó vón-domba maimaésa kwenópa'a tésa sésa naaó. ³⁷Yútaa-kwaasiti kawááná'ó émo e esávái enáuma áwa'naa uwo suwasá ³⁸ááéma aúváíma agaimakésa sésa Yútaa-kwaasiti kawááná'án-íye sésa agaimái Ísu a'nónká-táír'á mósá makáawe.

³⁹mósá márówana sáwí'o uyan-kwáásímó tínkamuyan-kwaasigorai moórawai Ísumba kanaáráá'a ankéna séna Áánútumo usásinankaiwaimo émo e enáuma áwa'naa e kenkáígwár'á súa'naa uwo súwana ⁴⁰moórawai séna íma mirá siyó. Áánútun-áá'o kwéinkaiseraai mirá íma sésino. kwembó sáwí-meyambo kwéamentemba kenkáígwár'á mirá kwéowe. ⁴¹kwemá íma sáwí'a uráiwaimba sáwí-meyamba kwéamevo keirái sáwí'a uráuyawainkai sáwí-meyamba kwéumasinkaawe séna ⁴²Ísuntavena séna Ísuwo ená kwaási kawáá indará'á kesí imáyáagwara'a uwó súwana ⁴³Ísu séna árai'a simáme'a sé'a ívé'a kesé kawé'-máp'á méniyone Ísu siráíye.

Ísu pukáin-kwasai.

Máttyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴súwana kwáyá'wái amápa'-mapa'a túnkwena aaváúmá kaapa marówana túnkumba ⁴⁵anóm-bono'-naumpa'a ampanta-óntámá úmakomba tavaákaarumai kaesé umágúwana póna Áánútunopa'a iyónááon-amba onta tisuwówana ⁴⁶Ísu anónka'a séna kesivoó kesimambá enayáámpimba kwéto'maraumne simásuwena puwúwana ⁴⁷i-kwáásítí kawáánákó Ísumo puwúmba awánéna Áánútu áwí'a mósá maréna séna árai'a arupí-kwaasiman-íye súwasa ⁴⁸sáwíva-kwaasi koawánanaumne sésa torupamáí máyón-kwaasi Ísumo puwúmba awánésa tirunkó umbaí tówasa miwítí naaópa'a kóyáwé uwasá ⁴⁹Ísuwemo naaún-kwaasiye Káríri-ayamapakemba Ísun-ánaemba kwa'maésa Yérúsaremuva'a tirón-inine nénka'a tamésa amápa-tantaa'a awánaraawe.

Ísumba utamánkaraan-kwasai.

Máttyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹awánowana moórawai áwí'a Yósépi Yútiyaa-marava'a Árímatíyaa-naopakewai kwemá kawé'ná'á arupí umái máyowai Áánútu kwená kwaási kawáá íníye séna amu'maréna póna Ísumbo tuvuwónáe sun-kwáásí tááiyavena íma owé siráiwai kwemá ⁵²Páírátinopa'a téna Ísun-auma utánáivo simiyó súwana owé súwana ⁵³Ísun-auma taairakémbá tamaimái aúna-ampantavimba asááumai maimaésa kwaási aúsámakon-ontam-buri-aivimba mámaresa kwaási íma makóm-buri-aivimba mámaresa ⁵⁴toómbó áká'maimo to'mayaa un-kánáá

Yútaa-kwaasi agándon-kanaa sáwíyanka'a tíníye kwésuntavesa Ísumba utamánkówasa ⁵⁵Kárírivakembo Ísun-ánaaembo kwa'maésamo tirón-inimba Yósépi-ánaaemba kwa'maésa tésa Ísumbo utamánkomba taawánésa ⁵⁶tayauwerésa áúra'o mápérankanae sésa áséi-kwiyum-basawemba to'mayaa unk'á'á agándon-kanaama túwana áamáambo sunten-umái úwoi méraawe.

Ísu pukáimpinkemba usásinkain-kwasai.

Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10

24 ¹agándon-kanaama úwoi máyówana ánásowasa aaváúmá usónka'a áúra'o mápérankanae sésa áséi-kwiyum-basawemba to'mayaa úmakom-basawemba maimaésa Ísumbo utamánkaropa'a kwésa ²awánomba anón-ontamba óikakemba á'a akwátukowasa awánésa ³mimbúrí-áír'á'á íyúmba Ísóigo Ísun-auma íma kwáyowasa awánésa ⁴anón-imayaa ésa awánomba kae-kwáásír'á'á tógáyáagaya ún-unankwatoí urésarai egwaa'á máyóyasa tuwánésa ⁵⁻⁶táátavai ésa kívaírowasarai sésarai púwísa'o máankaraam-buri-aivimba íma máyáivo usásinena kóuraivo íma maampímbá avakáá-oro. kwemá Káríriva'a úwoimo máyáinka'a simátímakain-aimba imáyáa oro. ⁷maará séna kembá kwaási úrandakomba sáwí-kwaasira'a timíyasa sínkamiya'a puw'é'a kaumbo-táwai maisuwé'a usásinanaumne siráíye suyasá ⁸isésa simátímakain-aimba tááka'a marésa ⁹mimbúrí-áímá tuwésa kwésa Ísuna kwayó-kwáási sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasiye ó'on-kwaasiye mináímbá kosimátimesa ¹⁰minínímbá moórá Mágátáraa-naopaken-ininko áwí'la Máríyaa úwana moórá araámáo kwemá Yémésimba anówama úwana moórá Yóánana úwasa miwísé máyón-inimba Ísuna aantá-kwáásíyávésa mináímbá kosimátímúwasa ¹¹isésa sésa úwoi kampar-áímbá sewé simásuwesa úwoi máyówananivo ¹²Pítaa usásinena isaaiséna utamánkóm-buri-aivimba kokívairena awánómba ampantanéimó asááúmaesamo máutamankaron-ampantawe su'mai kwáyowana awánéna koyauweréna mindáyavena anón-imayaa uráíye.

Éméyási-naor-ampa'a Ísumba awánaraayan-kwasai.

Mááka 16:12-13

¹³anón-imayaa úwasarai mitáwai Ísuna kwaásivinkemba kae'nárai Éméyási-naopa'a kóyáe siráái. mindáópa'a Yérúsaremuva'a ayáátáákakaamba kwáyowasarai Éméyási-naopa'a kóyáe sésarai Yérúsaremuva'a tuwésarai aampa'á kwégwesarai ¹⁴Ísumbo éiron-aimba símaesarai kwéguyana ¹⁵Ísu egwaa'á téna minkáé'naráíye kwéguwasarai ¹⁶awánoyana Áánútu túrampa'a túntinkarowasarai íma aúyamai kawer-uyaná ¹⁷Ísu séna nóin-aina aampa'á símae kwégooiyo súwasarai minká komésarai tirunkó sáwí'la kwéuwasarai ¹⁸moóráwai áwí'la Kéríyópasi

kwemá séna ívé-kanaama Yérúsaremu-naopa'a tóyo ésa éiraan-tantaa'a awánaraavo eyáama íya awánaraano áísaa ena súwana ¹⁹Ísu séna nóra éiraana'iyó súwasarai mindárai sésarai Ísu Násáretivakewaintavairai kwésuye. Áánútun-aaí siráiwai Áánútu aúranka'a asirayám-báyái kwémaena asirayán-áímbá kwésimasimisata ísaraumne. ²⁰kentáásí anón-kwaasiye mono-káwáá-kwáásíyé Ísumba tuvuwíyanesa Áróamáani-kamaani-kwaasigomba áméwana owé sisasá taaira'á tuvúwówana pukáiyé. ²¹kesáá Ísareri-kwaasiya séta kentáásí kawáánárí'a éna Áróamáani-kamaani-kwaasi usáyaaitaniyeya siráundaya tuvúwówana pukáiyé. moórá-ainkwara'a kwáyáiyé. tuvúwówana pukáimba kaumbo-táwai maisukáiyé. ²²évakar-inimbo simásímén-ainta sáátavaiya kwéune. ívé'a aavýaavimba ááéma utamánkaraapa'a kombá ²³kwenáúma íma kwáyáísasa koawánésa koyauwerésa tésa sésa kwíyómpakendarai tuwánáúnasaraiya sésarai pukáimpinkemba usásinkaiye séye tasewatá ²⁴kentáávínkémbá évakarawai utamánkaraapa'a koawánaawana minínímbó sentembá mirá éna íma kwáyáísasa awánaawe suyaná ²⁵Ísu séna sáwí-imayaagwara'a óye. naaóvá'á Áánútun-aaí simátímakowai agaimarésa siráan-aintavekai íma ááéma áraire kwéseye. ²⁶Áánútu usásinankaiwaimba áí'a índai'a umánkanaaombanivo ságyan-ayampa'a uméniye mirám-biran-aimba Áánútu siráiyé. ²⁷Áánútun-aaí aúvávínkemba kwentávésa siráan-ainkona ááimba simátímakáiyé. mináímbá Mósesi agaimarésa siráin-ainkwara minkákémbá Áánútun-aaí sirón-kwaasi agaimarésa siráan-ainkwara'a simátímakáiyé.

²⁸simátimuwasarai kuyan-dáókona egwaa'á kuyaná Ísu kógwéyaaitowasarai ²⁹mindárai tátoresarai asiramái sésarai sáwíyanka'a enánivo kesérai méniyone suyaná mindáraiye naaúmpa'a uména ³⁰toómbá náíyanesa kwéuwana toómbá maisoréna Áánútumpa'a súwi séna topámbai timúwasarai ³¹awánésarai Ísumba aúyoyana aúyokuwasarai ³²sésarai aampa'ó túyanamo Áánútun-aaí aúvávínkemba simásímísanarai sirunkó anón-aamoi kwéiyé sirááiyé.

³³mináímbá simásuwasarai usásinesarai koyauwerésarai Yérúsaremu-naopa'a tuyambá Ísuna kwayó-kwáásí sísamaivakemba moórá kumbaimái-kwaasiye ó'on-kwaasiye torupamáí máyómba tuwánoyasa ³⁴miwí sésa árai'a Ísóigo pukáimpinkemba usásinena Sáímoninopa'a paárisana awánériye suwasaráí ³⁵mindárai aampa'ó kuyan-áímbá simátimesarai sésarai toómbá topámbai símísakai Ísóigomba aúyarauye sirááiyé.

Ísuna kwaási kwembá awánaraan-kwasai.

Mátíyu 28:16-20, Mááka 16:14-18, Yóni 20:19-23

³⁶mináímbá kwésuyana Ísu paáréna miwítí avumpimbá ména aánoumai máéro súwasa ³⁷inkaisésa kwaántá sewé sésa táátavai uwaná

³⁸ Ísu séna íma táá'a kaíno. íma kaer-ímáyáá é'a ³⁹ siyáánarumpin-avigwara sísamaivin-avigwara'a awáné'a kentávé'a kwemán-íye seró. kwaántá-kwaasi amagwará ayáántánkwara'a íma kwáyáivo kembá úwoi kwáyáivo suwáné'a sine'á tátoraaro ⁴⁰ Ísu simásuwena ayáánarumpin-avigwara aísamaivin-avigwara'a agaráátinkowasa ⁴¹ anón-aamoi kwéesa táátavai ésa anón-imayaa kwéuwana kwaántán-íye sevó séna Ísu naí-yántáá'á makáao tísaa ena súwasa ⁴² agaimakón-doyaa'a ámúwana ⁴³ maimái túranka'a naráíye.

⁴⁴ násuwena simátimena séna kesé úwoi máyaundara'a maará sé'a kentávéna Mósesi agaimaréna siráin-ainkwara Áánútun-aai sirón-kwaasi agaimaréna siráan-ainkwara monor-ímá agaimaréna siráan-ainkwara'a árai'a paáriníye simátímakaundawe. ⁴⁵ Áánútun-aai aúvái-kwandaavinkemba kawé'á umái isánááontavena miwítí ímáyaá kawé'á umátínkaraiye. ⁴⁶ Áánútun-aai aúvái-kwandaavimba agaimaréna séna Áánútumo usásinankaiwaimba áí'a índai'a umánkaiyana puwínmbanivo kaumbo-táwai maisuwéna usásinainasa ⁴⁷ kwená asirayánkwará'á mésa aiva'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákémbá ó'on-o'om-baravaken-kwaasi mósimatim-besimatin-esa sésa kentí sáwí-imayaa tuwé'a Áánútumpa'a tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáníye agaimaréna siráíye. ⁴⁸ awánaan-aimba simátíma'mae'a koró. ⁴⁹ kesivo asiramái séna tíméndawaimba ai'maráanana keinárawate kumbéniye. Yérúsaremu-naopa'a máyaiyana keinárawapimba kumbéna kwíyómpaken-asirayamba tímína'a awánaan-aimba simátíma'mae'a koró Ísu siráíye.

Áánútu Ísumba airówana iráin-kwasai.

Mááka 16:19-20, aantá-kwaasi 1:9-12

⁵⁰ simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremuva'a tuwéna Pétáni-naor-egwaa'a koména ayáándeí káátarena séna Áánútu kawé'á umátinkaiye ⁵¹ kwésimatimuwana Áánútu airówana kwíyómpa'a iyúwasa ⁵² Ísuna ímáyaá ésa áwí'a mósá marésa tirunkó anón-aamoi kwéuwasa koyauwerésa Yérúsaremu-naopa'a tésa ⁵³ aasiyaasi-táwai anóm-bono'-naumpa'a kwéiyesa Áánútu áwí'a mósá makáawe.

Árúku kemá súnda-aimba ánásaiye.